

ประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลาย

นางรังสิยา รัตนไชย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลและการล่าม ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR) are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

TERMINOLOGY ON PARTNERSHIP OF DIVERSIFIED GENDER COUPLES

Mrs. Rangsiya Ratanachai

A Special Research Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Translation and Interpretation

Chalermprakiet Translation and Interpretation Center

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

รังสิยา รัตนไชย : ประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย
(TERMINOLOGY ON PARTNERSHIP OF DIVERSIFIED GENDER COUPLES)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ปริมา มัลลิกะมาส, 193 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับมิติ มโนทัศน์สัมพันธ์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ในหมวดเกี่ยวกับรสนิยมทางเพศกับการสมรส รูปแบบความสัมพันธ์กับการรับรองสิทธิทางกฎหมาย สถานะทางกฎหมายของผู้ร่วมความสัมพันธ์ และการรับรองการสมรสในทางกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอทฤษฎีและกระบวนการจัดทำประมวลศัพท์อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงและค้นคว้าข้อมูลสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย นักแปล และล่าม รวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับการยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมาย

ในการจัดทำประมวลศัพท์ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีและแนวทางการจัดทำประมวลศัพท์ตามที่ได้มีนักศัพทวิทยานำเสนอไว้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการเตรียมการ โดยการกำหนดหัวข้อ ขอบเขตการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดทำประมวลศัพท์ 2) การรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายและการจัดทำประมวลศัพท์ 3) การสร้างคลังข้อมูลภาษาจากเอกสารที่คัดเลือกไว้ และการดึงศัพท์ 4) การกำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์ของศัพท์ทั้งหมดเพื่อจัดทำระบบมโนทัศน์ของศัพท์ในสาขาการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย 5) การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และการบันทึกข้อมูลศัพท์ โดยกำหนดศัพท์ภาษาไทย และให้นิยามศัพท์

ประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย ประกอบด้วยศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงคำศัพท์ในภาษาไทยจำนวน 36 คำ จัดเรียงตามกลุ่มมโนทัศน์สัมพันธ์ และลำดับของมโนทัศน์ในมโนทัศน์สัมพันธ์ การนำเสนอศัพท์แต่ละคำจะประกอบด้วย ศัพท์ภาษาอังกฤษ ศัพท์ภาษาไทย ชนิดของคำ เขตข้อมูลที่พบศัพท์ มโนทัศน์สัมพันธ์พร้อมคำอธิบาย บริบทที่พบศัพท์ คำนิยามศัพท์ รูปศัพท์อื่น และข้อมูลอ้างอิง

ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ
สาขาวิชาการแปลและการล่าม
ปีการศึกษา 2557

RANGSIYA RATANACHAI : TERMINOLOGY ON PARTNERSHIP OF DIVERSIFIED
GENDER COUPLES

ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PRIMA MALLIKAMAS, 193 pp.

This special research aims to present terminology on partnership of diversified gender couples which includes terms related to conceptual relations of sexual orientation in marriage, legal recognition of relationships, legal status of participants and legal recognition of marriage. The main objective of the special research is to study the methodology of terminological work. This terminology on partnership of diversified gender couples will be beneficial as a reference document for legal authorities, translators and interpreters as well as for those who are interested in legal recognition of partnership of diversified gender couples.

The research is based on theories, methods and principles of processing proposed by numbers of terminologists. The systematic processes of conducting the research comprises five steps 1) Defining topic, scope of study, the study's target group and purpose of terminology. 2) Acquiring and studying information relating to partnership of diversified gender couples and methodology of terminology. 3) Compiling the corpus from selected documents and extracting terms from the corpus. 4) Constructing the conceptual network from the term in the subject field. 5) Preparing extraction records and terminological records.

The terminology on partnership of diversified gender couples consists of 36 terms presented according to conceptual relations and the sequence in each conceptual relation. Each term is presented with information of English terms, Thai terms, grammatical categories, subject field, conceptual relations, explanatory of conceptual relations, context, definitions, linguistic specifications and cross references.

Department : Translation and Interpretation

Field of Study : Translation and Interpretation

Academic Year : 2014

กิตติกรรมประกาศ

กว่าจะมาถึงกระดาษหน้านี้

จุดเริ่มต้นของงานวิจัยเริ่มจาก คุณวิรัตน์ กัลยาศิริ รองประธานคณะกรรมการ การกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร และ คุณเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยทราบว่า กำลังต้องการประมวลศัพท์เกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ ของบุคคลเพศหลากหลาย กอปรกับแรงบันดาลใจจาก คุณนที วีระโรจนพงษ์ ผู้ซึ่งเคลื่อนไหวทาง การเมืองและสังคมในประเด็นสิทธิของบุคคลเพศหลากหลายมาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้ผู้วิจัย ตระหนักว่า หนึ่งชีวิตของบุคคลที่เกิดขึ้นมาบนโลกใบนี้ ควรมีโอกาสเลือกทางเดินของชีวิต มิใช่จะถูก กำหนดเพียงการแบ่งแยกเรื่องเพศเท่านั้น

จุดประกายแห่งความคิดจาก อาจารย์สารภี แกสตัน คืออีกหนึ่งแรงบันดาลใจที่ย้ำเสมอว่าให้ นิติหมั่นเพียรที่จะผลิตงานที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และที่สำคัญควรจะต้องเป็น “ขอบฟ้าใหม่” ที่กว้างไกลและไร้ขอบเขตมากยิ่งขึ้น จนถึงจุดสุดท้ายที่ทำให้หน้ากระดาษแผ่นนี้มาถึง อาจารย์ปรีมา มัลลิกะมาส ผู้อำนวยการศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย และ อาจารย์สมชาย ปรีชาศิลป์กุล หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนากฎหมายและอาจารย์ คณะ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้เปรียบดั่งช่างเจียรระโนเพชรฝีมือประณีตที่ให้ความกรุณาเจียรระโน ผลงานชิ้นนี้จนออกมาประดับขอบฟ้าใหม่ได้อย่างภาคภูมิ และจะเป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งหากว่างาน วิจัยนี้ มีโอกาสได้เป็นพื้นเพื่องหมุนกลับไปเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการปรับปรุงมโนทัศน์ใหม่ๆในอนาคต ตราบเท่าที่โลกใบนี้ยังคงหมุนไป ขอบฟ้าใหม่ก็จะยังคงมีมโนทัศน์ใหม่ๆให้ค้นหาอยู่เสมอ

ผู้วิจัยขอโน้มจิตคารวะคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อน ร่วมรุ่น 13 เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ได้มอบความช่วยเหลืออีกมาก ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด ที่ได้ช่วยปั้นแต่งจนเป็นพลังให้ความคิดขับเคลื่อนไปข้างหน้าตลอด ระยะเวลา 2 ปี จนถึงจุดแห่งความสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านด้วยความ ซาบซึ้งไว้ ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย.....	6
1.6 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	8
2.1 ความหมายของศัพท์วิทยา.....	8
2.2 ความเป็นมาและพัฒนาการของศัพท์วิทยา.....	9
2.3 ทฤษฎีศัพท์วิทยา.....	11
2.4 ความแตกต่างระหว่างประมวลศัพท์และพจนานุกรม.....	13
2.5 การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยา.....	14
2.6 ระเบียบวิธีการจัดทำประมวลศัพท์.....	16
2.7 ศัพท์วิทยากับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย.....	18
2.8 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมาย.....	19
บทที่ 3 คลังข้อมูลและการดึงศัพท์.....	27
3.1 ความหมายของคลังข้อมูลภาษา.....	27
3.2 พัฒนาการของคลังข้อมูลภาษา.....	28
3.3 คลังข้อมูลภาษากับการจัดทำประมวลศัพท์.....	28
3.4 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลเพื่อจัดทำคลังข้อมูลภาษา.....	30
3.5 การสร้างคลังข้อมูลภาษา.....	32

3.6 การจัดทำคลังข้อมูลภาษาเพื่อใช้ในการประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคล เพศหลากหลาย.....	36
3.7 การดึงศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา.....	38
บทที่ 4 มโนทัศน์และมโนทัศน์สัมพันธ์.....	41
4.1 ความหมายของมโนทัศน์.....	41
4.2 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์.....	43
4.3 มโนทัศน์สัมพันธ์กับประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย..	46
บทที่ 5 บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์.....	50
5.1 บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น.....	50
5.2 บันทึกข้อมูลศัพท์.....	52
5.3 นิยามและหลักเกณฑ์การเขียนนิยาม.....	55
5.4 การเขียนนิยามศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย.....	61
5.5 การสร้างศัพท์ใหม่.....	64
5.6 การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกันในภาษาไทย.....	66
บทที่ 6 บทสรุป.....	76
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
6.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไข.....	76
6.3 การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	82
ภาคผนวก ก รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา.....	83
ภาคผนวก ข รายละเอียดแหล่งอ้างอิงศัพท์ภาษาไทย.....	95
ภาคผนวก ค บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น.....	98
ภาคผนวก ง บันทึกข้อมูลศัพท์.....	145
ภาคผนวก จ ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่อชีวิต.....	183
ดัชนีศัพท์.....	190

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของบุคคลเพศหลากหลายอย่างกว้างขวาง สามารถพบเห็นบุคคลเพศหลากหลายในพื้นที่ต่างๆ ของสังคม ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในด้านการบันเทิงหรือการแสดงดังเช่นในอดีต หากแต่รวมถึงผู้ประกอบการอาชีพอื่นที่ได้แสดงความเป็นตัวตนให้ปรากฏขึ้นโดยไม่ต้องปิดบังเพศวิถีหรืออัตลักษณ์ของตนเองอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ การปรากฏตัวของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลายส่วนใหญ่ยังดำรงอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นทางการ แต่ในส่วนของพื้นที่ที่เป็นทางการซึ่งมีความหมายถึงกิจกรรมที่อยู่ภายใต้อำนาจของสถาบันรัฐและการให้ความชอบธรรมด้วยระบบกฎหมายยังเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้เปิดรับหรือยอมรับต่อการดำรงอยู่ของบุคคลเพศหลากหลายเช่นเดียวกับที่ปรากฏในพื้นที่ไม่เป็นทางการ

หากพิจารณากฎหมายไทยจะพบว่า บทบัญญัติของกฎหมายไม่มีการตระหนักถึงการดำรงอยู่ของบุคคลเพศหลากหลายและการรับรองสถานะในทางกฎหมาย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการแสดงออกซึ่งตัวตนของบุคคลเพศหลากหลาย อาทิเช่น การกำหนดความเป็นเพศชาย/หญิง การกำหนดหน้าที่จากความเป็นเพศ รูปแบบของชีวิตครอบครัวในแบบที่เป็นระบบครอบครัวแบบต่างเพศ ความผูกพันทางกฎหมายระหว่างคู่สมรสต่างเพศ ความสามารถในการทำข้อตกลงหรือสัญญาต่างๆ ด้วยเหตุนี้ จึงก่อให้เกิดกระบวนการสร้างความชอบด้วยกฎหมายของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลายด้วยการโต้แย้งและเคลื่อนไหวคัดค้าน ทั้งในแง่ของปัจเจกบุคคลและการรวมกลุ่มเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายต่างๆ และให้การยอมรับสถานะของบุคคลเพศหลากหลายในสังคม

การเรียกร้องสิทธิของบุคคลเพศหลากหลายที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางนับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา มีผลกระทบทั้งในระดับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทบัญญัติของกฎหมาย เกี่ยวกับการรับรองการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของบุคคล

เพศหลากหลายในระบบกฎหมายของหลายประเทศจากที่แต่เดิมเป็นการรับรองการสมรสระหว่างบุคคลต่างเพศอันหมายถึงการสมรสเฉพาะระหว่างชายและหญิง แต่ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการรับรองรูปแบบของการสมรสโดยมีการยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในลักษณะเดียวกันกับการสมรสระหว่างบุคคลต่างเพศปรากฏขึ้นในหลายประเทศ และได้บัญญัติกฎหมายไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม รูปแบบในการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายทางกฎหมายที่ปรากฏขึ้นนั้นไม่ได้มีลักษณะที่เป็นรูปแบบเดียวหรือมีลักษณะที่เหมือนกันทั้งหมด แต่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ สรุปได้เป็นรูปแบบสำคัญ 3 รูปแบบ กล่าวคือ

รูปแบบที่หนึ่ง การรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในลักษณะที่ยอมรับประเด็นทางด้านการจัดการทรัพย์สิน การให้ความอุปการะและดูแลระหว่างกัน แต่สิทธิในด้านอื่นจะถูกจำกัดไว้ ลักษณะของการรับรองในรูปแบบนี้จะเน้นหนักในประเด็นการยอมรับชีวิตคู่ร่วมกัน แต่ไม่ได้มีการรับรองสิทธิเสมือนหนึ่งเป็นการสมรสหรือเป็นครอบครัวดังที่ปรากฏในการสมรสระหว่างบุคคลต่างเพศ และการเรียกชื่อก็จะมีลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันเป็นพิเศษระหว่างบุคคลสองคน อาทิเช่น Partnership, Cohabitation, Domestic Partnership, Same-sex Couple ซึ่งมีความหมายที่แตกต่างจากการสมรสแบบต่างเพศ

รูปแบบที่สอง การรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในลักษณะที่ใกล้เคียงกับการสมรสระหว่างบุคคลต่างเพศแต่เป็นการยอมรับโดยมีข้อจำกัดบางประการ โดยอาจเป็นประเด็นที่สังคมนั้นๆ เห็นว่าเป็นเรื่องที่จะละเอียดอ่อนซึ่งควรจะต้องมีการจำกัดสิทธิดังกล่าวเอาไว้ สิทธิที่ถูกจำกัดมี 2 ประเด็นสำคัญ คือ การประกอบพิธีทางศาสนาคริสต์ในโบสถ์และการรับบุตรบุญธรรมมาอยู่ภายใต้การดูแล ทั้งนี้อาจรวมไปถึงการตั้งครรภ์โดยการผสมเทียมด้วย เนื่องจากมีความเห็นว่าลักษณะการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายไม่มีความเหมาะสมต่อการเลี้ยงดูเด็ก จึงจำเป็นต้องจำกัดสิทธิดังกล่าว

รูปแบบที่สาม การรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในลักษณะเดียวกันกับที่รับรองการสมรสระหว่างบุคคลต่างเพศ

ในส่วนของประเทศไทย มีการดำเนินการทั้งในระดับภายในประเทศและสากลอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่แสดงบทบาทเชิงรุกในการรับรองข้อมติในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของบุคคลเพศหลากหลายในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 21 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2555 ซึ่งผู้แทนประเทศไทยได้เสนอ ถ้อยคำที่เน้นการเคารพ และปกป้องสิทธิของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลาย รวมทั้งระบุว่าสิทธิในการ สมรสเป็นสิทธิของทุกคนโดยไม่ระบุเจาะจงถึงเพศหรือกายวิภาคของผู้ที่จะสมรส แต่แรงดันจากหลาย ประเทศในอาเซียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทำให้ข้อเสนอของไทยยังไม่ได้รับการยอมรับ อย่างไรก็ตาม กล่าว ได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ควบคู่ไปกับการดำเนินการภายในประเทศอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ องค์กรอิสระ มูลนิธิ และกลุ่มผู้ชีวิตเพศหลากหลายที่รณรงค์ให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันสำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เป็น แกนหลักในการขับเคลื่อน คือ คณะกรรมาธิการ การกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภา ผู้แทนราษฎร โดยได้จัดทำ “ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต” เพื่อเปิดโอกาสให้คู่ชีวิตบุคคล เพศหลากหลายจำนวนมากที่มีอยู่ในสังคมได้มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิและรับรองการจดทะเบียนคู่ชีวิต อันจะนำไปสู่สิทธิที่พึงมีพึงได้เหมือนเพศชายเพศหญิงที่ได้รับสิทธิตามการสมรสทั่วไป รวมถึงได้จัด เสวนาทางวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฯ แล้วใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดสงขลา รวมทั้งจัดทำแบบสอบถาม สัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ จำนวนมากกว่า 1,600 ฉบับ ซึ่งผลการสำรวจพบว่าร้อยละ 78.65 เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว และในปัจจุบัน (เดือนสิงหาคม 2556) อยู่ใน ขั้นตอนของการส่งร่างพระราชบัญญัติฯ เข้าสู่กระบวนการพิจารณาลงนามเห็นชอบของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเข้าสู่กระบวนการอื่นๆ เพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

ประเทศไทยจะเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ให้การยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศ หลากหลายหากร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิตประกาศใช้เป็นกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันกับ ที่ประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกาและยุโรปต่างให้การยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายมาก ขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งเมื่อด้วยบทกฎหมายของประเทศต่างๆ เกิดการเปลี่ยนแปลง ถ้อยคำที่บัญญัติใน กฎหมายจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย และทำให้มีคำศัพท์ใหม่บัญญัติเพิ่มไว้ในกฎหมายจำนวน มาก อาทิเช่น civil union, civil partner, civil partnership, cohabitation, domestic partnership, same sex couple ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีคำบัญญัติภาษาไทย หรือคำศัพท์ที่เป็นที่รู้จักแต่มีการใช้ไม่ตรงกัน อาทิเช่น gender identity (อัตลักษณ์ทางเพศ/เอกลักษณ์ทางเพศ/ภาวะเพศสภาพ/เพศสภาพ), sexual orientation (วิถีทางเพศ/ความหลากหลายทางเพศ/รสนิยมทางเพศ), registered partnership (จดทะเบียนคู่ชีวิต/จดทะเบียนชีวิตคู่/จดทะเบียนคู่) ซึ่งเป็นผลจากการขาดแหล่งอ้างอิงคำศัพท์ภาษาไทย

สำหรับใช้เทียบเคียงเนื่องจากยังไม่มีการรวบรวมศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดทำประมวลศัพท์อย่างเป็นระบบจากข้อมูลภาษาที่ใช้จริงเพื่อรองรับการใช้คำศัพท์ทั้งในระดับประเทศและสากล และเพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจคำศัพท์นั้นๆ รวมทั้งนำไปใช้ได้ถูกต้องให้สอดคล้องกับโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป และการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายไม่ใช่เรื่องไกลตัวของเราทุกคนอีกต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีการจัดทำประมวลศัพท์ นำเสนอทฤษฎีและกระบวนการจัดทำประมวลศัพท์อย่างเป็นขั้นตอน
2. เพื่อนำความรู้จากทฤษฎีมาใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย

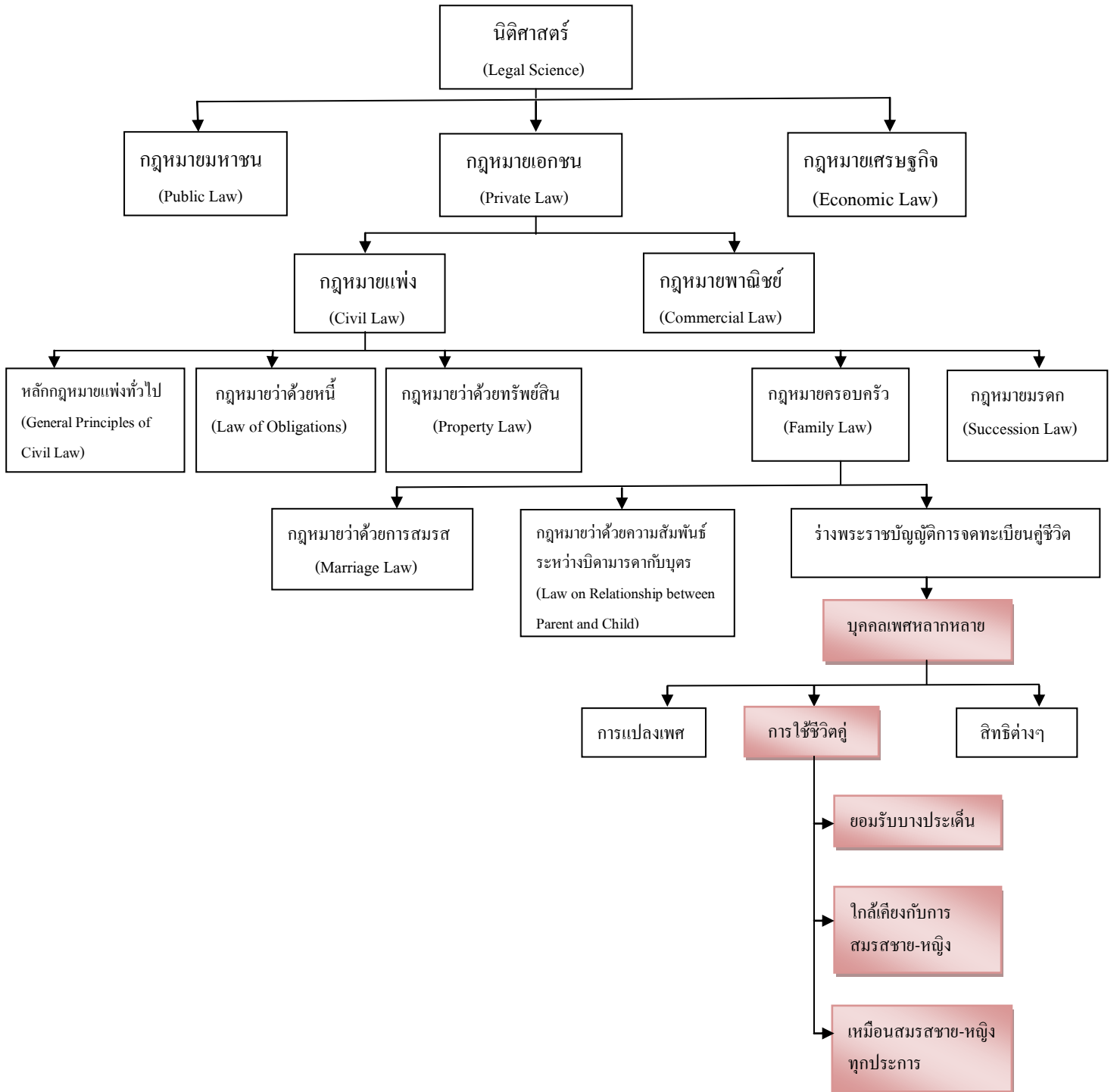
1.3 สมมติฐานของการวิจัย

คำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายมีความเชื่อมโยงกัน สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางโมโนทัศน์อย่างเป็นระบบ และสร้างเป็นประมวลศัพท์เฉพาะทางตามทฤษฎีศัพท์วิทยาได้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย เป็นส่วนหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต ซึ่งการเรียกความสัมพันธ์อันเป็นพิเศษระหว่างบุคคลสองคนตามที่ได้รับการรับรองสถานะในทางกฎหมายจะปรากฏในรูปแบบสำคัญ 3 รูปแบบ ได้แก่ ขอมรับบางประเด็น ใกล้เคียงกับการสมรสชายและหญิง และเหมือนกับการสมรสชายและหญิงทุกประการ

รายงานฉบับนี้ประกอบด้วยคำศัพท์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคำศัพท์ที่อยู่ในแขนงต่างๆ ของรูปแบบการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายจำนวน 36 คำ ซึ่งแสดงขอบเขตของการวิจัยเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

การจัดทำประมวลศัพท์ในรายงานฉบับนี้ เป็นการวิจัยข้อมูลเชิงเอกสาร (text based) เป็นหลัก และใช้การวิจัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ซึ่งมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. การวิจัยข้อมูลเชิงเอกสาร ประกอบด้วยคลังข้อมูลภาษาที่รวบรวมจากหนังสืองานวิจัย และบทความจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องและจัดเก็บในเอกสารสกุล txt (plain text file) เมื่อจัดเก็บข้อมูลได้แล้วจึงนำข้อมูลไปประมวลผลเชิงปริมาณเพื่อหาความถี่และคำปรากฏร่วมของคำที่อยู่ในคลังข้อมูลภาษา โดยใช้โปรแกรม AntConc และ Collocation Extract จากนั้นจึงพิจารณาคัดเลือกเฉพาะคำที่เป็นศัพท์เฉพาะจำนวน 36 คำ และนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ของโน้ตศัพท์เพื่อจัดทำประมวลศัพท์

2. การวิจัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของผู้บุคคลเพศหลากหลาย ได้แก่ นักวิชาการ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่สังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม กรรมการในคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เจ้าหน้าที่องค์กรอิสระ มูลนิธิ และกลุ่มผู้ชีวิตของผู้บุคคลเพศหลากหลายเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของงานวิจัย

1.6 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้บุคคลเพศหลากหลาย ใช้แนวทางการจัดทำประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (Systematic Monolingual Search) ของ M.Teresa Cabré ในหนังสือ Terminology: Theory, Methods and Applications (1999:130-151) เป็นหลักในการวิจัยซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์ ขอบเขต และกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้งาน
2. รวบรวมข้อมูลภาษาอังกฤษ และภาษาไทย
3. ศึกษาทฤษฎีและกระบวนการสร้างประมวลศัพท์
4. กำหนดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะสาขาเป็นที่ปรึกษา
5. คัดเลือกข้อมูลเพื่อสร้างคลังข้อมูลภาษา
3. สร้างคลังข้อมูลภาษา
4. จัดทำประมวลศัพท์โดยการคัดเลือกคำศัพท์จากคลังข้อมูล

5. วิเคราะห์และกำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์
6. จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (extraction record) และบันทึกข้อมูลศัพท์ (terminological record)
7. ตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหา
8. นำเสนอผลงานในรูปรายการศัพท์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ประมวลศัพท์ว่าด้วยการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายซึ่งผู้ใช้งานสามารถใช้อ้างอิงเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน โดยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งานกลุ่มต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมายโดยตรง
 - 1.2 เป็นประโยชน์ต่อนักแปลและล่ามในการใช้ประมวลศัพท์เป็นแหล่งอ้างอิง ค้นคว้าข้อมูล และถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งในทิศทางเดียวกัน
 - 1.3 เป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมาย
2. เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับผู้สนใจใช้เป็นแนวทางในการจัดทำประมวลศัพท์ในขอบเขตอื่นๆ นอกเหนือจากรายงานฉบับนี้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

บทนี้จะกล่าวถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศัพท์วิทยา ซึ่งครอบคลุมถึงความหมายของศัพท์วิทยา ความเป็นมาและวิวัฒนาการของศัพท์วิทยา ทฤษฎีศัพท์วิทยา ความแตกต่างระหว่างประมวลศัพท์และพจนานุกรม การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยา และระเบียบวิธีการจัดทำประมวลศัพท์ นอกจากนี้ จะกล่าวถึงศัพท์วิทยากับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมายด้วย

2.1 ความหมายของศัพท์วิทยา

ศัพท์วิทยา (Terminology) เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษา และการรวบรวมศัพท์เฉพาะทาง โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอรายการคำศัพท์เฉพาะศาสตร์ซึ่งแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของสาขานั้นๆ Sager (1990: 2-3) ให้ความหมายของ ศัพท์วิทยา ไว้ดังนี้

1. แนวปฏิบัติ กระบวนการ และระเบียบวิธีในการรวบรวม การอธิบาย และการนำเสนอ คำศัพท์เฉพาะ หรือเรียกว่า การประมวลศัพท์
2. ทฤษฎีที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับคำศัพท์ซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำประมวลศัพท์ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นการศึกษามโนทัศน์และคำศัพท์อย่างเป็นระบบ หรือเรียกว่า ศัพท์วิทยา
3. ชุดคำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา หรือเรียกว่า ประมวลศัพท์

Cabré (1999: 11) ให้ความหมายของ ศัพท์วิทยา ตามมุมมองของวัตถุประสงค์ในการใช้งานของบุคคลกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. นักภาษาศาสตร์ ศัพท์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของพจนานุกรมที่ใช้เฉพาะสาขา
2. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ศัพท์วิทยาสะท้อนถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบของมโนทัศน์ต่างๆ ในสาขาวิชาเฉพาะ
3. ผู้ใช้งาน ศัพท์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการสื่อสารที่มีประโยชน์และใช้งานได้จริง

4. นวัตกรรมด้านภาษา ศัพท์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่ต้องมีการจัดระบบเพื่อยืนยันถึงประโยชน์และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการสื่อด้วยภาษาให้เข้ากับยุคสมัย

นอกจากนั้น องค์การมาตรฐานสากล (International Organization for Standardization) หรือ ISO 1087-1 (2000: 10) ได้อธิบายความหมายของศัพท์วิทยาว่า คือ ชุดคำศัพท์เฉพาะสาขา และเป็นศาสตร์ที่ศึกษาโครงสร้าง การพัฒนา การใช้ และการจัดการศัพท์ในสาขาวิชาเฉพาะซึ่งใช้เป็นมาตรฐานในการตั้งชื่อเรียกหรือศัพท์ในภาษาใดภาษาหนึ่ง เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกลุ่มคนในสาขาวิชาเฉพาะด้าน รวมถึงเป็นชุดของชื่อเรียกที่ใช้เฉพาะทางที่เป็นตัวแทนของมโนทัศน์ในรูปแบบสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อความหมายของมโนทัศน์นั้นๆ

กล่าวโดยสรุป ศัพท์วิทยาเป็นการศึกษาคำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา โดยการรวบรวม อธิบาย และนำเสนอคำศัพท์เพื่อเป็นตัวแทนที่ใช้เรียกมโนทัศน์ และแสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ศัพท์วิทยาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา และมีความสำคัญต่อนักภาษาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และผู้ใช้งาน โดยการนำเสนอมโนทัศน์ด้วยคำศัพท์ และการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์เป็นไปตามหลักการและวิธีการที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อสารสำหรับสาขาวิชาเฉพาะด้าน

2.2 ความเป็นมาและพัฒนาการของศัพท์วิทยา

การรวบรวมศัพท์เฉพาะทางในสาขาวิชาต่างๆ เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 16 และเริ่มปรากฏความจำเป็นชัดเจนเมื่อมาถึงช่วงศตวรรษที่ 18 หรือยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม เนื่องจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดมโนทัศน์ขององค์ความรู้ใหม่ๆ ในทุกสาขาวิชาจนกระทั่งไม่สามารถคิด หรือสร้างศัพท์ใหม่เพื่อใช้เรียกหรืออ้างอิงมโนทัศน์นั้นๆ ได้ทันต่อความต้องการ ศัพท์วิทยาจึงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานในการสร้างศัพท์เพื่อแก้ปัญหาการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญในสาขาเดียวกัน ผู้เชี่ยวชาญต่างสาขา และบุคคลภายนอก รวมถึงกลุ่มสังคมต่างๆ

นักวิชาการได้ศึกษาศัพท์วิทยาอย่างจริงจังในช่วงศตวรรษที่ 19 เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ และมาตรฐานการบัญญัติศัพท์อย่างเป็นระบบมากขึ้น ในเบื้องต้นถือว่านักวิทยาศาสตร์เป็นผู้บุกเบิกความรู้

ด้านศัพทวิทยา จนกระทั่งช่วงศตวรรษที่ 20 วิศวกรและช่างเทคนิคได้สนใจศึกษาความรู้ด้านนี้อย่างจริงจัง โดยมีการคิดค้นทฤษฎีและระเบียบวิธีทางศัพทวิทยาเพื่อจัดการกับความรู้และข้อมูลมหาศาลที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ประกอบกับภาครัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ เพื่อร่วมกำหนดมาตรฐานทางภาษาและบัญญัติศัพท์ใหม่ โดยได้ก่อตั้ง The International Electrotechnical Commission (IEC) ขึ้นที่เมืองมิสซูรีในปี ค.ศ.1904 ซึ่งถือเป็นหน่วยงานแรกที่พยายามสร้างมาตรฐานทางศัพทวิทยา

ต่อมาในทศวรรษที่ 1930 ศัพทวิทยาสมัยใหม่ได้ถือกำเนิดขึ้นโดย Eugen Wüster วิศวกรชาวออสเตรียซึ่งได้เสนอแบบแผนในการทำประมวลศัพท์อย่างเป็นระบบ และมีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาสอนศาสตร์ด้านนี้โดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20 นักภาษาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ต่างไม่ได้ให้ความสนใจเรื่องศัพทวิทยาเท่าใดนัก จนกระทั่งทศวรรษที่ 50 เป็นต้นมา จึงเริ่มมีความสนใจศึกษามากขึ้น แต่ก็เป็นไปอย่างผิวเผิน นักภาษาศาสตร์เริ่มเห็นความสำคัญและให้ความสนใจศัพทวิทยาอย่างจริงจังในช่วงทศวรรษที่ 70

พัฒนาการของศัพทวิทยาสมัยใหม่แบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ ดังนี้ (Auger 1998 อ้างถึงใน Cabré 1999: 5)

1. ระยะเริ่มต้น (ปี ค.ศ.1930-1960) มีการออกแบบระเบียบวิธีสร้างศัพท์อย่างเป็นระบบ
2. ระยะจัดระบบโครงสร้างสาขาวิชา (ปี ค.ศ.1960-1975) มีการนำคอมพิวเตอร์เมนเฟรมและเทคนิคการจัดเก็บเอกสารเข้ามาใช้ และมีการสร้างธนาคารข้อมูลขึ้นเป็นครั้งแรก
3. ระยะรุ่งเรือง (ปี ค.ศ.1975-1985) เป็นช่วงเวลาที่ศัพทวิทยาพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาษา ที่เด่นชัดคือการปรับภาษาให้เข้ากับยุคสมัย นอกจากนั้น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการจัดเก็บข้อมูลสำหรับทำประมวลศัพท์
4. ระยะขยายตัว (ปี ค.ศ.1985-ปัจจุบัน) วิทยาการคอมพิวเตอร์มีบทบาทอย่างมากในการศึกษาศัพทวิทยา มีความร่วมมือกันในระดับสากลในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและจัดอบรมผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาความรู้ด้านศัพทวิทยา

2.3 ทฤษฎีศัพท์วิทยา

Cabré 1999; 7-9) กล่าวว่าทฤษฎีด้านศัพท์วิทยาเริ่มต้น และพัฒนามาจากความต้องการแก้ปัญหาที่เกิดจากการสื่อสาร โดยนักวิชาการชาวออสเตรีย รัสเซีย และเช็ก ซึ่งต่างก็มีพื้นฐานมาจากวิชาศัพท์วิทยาของออสเตรีย จากนั้นได้แบ่งแยกออกเป็น 3 แนวคิด กล่าวคือ

แนวคิดแรกมองศัพท์วิทยาเป็นสหวิชา แต่ก็มีความเป็นเอกเทศเนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่มีศาสตร์และแนวการฝึกปฏิบัติของตนเอง แนวคิดที่สองเน้นศึกษาศัพท์วิทยาในเชิงปรัชญา การจัดระบบโนทัศน์อย่างมีตรรกะและการจัดระเบียบองค์ความรู้ ส่วนแนวคิดที่สามนั้นให้ความสำคัญกับภาษาศาสตร์ โดยมองว่าศัพท์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของพจนานุกรม และภาษาเฉพาะก็เป็นส่วนหนึ่งของภาษาทั่วไป ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดสถาบันสอนเรื่องศัพท์วิทยา 3 แห่ง ได้แก่ สถาบันสอนศัพท์วิทยาแห่งกรุงเวียนนา (Vienna School of Terminology) สถาบันสอนศัพท์วิทยาแห่งกรุงมอสโก (Soviet School of Technology) และ สถาบันสอนศัพท์วิทยาแห่งสาธารณรัฐเช็ก (Czech School of Terminology) ซึ่งให้ความสำคัญในการสอนศัพท์วิทยาที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

1. สถาบันสอนศัพท์วิทยาแห่งกรุงเวียนนา ก่อตั้งโดย Eugen Wüster บิดาแห่งศัพท์วิทยาสมัยใหม่ สถาบันแห่งนี้เน้นการสร้างและพัฒนาคลังข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างมาตรฐานในการหาศัพท์และกำหนดมโนทัศน์ แนวคิดนี้มองว่าประมวลศัพท์เป็นสหสาขาวิชาที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง และจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักวิทยาศาสตร์ที่ต้องการสร้างมาตรฐานให้ศัพท์ในสาขาวิชาต่างๆ

2. สถาบันสอนศัพท์วิทยาแห่งกรุงมอสโก ก่อตั้งโดย D.S. Lotte ชาวรัสเซีย ซึ่งให้ความสำคัญกับทฤษฎีของ Wüster เช่นกัน เน้นเรื่องการสร้างมาตรฐานให้กับมโนทัศน์และศัพท์ มุ่งศึกษาศัพท์วิทยาในเชิงปรัชญา เน้นการจัดแบ่งระบบโนทัศน์อย่างมีตรรกะ และการจัดระเบียบองค์ความรู้

3. สถาบันสอนศัพท์วิทยาแห่งสาธารณรัฐเช็ก มี L. Drodz เป็นผู้ก่อตั้งคนสำคัญ มีแนวคิดว่าศัพท์วิทยาเป็นสาขาย่อยของภาษาศาสตร์จึงเน้นศึกษาการสร้างประมวลศัพท์ในมุมมองด้านภาษาศาสตร์ โดยมองว่าภาษาเฉพาะทางเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะสาขาวิชาชีพ และเป็นส่วนหนึ่งของภาษาทั่วไป

สถาบันการศึกษาทั้ง 3 แห่งนี้ ต่างก็ศึกษาการสร้างประมวลศัพท์ โดยเน้นการใช้พื้นฐานด้าน

ภาษาศาสตร์ และเห็นว่าประมวลศัพท์เป็นสื่อกลางในการแสดงออกและการสื่อสาร ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยสร้างทฤษฎีและหลักการด้านการสร้างประมวลศัพท์ รวมถึงเป็นสถาบันการศึกษาวิชาศัพท์วิทยาแห่งแรกของโลก และเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ศาสตร์นี้ไปยังประเทศใกล้เคียงรอบด้านก่อนที่จะขยายไปยังประเทศอื่นๆ เกือบทั่วโลก (Cabré, 1990: 12)

จากแนวคิดต่างๆ ทำให้กล่าวได้ว่า ศัพท์วิทยามีความเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์และศัพท์เป็นหลัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับความหมาย และความสำคัญของทั้ง “มโนทัศน์” และ “ศัพท์” สำหรับแนวคิดเรื่องมโนทัศน์นั้น Wüster (อ้างถึงใน Pearson 1998: 10) กล่าวว่า มโนทัศน์ คือ หน่วยทางความคิดซึ่งเป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นภายในใจ มโนทัศน์ของวัตถุชนิดหนึ่งประกอบด้วยลักษณะเฉพาะต่างๆ ของวัตถุนั้น ทำให้เราจำแนกแยกแยะวัตถุนั้นกับวัตถุนิดอื่นๆ ได้ เรากำหนดสัญลักษณ์ไว้ใช้เรียกมโนทัศน์ หรือสิ่งที่อยู่ในความคิดนั้นเพื่อสื่อสารความคิดของเรากับผู้อื่น ส่วนแนวคิดเรื่องศัพท์ Pearson (1998: 39-40) สรุปว่า “คำ” และ “ศัพท์” อาจมีรูปเหมือนกัน และ “คำ” อาจปรากฏเป็น “ศัพท์” ได้หากใช้ในภาษาเฉพาะทาง และในสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างกัน

ศัพท์ (Term) หมายถึง รูปคำที่ใช้อ้างอิงถึงมโนทัศน์ใดมโนทัศน์หนึ่งในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ซึ่งหากนำรูปคำเดียวกันอ้างอิงถึงมโนทัศน์ในสาขาวิชาต่างกัน ศัพท์ที่ได้ก็จะต่างกัน อาทิเช่น ในสาขากฎหมาย รูปคำ “camera” เป็นคำนาม หมายถึงห้องส่วนตัวของผู้พิพากษา แต่ในสาขานิติศาสตร์ หมายถึงกล้องถ่ายภาพ ศัพท์ต่างจาก คำ (Word) เนื่องจาก คำ หมายถึง รูปคำที่ใช้อ้างอิงถึงความหมายที่ใช้กันทั่วไป ดังนั้น คำๆหนึ่งจึงมิได้หลายความหมายขึ้นอยู่กับบริบทของคำ และ คำ จะมีสถานะเป็นศัพท์ ได้เมื่ออยู่ในขอบเขตของสาขาวิชาเฉพาะหรือสาขาวิชาชีพ (Pearson, 1998: 7-8)

นอกจากนั้น ISO 1087 Vocabulary of Terminology (1990: 5, อ้างถึงใน Pearson, 1998:14) ให้นิยามว่า ศัพท์ (Term) คือ การตั้งชื่อให้มโนทัศน์ใดมโนทัศน์หนึ่งในภาษาเฉพาะทาง ซึ่งศัพท์อาจเป็นคำคำเดียวหรือประกอบด้วยคำหลายคำก็ได้ ส่วน คำ (Word) เป็นรูปคำที่ใช้ในภาษาทั่วไป มีหลายความหมาย และอาจใช้เป็น ศัพท์ ในบางสาขาวิชา (Sager, 1990: 19)

Cabré (1999: 35-37) กล่าวถึงคุณสมบัติที่แตกต่างกันของศัพท์ และ คำ ไว้ดังนี้ คำ หมายถึงหน่วยที่อธิบายได้จากคุณลักษณะทางภาษาศาสตร์ แบ่งได้เป็นคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำสรรพนาม คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน ส่วน ศัพท์ เป็นหน่วยที่มีคุณลักษณะทางภาษาศาสตร์เช่นเดียวกับ คำ แต่ใช้ในสาขาวิชาหนึ่งๆ อาทิเช่น สถาปัตยกรรม หรือในกิจกรรมเฉพาะอาชีพ อาทิเช่น กีฬา ศัพท์ในประมวลศัพท์โดยทั่วไปจะมีเพียงคำนามเท่านั้น และผู้ใช้ศัพท์คือผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่อยู่ในวงการนั้นๆ

กล่าวโดยสรุป ศัพท์ ใช้เรียกมโนทัศน์ในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ส่วน คำ ใช้เรียกสิ่งต่างๆ ในภาษาทั่วไป และอาจเป็น ศัพท์ ได้ในกรณีที่ปรากฏในภาษาเฉพาะทาง

นอกจากนั้น Wüster (อ้างถึงใน Pearson, 1998: 12) สรุปทฤษฎีศัพท์วิทยาไว้ว่า ศัพท์วิทยาเป็นสาขาวิชาเฉพาะ ประกอบขึ้นจากชุดของมโนทัศน์จำนวนมาก ซึ่งมีศัพท์ที่ใช้เรียกแทนมโนทัศน์เหล่านั้น โดยมโนทัศน์สัมพันธ์จะนำเสนอในลักษณะของความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ซึ่งประกอบกันเป็นระบบมโนทัศน์ตามลำดับชั้น ด้วยเหตุนี้ วัตถุประสงค์ของศัพท์วิทยาคือการสร้างมาตรฐาน และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคำศัพท์และมโนทัศน์

2.4 ความแตกต่างระหว่างประมวลศัพท์และพจนานุกรม

Cabré (1999: 31-34) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาความหมายของประมวลศัพท์และพจนานุกรมจะพบว่าประมวลศัพท์และพจนานุกรมมีความแตกต่างกัน เนื่องจากพจนานุกรม หมายถึง การรวบรวมชุดของคำ (Set of words) และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำเหล่านั้น ในขณะที่ประมวลศัพท์เป็นการรวบรวมชุดของศัพท์ (Set of terms) ที่แสดงถึงมโนทัศน์ในสาขาวิชาเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง นอกจากนี้พจนานุกรมจะเริ่มต้นจากคำแล้วให้ความหมาย ในขณะที่ประมวลศัพท์จะเริ่มต้นจากมโนทัศน์แล้วจึงกำหนดศัพท์ที่ใช้เรียกมโนทัศน์นั้น มโนทัศน์หลายมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กันจะรวมกันเป็นชุดของมโนทัศน์ที่เป็นระบบและมีโครงสร้างชัดเจน นอกจากนี้ รูปแบบในการนำเสนอของพจนานุกรมและประมวลศัพท์ยังแตกต่างกันอีกด้วย กล่าวคือ พจนานุกรมจะเรียงตามลำดับตัวอักษร ในขณะที่การนำเสนอศัพท์ในประมวลศัพท์จะนำเสนอโดยเรียงลำดับตามระบบมโนทัศน์ โดยจัดเป็นกลุ่มตามความสัมพันธ์ของมโนทัศน์

Cabré (1999: 35-37) ยังได้จำแนกความแตกต่างของการทำประมวลศัพท์กับการทำพจนานุกรมไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ขอบเขต (Domain) พจนานุกรมมุ่งให้ความหมายคำทุกคำที่มีอยู่ในภาษา ในขณะที่ประมวลศัพท์เน้นเฉพาะศัพท์ที่ใช้ในสาขาวิชาเฉพาะ อาทิเช่น พฤษศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี หรือในกลุ่มวิชาชีพต่างๆ อาทิเช่น กีฬา ธุรกิจ ขอบเขตของพจนานุกรมจึงกว้างกว่าและครอบคลุมถึงขอบเขตของประมวลศัพท์ด้วย ดังนั้น ถือได้ว่าประมวลศัพท์เป็นส่วนหนึ่งของพจนานุกรม

2. หน่วยพื้นฐาน (Basic unit) การทำพจนานุกรมเป็นการศึกษาคำ ในขณะที่การทำประมวลศัพท์เป็นการศึกษาศัพท์ คำและศัพท์มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ ศัพท์เป็นหน่วยที่มีลักษณะทางภาษาศาสตร์เหมือนกันกับคำ แต่นำมาใช้ในขอบเขตเฉพาะด้าน ดังนั้น คำ ในสาขาวิชาเฉพาะหรือสาขาวิชาชีพจึงเรียกว่า ศัพท์ ส่วนในเรื่องของความแตกต่างกันนั้น โดยปกติแล้วศัพท์มักมีประเภททางไวยากรณ์เป็นคำนาม แต่คำในพจนานุกรมเป็นได้ทั้งคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำสรรพนาม คำบุพบท คำสันธาน

3. วัตถุประสงค์ (Objectives) การทำพจนานุกรมมุ่งที่การให้ความหมายของคำเพื่อการใช้งานทั่วไป ส่วนการทำประมวลศัพท์มุ่งที่การหาศัพท์มาใช้เรียกหรือตั้งชื่อให้กับมโนทัศน์ในสาขาวิชาเฉพาะด้าน

4. ระเบียบวิธี (Methodology) การทำพจนานุกรมเริ่มต้นจากการศึกษาคำ อธิบายความหมายและแสดงลักษณะการใช้ และนำเสนอตามลำดับตัวอักษร แต่การทำประมวลศัพท์เริ่มต้นจากการศึกษามโนทัศน์ และระบุศัพท์ให้กับมโนทัศน์นั้นๆ

2.5 การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยา

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดมโนทัศน์ขององค์ความรู้ใหม่ที่ต้องมีการตั้งชื่อเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งเกิดความยากลำบากในการควบคุมการตั้งชื่อหรือนำเสนอศัพท์ (Term) ให้กับมโนทัศน์เหล่านั้น รวมถึงเกิดความสับสนในการสื่อสารเนื่องจากมโนทัศน์เดียวกันอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามกลุ่มสังคม ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานศัพท์วิทยาขึ้นมา (Cabre, 1999: 194)

องค์การมาตรฐานสากล (International Organization for Standardization) หรือ ISO ให้นิยาม Standardization หรือ การกำหนดมาตรฐานว่า “เป็นกระบวนการกำหนดและประยุกต์ใช้กฎ

ระเบียบเพื่อสร้างแนวทางที่เป็นระบบให้กับกิจกรรมเฉพาะทาง และเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัยโดยมุ่งให้เกิดประโยชน์และความร่วมมืออันเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมนั้น”

ISO ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การสร้างศัพท์ในปี ค.ศ.1968 เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันในการจัดทำประมวลศัพท์และการตั้งชื่อศัพท์ด้วย อาทิเช่น

- ความหมายของศัพท์ควรสะท้อนลักษณะสำคัญของมโนทัศน์ที่ศัพท์นั้นใช้เรียก
- ศัพท์ควรบัญญัติให้สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้

การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยาเป็นการสร้างการยอมรับและคานยามอย่างเป็นทางการในกลุ่มผู้ใช้งาน และเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักศัพท์วิทยาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ โดยเน้นที่การตั้งชื่อมโนทัศน์และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์

Cabré (1999: 199-200) ได้เสนอความหมายในการกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยาไว้ ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานในระดับสถาบัน เป็นกระบวนการกำหนดชื่อเรียกโดยองค์กรหรือสถาบันที่มีอำนาจหน้าที่
2. การกำหนดมาตรฐานในระดับสากล เป็นกระบวนการกำหนดคุณลักษณะหรือเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับศัพท์ที่ใช้เรียก
3. การกำหนดมาตรฐานที่ไม่ถูกแทรกแซง เป็นกระบวนการกำหนดชื่อเรียกซึ่งเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้ใช้งาน

การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยาโดยทั่วไปเน้นที่ 2 ความหมายแรก ซึ่งประกอบไปด้วยการกำหนดมาตรฐานของศัพท์เฉพาะ และการกำหนดมาตรฐานของหลักการและระเบียบวิธีทางศัพท์วิทยา การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยามีบทบาทสำคัญต่อการนำเสนอผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญจำเป็นต้องถ่ายทอดความคิดและมโนทัศน์ผ่านศัพท์ และจำเป็นต้องใช้ศัพท์นั้นในการกำหนดและระบุมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ กระบวนการกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยาประกอบด้วย การรวบรวมมโนทัศน์ และเชื่อมโยงระบบมโนทัศน์ให้เป็นหนึ่งเดียว การนิยามศัพท์ การลดคำพ้องรูปพ้องเสียง การหลีกเลี่ยงคำที่มีความหมายเหมือนกัน การกำหนดชื่อ คำย่อและสัญลักษณ์ และการสร้างศัพท์ใหม่ (Cabré, 1999: 200)

2.6 ระเบียบวิธีการจัดทำประมวลศัพท์

Cabré (1999: 129) จำแนกระเบียบวิธีการจัดทำประมวลศัพท์ตามเกณฑ์ 2 ประการ คือ ตามจำนวนภาษา และลักษณะการจัดทำ หากแบ่งตามจำนวนภาษา จะแบ่งย่อยลงไปเป็น แบบภาษาเดียว และแบบหลายภาษา หากแบ่งตามลักษณะการจัดทำ จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบเป็นระบบ (Systematic search) และแบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc search) ดังนั้น เมื่อรวมการแบ่งทั้งจำนวนภาษาและลักษณะการจัดทำแล้ว จะแบ่งการประมวลศัพท์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (Systematic monolingual search)
2. การประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเป็นระบบ (Systematic multilingual search)
3. การประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc monolingual search)
4. การประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc multilingual search)

การประมวลศัพท์แบบเป็นระบบ (Systematic search) เป็นวิธีที่เริ่มต้นจากการรวบรวมคำศัพท์ในวิชาเฉพาะด้านที่มีจำนวนมาก โดยการรวบรวมเอกสารมาสร้างเป็นคลังข้อมูลให้ครอบคลุมและเพียงพอแล้วนำมาจัดทำโน้ตส์อย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนจำนวน 8 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้ (Cabré, 1999: 131-151)

1. การระบุและกำหนดขอบเขตของงาน โดยกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษา วัตถุประสงค์และขอบเขตของประมวลศัพท์ให้ชัดเจน โดยไม่ให้กว้างหรือแคบจนเกินไป เนื่องจากขอบเขตที่กำหนดขึ้นจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสร้างประมวลศัพท์ รวมถึงต้องระบุกลุ่มผู้ใช้งาน (End-user) เพื่อให้ผลงานสอดคล้องกับความต้องการใช้งานของกลุ่มเป้าหมาย

2. การเตรียมการ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง ศึกษาทฤษฎีและกระบวนการสร้างประมวลศัพท์เพื่อให้การสร้างประมวลศัพท์เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการ และกำหนดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะสาขาเป็นที่ปรึกษา

3. การสร้างคลังข้อมูล (Corpus) คัดเลือกตัวบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ศึกษา และสอดคล้องกับเกณฑ์ในการสร้างคลังข้อมูลเฉพาะสาขาของ Jennifer Pearson (1998) ในหนังสือ Terms in Context ซึ่งพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของเอกสาร ความสมบูรณ์ของข้อมูล ความทันสมัย และความเป็นต้นฉบับของข้อมูล

4. การจัดทำประมวลศัพท์ คัดเลือกคำที่คาดว่าจะเป็ศัพท์เฉพาะออกมาจากคลังข้อมูลที่สร้างขึ้น โดยเลือกคำที่มีความถี่สูงและมีนัยสำคัญทางสถิติว่าเป็นศัพท์เฉพาะด้าน ทั้งนี้ ศัพท์เฉพาะที่ดึงออกมาต้องอยู่ในขอบเขตของหัวข้อที่ศึกษา อย่างไรก็ตาม ความถี่ของคำที่ปรากฏในคลังข้อมูลไม่ใช่หลักเกณฑ์เดียวที่ใช้พิจารณาว่าเป็นศัพท์เฉพาะสาขาหรือไม่ เนื่องจากศัพท์เฉพาะบางคำอาจพบในคลังข้อมูลไม่บ่อยครั้งนัก ด้วยเหตุนี้ จึงต้องพิจารณาเรื่องความเกี่ยวข้องกับขอบเขตของหัวข้อที่ศึกษาระบบมโนทัศน์สัมพันธ์ และเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ที่ช่วยบ่งชี้ศัพท์เฉพาะด้วย รวมทั้งนำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขามาช่วยวิเคราะห์ด้วยเช่นกัน

5. การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ นำชุดคำศัพท์ที่ได้มาสร้างเครือข่ายมโนทัศน์ (Conceptual network) และแสดงมโนทัศน์สัมพันธ์ (Conceptual relations) การจัดทำมโนทัศน์สัมพันธ์ช่วยให้ผู้จัดทำประมวลศัพท์ทราบว่า ในชุดคำศัพท์เฉพาะที่ดึงออกมานั้น คำศัพท์เฉพาะชุดหนึ่งซึ่งแทนมโนทัศน์หนึ่ง มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคำศัพท์เฉพาะอีกชุดหนึ่งซึ่งแทนอีกมโนทัศน์หนึ่งอย่างไร เมื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์แต่ละมโนทัศน์แล้ว จะสามารถเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

6. การจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์ เมื่อกำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์แล้ว ต้องจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction records) โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ และเขียนคำจำกัดความให้กับศัพท์เฉพาะซึ่งเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของมโนทัศน์นั้นๆ กับมโนทัศน์อื่น ขั้นตอนต่อไปเป็นการบันทึกข้อมูลต่างๆ ลงในแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological records) ประกอบด้วย ศัพท์ ข้อมูลด้านภาษาศาสตร์ของศัพท์ ไม่ว่าจะเป็นชนิดของคำ บริบทที่ดึงออกมาจากคลังข้อมูล ความสัมพันธ์กับมโนทัศน์อื่นๆ คำเทียบเคียงในภาษาไทย คำจำกัดความ รวมถึงข้อมูลประกอบที่ค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม และนำเสนอผลของการศึกษาในรูปแบบของประมวลศัพท์เฉพาะฉบับสมบูรณ์

7. การตรวจสอบผลงาน นักประมวลศัพท์ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจะเป็นผู้ตรวจสอบเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์

8. การแก้ไขปัญหาที่พบ เมื่อจัดทำประมวลศัพท์เสร็จแล้ว และพบว่ายังมีปัญหาบางประการ อาทิเช่น ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตและการกำหนดมโนทัศน์ ต้องปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อที่ศึกษา และกลุ่มผู้ใช้ประมวลศัพท์เพื่อแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนทั้ง 8 ขั้นตอน หากดำเนินการสำหรับการประมวลศัพท์ภาษาเดียว จะเป็นการประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (Systematic monolingual search) หากดำเนินการในแต่ละขั้นตอนโดยอ้างอิงทีละภาษา หรือมีมากกว่าหนึ่งภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง จะเป็นการประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเป็นระบบ (Systematic multilingual search)

สำหรับการประมวลศัพท์แบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc search) เป็นวิธีที่เริ่มต้นจากการตั้งคำถามหรือข้อสงสัยจากกลุ่มผู้ใช้งานให้นักประมวลศัพท์เป็นผู้หาคำตอบ ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เพียงมโนทัศน์เดียว อาทิเช่น การที่นักแปลต้องการหาศัพท์เฉพาะเพื่อใช้งาน แต่ไม่ทราบ จึงเริ่มค้นคว้าจากสิ่งที่ทราบโดยกำหนดขอบเขตและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ตัดสินใจเลือกใช้ศัพท์เฉพาะ แล้วจึงส่งให้นักประมวลศัพท์ตรวจสอบ ซึ่งหากเกี่ยวข้องกับภาษาเดียว จะเป็นการประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc monolingual search) และหากเกี่ยวข้องกับหลายภาษา จะเป็นการประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc multilingual search)

ขั้นตอนของการทำประมวลศัพท์แบบเฉพาะกิจมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การค้นคว้า และการตอบคำถาม

ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย เป็นการประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (Systematic monolingual search) โดยสร้างคลังข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว ส่วนข้อมูลภาษาไทยใช้สำหรับช่วยค้นหาคำเทียบเคียงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

2.7 ศัพทวิทยากับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย

ปัจจุบันความหลากหลายทางเพศถือเป็นเรื่องที่สังคมรับรู้ เข้าใจ และยอมรับมากขึ้นกว่าในอดีต ดังนั้น การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายจึงปรากฏขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งการใช้ชีวิตคู่ดังกล่าวไม่แตกต่างจากชีวิตคู่ของบุคคลระหว่างเพศชายและเพศหญิงทั่วไป แต่สิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างและยังคงเป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้คือ สถานภาพของคู่ชีวิตเพศหลากหลายไม่มีกฎหมายรับรองไว้ ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการ การกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร จึงได้ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิตขึ้น เพื่อให้มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิและรับรองการจดทะเบียน

คู่ชีวิตของบุคคลเพศหลากหลาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าของสังคมไทยที่มีความพยายามผลักดันร่างกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิของบุคคลเพศหลากหลายให้มีสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในสังคม และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายของประเทศต่างๆ ถ้อยคำที่บัญญัติในกฎหมายจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีคำภาษาอังกฤษที่ใช้แสดงถึงความสัมพันธ์อันเป็นพิเศษระหว่างบุคคลเพศหลากหลายมากมาย แต่ยังคงมีข้อถกเถียงในหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ใช้คำนิยามว่า “เพศเดียวกัน” ในวลี same sex marriage ว่าเป็น การสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน ซึ่งมีข้อโต้แย้งในทางกฎหมายว่าอาจไม่ครอบคลุมถึงบุคคลที่แปลงเพศแล้ว เนื่องจากเมื่อบุคคลเพศชายแปลงเพศเป็นหญิงและทำการสมรสกับบุคคลเพศชาย จะไม่ถือเป็นการสมรสระหว่างเพศเดียวกันอีกต่อไป นอกจากนี้ คำภาษาอังกฤษที่ใช้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพศหลากหลายส่วนใหญ่ ยังไม่มีคำบัญญัติภาษาไทย รวมถึงคำที่เป็นที่รู้จักแล้วแต่ยังมีการใช้ไม่ตรงกัน ประกอบกับยังไม่มีเอกสารหรือแหล่งข้อมูลสำหรับไว้ใช้อ้างอิง ด้วยเหตุนี้ หากมีการจัดทำประมวลศัพท์เกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายอย่างเป็นระบบ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งานโดยตรง และผู้สนใจทั่วไปเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ค้นคว้าข้อมูล และถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งในทิศทางเดียวกัน

2.8 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมาย

การจำแนกเพศของมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน (นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ, อ้างถึงใน สมชาย ปรีชาศิลปกุล, 2556: 3) คือ กลุ่มแรกเป็นแนวคิดที่เชื่อในระบบสองเพศหรือทฤษฎีแบบทวิเพศโดยมีฐานความเชื่อว่ามนุษย์ตามธรรมชาติมีอยู่เพียงสองเพศ คือชายและหญิง ทั้งสองเพศมีคุณลักษณะบางอย่างที่แตกต่างกัน และเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ พฤติกรรมทางเพศจะดำเนินไประหว่างชายกับหญิงเท่านั้น และจะปฏิเสธต่อพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดตามธรรมชาติโดยเห็นว่าเป็นสิ่งผิดปกติ การจำแนกเพศของมนุษย์ในลักษณะเช่นนี้เป็นความเข้าใจถึงสภาวะของมนุษย์ตาม “ธรรมชาติ” ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปจนกระทั่งกลายเป็นความจริงในความรู้สึกของบุคคลส่วนใหญ่ แนวคิดแบบทวิเพศมีผลต่อการจำแนกเพศของบุคคลออกเป็นชายและหญิงอย่างเคร่งครัด และส่งผลสืบเนื่องถึงสิทธิหน้าที่ต่างๆ ในสถานะของความเป็นชายและหญิง รวมทั้งสถาบันการสมรสที่ได้รับการยอมรับในทางกฎหมายให้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างเพศ ส่วนความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ

ที่ไม่ใช่ระหว่างบุคคลต่างเพศไม่ได้รับการรับรองให้ถือเป็นรูปแบบของการมีเพศสัมพันธ์อย่างถูกต้อง และอาจมีความผิดตามกฎหมายในบางช่วงเวลาหรือในบางสังคม

กลุ่มที่สองเป็นแนวคิดที่เชื่อว่ามนุษย์แสดงพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกทางเพศได้อย่างหลากหลายโดยไม่จำเป็นต้องผูกติดอยู่กับเพศกำเนิดหรือเป็นทรานส์แบบพหุเพศ ประเด็นสำคัญของแนวคิดกลุ่มที่สองคือ พฤติกรรมทางเพศของมนุษย์มีความหลากหลาย ไม่ได้จำกัดไว้ว่าต้องเป็นรูปแบบของรักต่างเพศเท่านั้น การเป็นชายรักชาย หญิงรักหญิง หรือในรูปแบบอื่นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และที่สำคัญคือพฤติกรรมทางเพศที่หลากหลายไม่ใช่สิ่งที่ผิดปกติหรือขัดกับธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องดังเช่นที่เข้าใจกัน

ความหลากหลายทางเพศเป็นคำที่แสดงให้เห็นถึงระบบคิดในเรื่องอารมณ์ พฤติกรรม และอัตลักษณ์ทางเพศซึ่งแตกต่างไปจากแนวคิดบนฐานความคิดแบบทวิเพศ เพศกำเนิดจึงไม่ได้เป็นเงื่อนไขกำหนดพฤติกรรมทางเพศอย่างตายตัว ผู้ที่มีเพศกำเนิดเป็นชายอาจมีพฤติกรรมทางเพศในแบบที่เป็นหญิง หรืออาจเป็นผู้ที่สนใจในเพศเดียวกัน หรืออาจเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมทางเพศในแบบที่เป็นได้ทั้งรักเพศเดียวกันและรักต่างเพศ (Bisexual) รวมถึงกลุ่มคนที่เป็นอินเตอร์เซ็ก (Intersex) หรือบุคคลที่เกิดมามีเพศสรีระมากกว่าหนึ่งเพศ ซึ่งมีความซับซ้อนทางด้านอารมณ์ความรู้สึก แต่ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์มองว่าการมีเพศสรีระมากกว่าหนึ่ง เป็นความผิดปกติที่ต้องได้รับการแก้ไขให้เหลือการเป็นเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น แนวคิดแบบพหุเพศมีผลให้การจำแนกเพศของบุคคลสามารถที่จะเลื่อนไหลและไม่ยึดติดกับเพศกำเนิดแบบเคร่งครัด บุคคลที่มีเพศกำเนิดในแบบหนึ่งอาจเลื่อนไหลไปอีกเพศหนึ่งได้ และเพศของบุคคลอาจไม่จำเป็นต้องลดทอนให้เหลือเพียงเพศชายและหญิงตามเพศกำเนิด รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศของบุคคลไม่ได้กำหนดให้ต้องเป็นรูปแบบของรักต่างเพศเท่านั้น

ในการเรียกบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ได้มีความพยายามในการจำแนกบุคคลกลุ่มดังกล่าวออกในลักษณะต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่ม ดังตัวอย่างการจำแนกบุคคลรักเพศเดียวกันออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ (ยูทนา สุวรรณประดิษฐ์, อ้างถึงใน สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2556: 4) กลุ่มแรกคือ บุคคลที่พอใจในเพศและสรีระทางกายภาพของตนเอง ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นระหว่างชายที่มักเรียกว่าเกย์ (Gay) ในขณะที่ระหว่างหญิงเรียกว่าหญิงรักหญิง เลส ทอม หรือดี (Lesbian) กลุ่ม

ที่สองคือบุคคลที่มีเพศสภาพ (Sexual identity) และการแสดงออกทางเพศ (Sexual expression) แตกต่างจากลักษณะทั่วไป ซึ่งมักจะเรียกกันว่าคนข้ามเพศ (Transgender) ที่อาจต้องการปรับเปลี่ยนร่างกายให้ เป็นไปตามความรู้สึกของตนเอง

การจำแนกบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ได้แสดงให้เห็นความหลากหลายของบุคคลที่มีอยู่อย่างมาก ในภาษาอังกฤษมีการใช้คำว่า LGBT ซึ่งเป็นตัวอักษรย่อของ Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender เพื่อปกป้องถึงบุคคลกลุ่มนี้ในเชิงภาพรวม โดยแต่เดิมใช้เพียง LGB เพื่อปกป้องถึงกลุ่มรักเพศเดียวกันเป็นหลักแต่ต่อมาได้ขยายให้ครอบคลุมมากขึ้น และในเวลาต่อมามีการเพิ่มตัวอักษร I และ Q ซึ่งเป็นตัวย่อของ Intersex และ Queer เข้าไว้ด้วยเป็น LGBTI และ LGBTIQ

สำหรับคำว่า “บุคคลเพศหลากหลาย” เป็นการใช้เพื่อต้องการให้มีความหมายครอบคลุมถึงบุคคลทุกกลุ่มที่มีเพศกำเนิด และพฤติกรรมทางเพศในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับความเข้าใจแบบทวิเพศ ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มที่พึงพอใจในสรีระทางเพศของตนเองหรือไม่ และไม่ว่าบุคคลนั้นจะทำการผ่าตัดแปลงเพศแล้วหรือไม่ก็ตามล้วนอยู่ในนิยามของบุคคลเพศหลากหลาย ซึ่งการนิยามความหมายในลักษณะดังกล่าว เป็นการนิยามในเชิงปฏิเสธระบบความเข้าใจที่วางอยู่บนพื้นฐานทวิเพศเป็นหลัก โดยไม่ได้มุ่งระบุถึงบุคคลเพศหลากหลายว่าประกอบด้วยบุคคลกลุ่มใดบ้าง เนื่องจากคำว่าเพศหลากหลายไม่ควรมีความหมายที่หยุดนิ่ง เพราะจะเป็นการทำให้ความหมายของความหลากหลายทางเพศถูกจำกัดขอบเขตให้ตายตัว จึงควรเป็นการนิยามที่เปิดกว้างให้เลื่อนไหลต่อไปได้ด้วยเหตุผลที่ว่ารูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอาจแปรเปลี่ยนต่อไปได้ในอนาคตข้างหน้า (สมชาย ปรีชา ศิลปกุล, 2556: 3-5)

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลายนั้น บางส่วนมีความรักความผูกพันระหว่างกันและตกลงใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันคู่สมรส แต่จดทะเบียนสมรสกันไม่ได้เพราะขัดต่อเงื่อนไขของการสมรสตามกฎหมาย และทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายครอบครัว รวมถึงไม่ได้รับความคุ้มครองใดๆจากกฎหมายเหมือนคู่สมรสต่างเพศ โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงการสมรสมักจะเป็นที่เข้าใจกันว่าบุคคลที่จะทำการสมรสได้ต้องเป็นระหว่างเพศชายและหญิงเท่านั้น ซึ่งเป็นการสมรสในรูปแบบที่เรียกว่าการสมรสแบบต่างเพศ (Heterosexual marriage) และส่งผลถึงความเข้าใจเกี่ยวกับ

ระบบครอบครัวว่า จะต้องประกอบด้วยบุคคลที่เป็นชายและหญิงในสถานะของบิดาและมารดา กฎหมายของประเทศต่างๆ จึงให้การรับรองรูปแบบของการสมรสที่เป็นการสมรสของบุคคลต่างเพศเป็นหลัก แต่จากการเคลื่อนไหวและการเรียกร้องของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลายในหลายประเทศได้นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในสิทธิของการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของบุคคลเพศหลากหลาย ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการสมรสแบบเดิมไม่ได้ให้การรับรองไว้ ประกอบกับนักกฎหมายหรือฝ่ายนิติบัญญัติในหลายประเทศเห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องและชอบธรรมที่จำเป็นต้องมีกฎหมายรับรองการสมรส หรือรับรองสถานภาพการอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลายด้วยเหตุผลที่ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการสมรสและก่อตั้งครอบครัว การสมรสจึงควรเปิดกว้างให้กับทุกคน หรือกล่าวได้ว่าการสมรสเป็นเสรีภาพที่มนุษย์เข้าถึงได้โดยไม่ควรมำเรื่องการแบ่งแยกทางเพศมาเป็นอุปสรรค

ประเทศที่มีความเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย ในการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายจะปรากฏอย่างกว้างขวางในยุโรป และบางส่วนในทวีปอเมริกาใต้ ส่วนประเทศในเอเชียถึงแม้จะมีการจัดงานสมรสในทางพฤตินัยระหว่างคู่รักเพศเดียวกันอย่างเปิดเผยเป็นจำนวนมากในหลายประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา อาทิเช่น ฮองกง ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม กัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีน แต่จนกระทั่งปี ค.ศ. 2012 ก็ยังไม่มีประเทศใดในเอเชียที่ให้การรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายไว้ในกฎหมาย

ในปัจจุบัน (เดือนสิงหาคม 2556) มีประเทศที่มีกฎหมายรองรับการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในยุโรป จำนวน 24 ประเทศ ได้แก่ โครเอเชีย เดนมาร์ก นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม โปแลนด์ โปรตุเกส ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ เยอรมนี ลักเซมเบิร์ก ลิกเตนสไตน์ สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐเช็ก สเปน สวีเดน สโลวีเนีย ออสเตรีย อันดอร์รา อิตาลี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ ฮังการี ส่วนในแอฟริกา เอเชีย และโอเชียเนีย จำนวน 12 ประเทศ ได้แก่ แคนาดา โคลัมเบีย นิวซีแลนด์ บราซิล เม็กซิโก สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อาร์เจนตินา อิสราเอล เอกวาดอร์ แอฟริกาใต้ อูรุกวัย ทั้งนี้ ในเม็กซิโกและสหรัฐอเมริกามีกฎหมายรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในบางรัฐเท่านั้น

สำหรับสถานะทางกฎหมายของบุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมายไทยนั้น เมื่ออิทธิพลจากตะวันตกมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการบัญญัติกฎหมายซึ่งกำหนดให้พฤติกรรมทางเพศในแบบที่ “ผิดมนุษย์” เป็นการกระทำที่มีความผิด โดยได้มีพระบรมราชโองการให้ประกาศใช้พระราชกำหนดลักษณะข่มขืนล่วงประเวณี ร.ศ. 118 กำหนดโทษผู้ข่มขืนกระทำชำเราหญิงอันมิใช่ภรรยาตนและผู้กระทำชำเราผิดมนุษย์ โดยมีโทษจำคุกสูงสุด 10 ปี ซึ่งเป็นการนำเอาแนวคิดทางศาสนาคริสต์ของตะวันตกเข้ามาบัญญัติเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายไทย ต่อมาในช่วงของการปฏิรูประบบกฎหมายให้ทันสมัยแบบตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5 บทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) กำหนดให้การมีเพศสัมพันธ์ “ผิดธรรมดาตามนุษย์ด้วยชายก็ดีหญิงก็ดี” อันมีความหมายรวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคนเพศเดียวกันถือว่าการกระทำที่มีความผิด ซึ่งต้องได้รับการลงโทษ แต่ได้ลดโทษลงให้เหลือจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 3 ปี ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 แทนกฎหมายลักษณะอาญา บทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวไม่ได้ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่แต่อย่างใด อันเป็นผลให้การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคนเพศเดียวกันไม่เป็นความผิดอีกต่อไป สำหรับเหตุผลที่ไม่มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวเนื่องจากไม่มีคดีเกิดขึ้นและไม่ควรนำมาบัญญัติไว้เพราะอาจทำให้เข้าใจว่าสังคมไทยมีการกระทำเช่นนั้นมาก ซึ่งเป็นเรื่องน่าอับอายแก่ประเทศชาติ การกระทำในลักษณะอื่นๆของบุคคลเพศหลากหลายก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดห้ามไว้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย กิริยาท่าทาง การแสดงออกในทางเพศ ระบบกฎหมายของไทย จึงอยู่ในลักษณะของการไม่เอาผิดต่อเพศวิถีของบุคคลเพศหลากหลายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2556: 40-41)

ถึงแม้ในระบบกฎหมายไทยจะไม่ได้กำหนดให้เพศวิถีของบุคคลเพศหลากหลายเป็นความผิดทางกฎหมายแต่หากพิจารณากฎหมายไทยจะพบว่า มีบทบัญญัติในกฎหมายจำนวนมากที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการแสดงออกซึ่งตัวตนของบุคคลเพศหลากหลาย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักการพื้นฐานในการสร้างระบบกฎหมาย 2 ประเด็น คือ การจำแนกเพศของบุคคลและระบบการสมรสแบบต่างเพศ

ในประเด็นการจำแนกเพศ ระบบกฎหมายของไทยยังคงจำแนกเพศของบุคคลให้เป็นเพศชายและหญิงตามเพศกำเนิด เมื่อมีเพศกำเนิดใดก็จะนำมาซึ่งการกำหนดคุณลักษณะประจำตัวให้ ถ้าเป็นชาย

ต้องมีคำนำหน้าว่า “เด็กชาย” “นาย” ถ้าเป็นหญิงมีคำนำหน้าว่า “เด็กหญิง” “นางสาว” “นาง” คำนำหน้าบุคคลเปลี่ยนไปตามตามอายุทั้งฝ่ายชายและหญิง หรือตามสถานภาพการสมรสสำหรับฝ่ายหญิง แต่ยังไม่สามารถก้าวข้ามระหว่างเพศได้ รวมถึงกฎหมายไม่เปิดช่องทางให้มีการเปลี่ยนเพศเกิดขึ้น เมื่อกลายเป็นข้อพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ศาลไม่สามารถที่จะรับรองการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในทางกฎหมาย แม้ว่าบุคคลนั้นจะทำการผ่าตัดแปลงเพศ และดำเนินชีวิตในรูปแบบที่แสดงออกให้เห็นถึงการมีเพศภาวะและเพศวิถีในอีกเพศหนึ่งแล้วก็ตาม

ส่วนในประเด็นระบบการสมรสแบบต่างเพศ เนื้อหาของกฎหมายที่เกี่ยวกับการสมรสจะบัญญัติถึงการก่อตั้งครอบครัว ตั้งแต่การหมั้น การสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ความสมบูรณ์ และการสิ้นสุดของการสมรส ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบของการสมรสที่ได้รับการยอมรับ และมีผลสมบูรณ์ตามระบบกฎหมายของไทย ดังนี้ ประการแรก เป็นการสมรสระหว่างบุคคลต่างเพศ (Heterosexual marriage) ประการที่สอง เป็นการสมรสในระบบผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) และประการที่สาม ความสมบูรณ์ของการสมรสจะปรากฏขึ้นเมื่อได้มีการบันทึกไว้ในทางทะเบียนของทางราชการ กฎหมายยังคงรับรองเฉพาะการสมรสระหว่างคู่รักต่างเพศอย่างเคร่งครัด ชายและชาย หรือหญิงและหญิง ซึ่งมีชีวิตคู่อยู่ร่วมกันไม่ว่าจะยาวนานเพียงใดก็ตามจะไม่มีสิทธิในฐานะของการเป็นคู่ชีวิตตามกฎหมายของอีกฝ่ายหนึ่ง แม้ตัวบทกฎหมายไม่ได้เขียนบัญญัติเงื่อนไขเรื่องเพศไว้ แต่จากถ้อยคำในตัวบททุกมาตราที่กล่าวถึงเงื่อนไขของการสมรส กฎหมายจะใช้คำว่า “ชายหญิง” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการระบุเพศของคู่สมรสแต่ละฝ่ายไว้โดยปริยาย ยกตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว มาตรา 1448 บัญญัติไว้ว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว...” ด้วยเหตุที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งต้องเป็นชายและอีกฝ่ายหนึ่งต้องเป็นหญิง บุคคลเพศเดียวกันไม่อาจสมรสกันได้ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายเพื่อให้สามารถรับรองการสมรสของบุคคลเพศหลากหลายให้มีความสมบูรณ์ในทางกฎหมายซึ่งในการบัญญัติกฎหมายมีแนวทางที่กระทำได้ดังนี้

ประการแรก ปรับแก้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่ว่าด้วยการสมรส ให้การสมรสไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลต่างเพศตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายปัจจุบันของไทย โดยยอมรับการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันให้มีความสมบูรณ์ตามกฎหมายได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขกฎหมายในลักษณะเช่นนี้อาจจะมีความยุ่งยากไม่น้อย เนื่องจากจะต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติในหลายมาตราที่เกี่ยวข้องในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้รับรองสิทธิของการเป็นสามีภรรยาระหว่างบุคคลต่างเพศไว้ ไม่เพียงเฉพาะในเรื่องของการสมรสเท่านั้น แต่รวมไปถึงประเด็นอื่นที่สืบเนื่องมาจากการสมรสอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งอาจต้องมีการแก้ไขกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในระบบกฎหมายของไทยยังไม่เคยมีการรับรองสิทธิในการสมรสของบุคคลเพศหลากหลาย จึงทำให้กฎหมายต่างๆ ล้วนเป็นบทบัญญัติที่อยู่บนพื้นฐานของการสมรสระหว่างชายหญิงเป็นหลัก

ประการที่สอง บัญญัติกฎหมายขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อรับรองการสมรสของบุคคลเพศหลากหลายแยกออกจากบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวจะมีความคล้ายคลึงกับบทบัญญัติที่ปรากฏในหลายประเทศ ที่ส่วนมากจะเป็นการบัญญัติกฎหมายเพิ่มขึ้นเป็นกรณีเจาะจงสำหรับบุคคลเพศหลากหลาย ซึ่ง “ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต” ที่คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ได้จัดทำขึ้นจัดอยู่ในแนวทางที่สองนี้ รายละเอียดเนื้อหาตามภาคผนวก จ แต่มีข้อพิจารณาเบื้องต้นคือกฎหมายตามแนวทางนี้จะจำกัดไว้เฉพาะการสมรสของบุคคลเพศหลากหลาย หรือจะครอบคลุมถึงการสมรสของบุคคลต่างเพศด้วยในกรณีที่บุคคลต่างเพศที่ได้ทำการสมรส ไม่ต้องการรูปแบบการสมรสตามที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็อาจจะมาทำการสมรสภายใต้กฎหมายนี้ได้ด้วยเช่นกัน ในแง่มุมหนึ่งจึงเป็นการทำให้การก่อกำเนิดสัมพันธ์ในการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลในสังคมไทยมีทางเลือกเพิ่มขึ้นเนื่องจากกฎหมายนี้เปิดโอกาสให้กับบุคคลทั่วไปโดยไม่ได้จำกัดไว้เฉพาะบุคคลเพศหลากหลายเท่านั้น

การพิจารณาถึงรูปแบบของการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย มีประเด็นต้องพิจารณาว่าจะยอมรับความสมบูรณ์ในการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในลักษณะเช่นใด ดังเช่นที่ปรากฏในระบบกฎหมายของต่างประเทศที่มีการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายเป็น 3 รูปแบบด้วยกัน หากพิจารณาจากบทเรียนของหลายประเทศในการสร้างระบบกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิของบุคคลเพศหลากหลายจะพบลักษณะของความเปลี่ยนแปลงประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ เป็นการขยายสิทธิของบุคคลเพศหลากหลายในแบบที่ค่อยเป็นค่อยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการสมรสซึ่งการรับรองการสมรสของหลายประเทศในยุโรป จะเริ่มต้นจากการยอมรับสิทธิในการใช้ชีวิต

ร่วมกัน และสิทธิในการจัดการด้านทรัพย์สินก่อนที่จะขยายไปยังสิทธิด้านอื่นๆที่คู่สมรสได้รับตามกฎหมาย จนกระทั่งในท้ายที่สุดการรับรองสิทธิในการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายก็ได้รับการรับรองโดยกฎหมายในลักษณะที่ใกล้เคียงกับคู่สมรสต่างเพศ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการบัญญัติกฎหมายที่เกิดขึ้นจริง และอาจเป็นบทเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายในสังคมไทยไม่มากนักน้อย (สมชาย วิชาศิลป์กุล, 2556: 78-80)

บทที่ 3

คลังข้อมูลและการดึงศัพท์

บทนี้จะกล่าวถึง ความหมายของคลังข้อมูลภาษา ความเป็นมาและวิวัฒนาการของคลังข้อมูลภาษา คลังข้อมูลภาษากับการจัดทำประมวลศัพท์ เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลเพื่อจัดทำคลังข้อมูลภาษา การสร้างคลังข้อมูลภาษา การจัดทำคลังข้อมูลภาษาเพื่อใช้ในการประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้บุคคลเพศหลากหลาย การดึงศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา

3.1 ความหมายของคลังข้อมูลภาษา

คลังข้อมูล (Corpus) หมายถึง ข้อมูลภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่คัดเลือกจากภาษาที่ใช้ในสถานการณ์จริง จัดระบบตามเกณฑ์และเงื่อนไขทางภาษาศาสตร์ และเก็บบันทึกไว้ในในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นตัวอย่างของภาษา (Sinclair, อ้างถึงใน Pearson, 1998: 42) หรือเป็นตัวแทนของภาษานั้นๆ (Francis, อ้างถึงใน Pearson, 1998: 43) ทั้งนี้ ข้อมูลภาษาสำหรับคลังข้อมูลต้องมีจำนวนมากเพียงพอที่จะครอบคลุมความหลากหลายของภาษานั้นๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ สำหรับการศึกษาการใช้ไวยากรณ์ คำศัพท์ และการหลากคำ (Sinclair, อ้างถึงใน Pearson, 1998: 44)

นอกจากนั้น วิโรจน์ อรุณมานะกุล (2553: 1) กล่าวว่า คลังข้อมูลภาษา หมายถึง ข้อมูลภาษาเขียนหรือภาษาพูดที่เป็นภาษาที่ใช้จริงซึ่งถูกรวบรวมขึ้นมาในปริมาณที่มากเพียงพอตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อนำคลังข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา

คลังข้อมูลภาษามีประโยชน์หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนภาษา การวิจัยภาษา การแปลและการเรียนการสอนด้านการแปล ทรัพยากรการแปล การทำพจนานุกรม การทำประมวลศัพท์ การประมวลผลภาษา สำหรับประโยชน์ในด้านการแปล คลังข้อมูลภาษาช่วยให้ผู้แปลโดยเฉพาะผู้ที่แปลจากภาษาแม่เป็นภาษาอื่น เลือกใช้ศัพท์หรือสำนวนให้สอดคล้องกับรูปแบบภาษาที่ผู้พูดภาษาแม่ใช้เนื่องจากเป็นข้อมูลภาษาที่คัดเลือกจากภาษาที่เกิดขึ้นจริง ส่วนในด้านการ

ประมวลศัพท์ คลังข้อมูลภาษาเป็นแหล่งข้อมูลของคำศัพท์ซึ่งเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ในเรื่องหนึ่งๆ ผู้ประมวลศัพท์ต้องเลือกข้อมูลที่เป็นตัวแทนของเรื่องนั้น และครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ประมวลศัพท์ที่มีคุณภาพและนำไปใช้ได้จริง

กล่าวโดยสรุป คลังข้อมูลภาษา คือ การคัดเลือกและรวบรวมตัวอย่างภาษาพูด และ/หรือภาษาเขียนที่ใช้งานจริงภายใต้หลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ที่ชัดเจน และในปริมาณที่มากพอเพื่อใช้เป็นตัวอย่างของภาษา หรือตัวแทนของภาษาใดภาษาหนึ่ง

3.2 พัฒนาการของคลังข้อมูลภาษา

วิโรจน์ อรุณมานะกุล (2553:11-21) กล่าวว่าการใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลภาษาเริ่มมีมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1920 ในอเมริกาและยุโรปก่อนที่จะมีการใช้คอมพิวเตอร์กันอย่างแพร่หลาย กล่าวคือมีการนับความถี่ของคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเตรียมเนื้อหาการสอน และช่วยในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ รวมถึงใช้ประโยชน์ในงานด้านการเขียนตำรา ไวยากรณ์ การทำพจนานุกรม และการศึกษาภาษาถิ่น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการใช้ภาษาจริงเป็นหลัก และในระยะเวลาต่อมาเมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้จัดเก็บคลังข้อมูลภาษา จึงทำให้การค้นหาคำ การนับความถี่ของคำ มีความสะดวกเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ งานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาเริ่มให้ความสนใจกับการสร้างและการใช้คลังข้อมูลภาษา ซึ่งในระยะแรกคลังข้อมูลภาษายังมีขนาดเล็กอยู่ที่ประมาณหนึ่งล้านคำ แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 เป็นต้นมา มาตรฐานของขนาดคลังข้อมูลภาษาจะอยู่ที่ประมาณ 100 ล้านคำ

3.3 คลังข้อมูลภาษากับการจัดทำประมวลศัพท์

คลังข้อมูลภาษาเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญต่อการศึกษาวิจัยด้านภาษาเนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นจริง การจัดทำประมวลศัพท์ซึ่งรวบรวมศัพท์เฉพาะที่ใช้อยู่ในสาขาใดสาขาหนึ่ง จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาเฉพาะด้านที่จัดทำขึ้น โดยคลังข้อมูลภาษาจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการทั้งหมดเนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถกำหนดศัพท์เฉพาะทางขึ้นเอง แต่ต้องรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อจัดทำเป็นคลังข้อมูลภาษาที่เป็นตัวอย่างการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ดังนั้น การจัดทำคลังข้อมูลจึงต้องมีเกณฑ์และขั้นตอนที่ชัดเจนคือมีเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกข้อมูล

ที่จะเป็นตัวแทนของเนื้อหาเฉพาะด้านเพื่อให้แน่ใจว่าศัพท์ที่ได้มาเป็นศัพท์เฉพาะทางในสาขานั้นจริงๆ และเพื่อให้ได้มาซึ่งคำนิยามที่ถูกต้องเนื่องจากคลังข้อมูลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเขียนคำนิยามของศัพท์ เพราะเป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยทำความเข้าใจและสามารถให้คำอธิบายเกี่ยวกับศัพท์นั้น รวมถึงแสดงให้เห็นบริบทในการใช้ และความสัมพันธ์ของศัพท์นั้นกับศัพท์อื่นๆ ในสาขานั้นด้วย

อย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลภาษาได้อย่างสะดวกและรวดเร็วจำเป็นต้องอาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่นิยมใช้กับคลังข้อมูลภาษา คือ AntConc และ Collocation Extract ซึ่งทำหน้าที่ค้นหาคำที่ต้องการและจัดเรียงคำนั้นพร้อมบริบทที่ปรากฏ ซึ่งจะช่วยให้ทราบจากบริบทนั้นว่าคำที่ค้นหาคือศัพท์เฉพาะทางหรือไม่ นอกจากการค้นหาแล้ว ยังแสดงรายการความถี่ (Frequency) ของคำที่พบ โดยจะเรียงจากคำที่มีความถี่สูงสุดไปยังคำที่มีความถี่น้อยที่สุด รวมถึงแสดงการปรากฏร่วมของคำ (Collocation) ซึ่งจะช่วยค้นหาในกรณีที่ศัพท์เฉพาะทางเป็นเป็นกลุ่มคำที่มีตั้งแต่สองคำขึ้นไป โดยรูปแบบของข้อมูลภาษาที่จัดเก็บในคลังข้อมูลส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของไฟล์ข้อมูลล้วน (plain text หรือ .txt) เพื่อให้ใช้กับโปรแกรมดังกล่าวได้

โดยทั่วไปก่อนที่จะจัดทำคลังข้อมูลภาษา ผู้วิจัยต้องกำหนดประเภทของคลังข้อมูลภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเสียก่อน ซึ่งประเภทของคลังข้อมูลภาษาจำแนกตามเกณฑ์ได้ดังนี้

1. จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้ แบ่งออกเป็นคลังข้อมูลภาษาแบบทั่วไป (General corpora) และคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทาง (Specialized corpora) โดยคลังข้อมูลภาษาแบบทั่วไปจะเลือกเก็บข้อมูลภาษาอย่างเป็นระบบ กำหนดสัดส่วนที่แน่นอนของการใช้แหล่งข้อมูลแต่ละแหล่ง และสามารถนำไปใช้เป็นแหล่งอ้างอิงเกี่ยวกับไวยากรณ์ คำศัพท์ และการใช้ภาษา ส่วนคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทางจะเลือกเก็บเฉพาะข้อมูลภาษาในขอบเขตที่ต้องการศึกษา หรือเก็บข้อมูลภาษาที่ใช้กันเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะสาขาวิชา

2. จำแนกตามลักษณะข้อมูล แบ่งออกเป็นคลังข้อมูลภาษาเขียน (Written corpora) และคลังข้อมูลภาษาพูด (Spoken corpora) โดยคลังข้อมูลภาษาเขียนจะเป็นที่นิยมมากกว่าเพราะสร้างได้ง่ายกว่า เนื่องจากคลังข้อมูลภาษาพูดต้องมีการถอดเสียงบทสนทนา และบันทึกข้อมูลก่อนรวบรวมจัดเก็บเป็นคลังข้อมูล

3. จำแนกตามรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็นคลังข้อมูลที่เก็บเฉพาะตัวบทหรือข้อความล้วน (Plain text) กับคลังข้อมูลที่เก็บข้อความที่มีการกำกับข้อมูลอื่นไว้ด้วย (Annotated text) อาทิเช่น ข้อมูลหมวดคำ ขอบเขตประโยค

4. จำแนกตามจำนวนภาษา แบ่งออกเป็นคลังข้อมูลภาษาเดียว (Monolingual corpora) และคลังข้อมูลพหุภาษา (Multilingual corpora) โดยคลังข้อมูลพหุภาษายังแบ่งย่อยออกเป็น คลังข้อมูลเทียบภาษา (Comparable corpora) และคลังข้อมูลเทียบบท (Parallel corpora) ซึ่งคลังข้อมูลเทียบภาษาจะเก็บตัวบทประเภทต่างๆในหลายภาษาเพื่อใช้ศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างภาษา ส่วนคลังข้อมูลเทียบบทจะเก็บตัวบทในภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลเพื่อใช้ศึกษาด้านศาสตร์การแปล

การจัดทำประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลายได้ใช้คลังข้อมูลภาษาเฉพาะทาง (Specialized corpora) โดยเลือกเก็บเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลายเท่านั้น และมีลักษณะข้อมูลเป็นภาษาเขียนเนื่องจากข้อมูลที่ใช้อยู่ในรูปแบบของเอกสารซึ่งรวบรวมจากงานวิจัย รายงาน บทความ ตีพิมพ์กฎหมาย และจัดเก็บในรูปแบบตัวบทหรือข้อความล้วน (Plain text) โดยจัดทำเป็นคลังข้อมูลภาษาอังกฤษภาษาเดียว (Monolingual corpora) และใช้เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยในการค้นคว้าข้อมูลและค้นหาคำเทียบเคียงในภาษาไทย

3.4 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลเพื่อจัดทำคลังข้อมูลภาษา

ตามหลักการทั่วไปคลังข้อมูลภาษายังมีจำนวนคำมากเท่าไรก็ยิ่งดี แต่ขนาดไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่สุด ถ้าหากคลังข้อมูลภาษามีขนาดไม่ใหญ่มากนัก คุณภาพของข้อมูลจะเป็นสิ่งที่มาชดเชยกับขนาดได้ ซึ่งในทฤษฎีศัพทวิทยาบางทฤษฎียังไม่สามารถกำหนดไว้อย่างแน่นอนอนตยัตว์ว่า ขนาดของคลังข้อมูลควรมีปริมาณทั้งหมดก็คำจึงจะเป็นปริมาณที่เหมาะสมที่สุดในการทำประมวลศัพท์ (Pearson, 1998: 44) บางทฤษฎีกล่าวว่าคลังข้อมูลภาษาควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 100,000 คำ จึงจะสามารถนำมาสร้างประมวลศัพท์ที่มีคุณภาพได้

Cabré (1999: 134) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลเพื่อสร้างคลังข้อมูลภาษาที่มีความน่าเชื่อถือไว้ ดังนี้

1. ต้องเป็นตัวแทนของข้อมูลในสาขาวิชาที่ศึกษา หากเป็นไปได้ควรเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น
2. ต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องที่ทำประมวลศัพท์
3. ต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อให้ได้ชุดคำศัพท์ที่มีการใช้งานจริง
4. ต้องเขียนเป็นภาษาเดียวกับภาษาที่ทำประมวลศัพท์

สำหรับสถานการณ์การสื่อสารของตัวบทที่นำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับคลังข้อมูลภาษาได้นั้น Pearson (1998: 35-40) กล่าวว่าแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน (Expert-expert communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญที่มีระดับความรู้เดียวกัน และมีความคุ้นเคยในสาขาวิชานั้นๆ อย่างลึกซึ้ง ข้อมูลที่ได้จะมีศัพท์เฉพาะสาขาปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก โดยทั่วไปมักไม่มีการใช้คำในภาษาทั่วไป เพื่ออธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะมากนัก เนื่องจากการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เชี่ยวชาญในสาขาเดียวกัน ดังนั้น ในสถานการณ์นี้จึงมีโอกาสมพบศัพท์เฉพาะได้มากที่สุด ตัวอย่างของตัวบทในสถานการณ์การสื่อสารประเภทนี้ อาทิเช่น รายงานการค้นคว้าวิจัย วารสารทางวิชาการ เอกสารทางกฎหมาย

2. การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในวงการเดียวกัน (Expert to initiates communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ในวงการเดียวกัน แต่เนื่องจากมีระดับความรู้และความเชี่ยวชาญไม่เท่ากัน รวมทั้งยังมีภูมิหลังทางการศึกษาและการฝึกอบรมในระดับที่แตกต่างกัน ข้อมูลที่ได้จากการสื่อสารประเภทนี้ยังคงมีศัพท์เฉพาะปรากฏอยู่แต่ไม่หนาแน่นเท่ากับประเภทแรก และในบางครั้งการใช้ศัพท์เฉพาะจึงต้องมีคำอธิบายด้วยภาษาทั่วไป หรือให้คำจำกัดความควบคู่ไปด้วยเนื่องจากผู้รับสารมีความรู้เรื่องเฉพาะทางที่สื่อสารกันในระดับหนึ่ง แต่น้อยกว่าผู้ส่งสาร อาทิเช่น แพทย์เฉพาะทางกับแพทย์ทั่วไป วิศวกรกับช่างเทคนิค ตัวอย่างของตัวบทในสถานการณ์การสื่อสารประเภทนี้ อาทิเช่น เอกสารประกอบการศึกษา ซึ่งเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น โดยมีผู้อ่านเป้าหมายเป็นผู้ที่ต้องการหาความรู้เพิ่มเติมในสาขาวิชานั้นๆ

3. การสื่อสารระหว่างผู้มีความรู้เทียบเคียงได้กับผู้เชี่ยวชาญ กับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในวงการเดียวกัน (Relative expert to the uninitiated communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารมีความรู้ในสาขาเฉพาะทางในระดับหนึ่งแต่ยังไม่เท่าระดับผู้เชี่ยวชาญ ส่วนผู้รับสารเป็นบุคคลทั่วไปที่ไม่มีความรู้

ในสาขาวิชานั้นเลย ภาษาที่ผู้ส่งสารใช้จึงเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีศัพท์เฉพาะทางน้อยกว่าประเภทที่ 1 และ 2 มาก ในกรณีที่ต้องใช้ศัพท์ ผู้ส่งสารจะใช้การอธิบายศัพท์ร่วมด้วย ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในคำศัพท์นั้นอย่างเท่าเทียมกัน สิ่งที่ทำให้สถานการณ์การสื่อสารประเภทนี้แตกต่างจากประเภทที่ได้กล่าวมาแล้วคือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์นั้นอย่างลึกซึ้งหรือตรงกันก็ได้ตรงใดที่เข้าใจความหมายกว้างๆ หรือสาระสำคัญของเรื่อง ตัวอย่างตัวบทในสถานการณ์การสื่อสารประเภทนี้ อาทิเช่น บทความทางวิชาการในหนังสือพิมพ์

4. การสื่อสารระหว่างผู้รอบรู้กับผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น (Teacher-pupil communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้รับสารไม่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชานั้นมาก่อนเลย แต่จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาหรืออาชีพ ระดับความเชี่ยวชาญและความลึกซึ้งในองค์ความรู้ของทั้งสองฝ่ายแตกต่างกันมาก และทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องสื่อสารถึงเนื้อหาเฉพาะสาขาให้เข้าใจตรงกัน ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่า จึงจำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะสาขาควบคู่ไปกับให้คำจำกัดความและคำอธิบายในภาษาทั่วไปอย่างชัดเจนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ข้อมูลจากการสื่อสารประเภทนี้จะมีศัพท์เฉพาะปรากฏอยู่ถึงแม้จะน้อยกว่าสถานการณ์ที่ 2 แต่มากกว่าสถานการณ์ที่ 3 ตัวอย่างตัวบทสถานการณ์การสื่อสารประเภทนี้ อาทิเช่น ตำราเรียนเบื้องต้น คู่มือการใช้งาน

สถานการณ์การสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับการสร้างคลังข้อมูลภาษา คือประเภทที่ 1 2 และ 4 เนื่องจากในสถานการณ์การสื่อสารดังกล่าวให้ทั้งคำศัพท์เฉพาะทาง คำอธิบายเนื้อหาและความหมายชัดเจน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญซึ่งเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทางตรงกันเป็นผู้ส่งสารเองทำให้คำศัพท์เฉพาะทางที่ใช้มีมาตรฐาน

3.5 การสร้างคลังข้อมูลภาษา

ในการสร้างคลังข้อมูลภาษามีเกณฑ์ที่ต้องพิจารณา ดังนี้ Pearson (1998: 58-62)

1. ขนาดของคลังข้อมูลภาษา (Size) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างคลังข้อมูลภาษา ยังไม่มีการกำหนดตายตัวว่าควรมีจำนวนคำมากน้อยเพียงใด ประเด็นสำคัญคือข้อมูลที่เก็บรวบรวมนั้น ต้องเป็นตัวแทนของสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาเพื่อให้มั่นใจว่ามีศัพท์เฉพาะทางและข้อมูลศัพท์เพียงพอ

2. ตัวบทที่เป็นงานเขียน (Written text) ตัวบทในคลังข้อมูลจะต้องเป็นงานเขียนและเป็นฉบับเต็ม (Full texts) หากเป็นบทความควรเก็บข้อมูลจากบทความทั้งเรื่องหรือหากเป็นหนังสือที่มี

ผู้แต่งคนเดียว ควรรวบรวมข้อมูลจากหนังสือเล่มนั้นทั้งเล่มเพื่อให้ได้ข้อมูลศัพท์หรือนิยามศัพท์ให้มากที่สุดเนื่องจากหนังสือบางเล่มอาจแนะนำศัพท์เพิ่มขึ้นในบทต่อไป หากผู้จัดทำเลือกเฉพาะบางบท ศัพท์หรือข้อมูลเกี่ยวกับศัพท์อาจตกหล่นได้

3. ดัชนีที่ได้รับการตีพิมพ์ (Published) ดัชนีที่นำมาสร้างคลังข้อมูลต้องเป็นดัชนีที่ได้รับการตีพิมพ์ซึ่งหมายถึงดัชนีที่ได้รับการพิมพ์ซ้ำเพื่อเผยแพร่ และได้รับการจดทะเบียนลิขสิทธิ์หรือบันทึกกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดัชนีที่ได้รับการตีพิมพ์ อาทิเช่น หนังสือ รายงาน ข้อกำหนด คู่มือต่างๆ เนื่องจากสถานะของดัชนีที่ได้รับการตีพิมพ์และปัจจัยอื่นๆ อาทิเช่น สถานะของผู้เขียน สามารถรับรองความน่าเชื่อถือของดัชนีและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการให้คำนิยามศัพท์

4. ที่มาของดัชนี (Text origin) ดัชนีอาจมาจากผู้แต่งเพียงคนเดียวหรือ หรือจากคณะผู้จัดทำของสถาบันหรือองค์กร ที่มาของดัชนีมีความสำคัญเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้แต่งหรือผู้จัดทำมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วย

5. องค์ประกอบของดัชนี (Constitution) ดัชนีอาจเป็นดัชนีเดี่ยว (Single text) หรือดัชนีผสม (Composite text) ในกรณีที่หนังสือเล่มที่คัดเลือกมานั้นมีผู้แต่งคนเดียวทั้งเล่ม ถือว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นดัชนีเดี่ยว และต้องเก็บเข้าคลังข้อมูลทั้งเล่ม แต่หากแบ่งเป็นหลายส่วน และแต่ละส่วนเขียนโดยผู้แต่งต่างกัน แต่ละส่วนนั้นถือเป็นดัชนีฉบับเต็ม และหนังสือทั้งเล่มถือเป็นดัชนีผสม อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยข่าว และคอลัมน์ต่างๆ

6. ผู้แต่ง (Author) ผู้แต่งต้องเป็นบุคคลหรือสถาบันที่ได้รับการยอมรับในวงการนั้นๆว่ามีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เขียนเป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อประกอบกับหลักเกณฑ์ที่ระบุว่าดัชนีต้องได้รับการตีพิมพ์จะช่วยเสริมให้ดัชนีมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

7. ข้อเท็จจริง (Factuality) ดัชนีต้องเขียนจากข้อเท็จจริง แม้จะเป็นเรื่องยากที่จะพิจารณาว่าข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริงหรือไม่ แต่หากพิจารณาองค์ประกอบอื่นร่วมด้วย อาทิเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้แต่ง กลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย และสถานการณ์การสื่อสาร จะแยกแยะได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นจริงหรือไม่

8. ความรู้เฉพาะทาง (Technicality) ดัชนีอาจเป็นดัชนีเฉพาะทางที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยกันอ่าน หรืออาจเป็นดัชนีทั่วๆไปที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้กลุ่มผู้อ่านกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอ่านโดยเฉพาะ

9. กลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย (Audience) กลุ่มผู้อ่านเป้าหมายอาจมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ เท่ากับผู้แต่ง หรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญน้อยกว่าผู้แต่ง แต่มีความสนใจหรือจำเป็นต้องศึกษา

เกี่ยวกับสาขาวิชานั้น

10. จุดประสงค์ (Intended outcome) ตัวบ่งชี้จะมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน อาทิเช่น เพื่อให้ข้อมูล เพื่อใช้ในการเรียนการสอน หรือเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการอ้างอิงและให้คำนิยามศัพท์เฉพาะสาขาวิชา

11. สถานการณ์ (Setting) ตัวบ่งชี้ควรประกอบด้วยสถานการณ์ครบทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในวงการเดียวกัน และการสื่อสารระหว่างผู้รู้กับผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น

12. หัวข้อ (Topic) ผู้วิจัยควรระบุหัวข้อของตัวบ่งชี้ที่รวบรวมไว้ในคลังข้อมูลเพื่อให้การวิจัยอยู่ในขอบเขตของหัวข้อที่กำลังศึกษา และช่วยตัดเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องออกซึ่งจะทำให้การดึงศัพท์เฉพาะมีความแม่นยำและรวดเร็วมากขึ้น

นอกจากเกณฑ์ในการออกแบบคลังข้อมูลแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงเอกสารที่ใช้ประกอบในการทำประมวลศัพท์ด้วย ซึ่ง Cabré (1999: 116-129) แบ่งประเภทของเอกสารสำหรับจัดทำประมวลศัพท์ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เอกสารอ้างอิง (Reference materials) คือ เอกสารที่นักประมวลศัพท์ใช้ค้นคว้าข้อมูลเชิงทฤษฎี ระเบียบวิธี แนวปฏิบัติ และบรรณานุกรมของสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา ซึ่งอาจเป็นข้อมูลเกี่ยวกับระบบโน้ตศัพท์และการตั้งชื่อโน้ตศัพท์ อาจเป็นประมวลศัพท์ในหัวข้อเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน หรืออาจเป็นพจนานุกรมที่มีศัพท์เฉพาะของสาขาวิชานั้นๆ คู่มือการใช้งาน หรือเอกสารอื่นๆ ที่ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษา เอกสารอ้างอิงแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 เอกสารเกี่ยวกับเอกสารอ้างอิง (Documents on documentation) เป็นข้อมูลที่ค้นคว้าได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ อาทิเช่น บรรณานุกรม ฐานข้อมูล และสถาบันศัพท์วิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา

1.2 เอกสารเกี่ยวกับความรู้เฉพาะสาขาวิชา (Documents on the special subject field) เป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับการทำประมวลศัพท์ ความรู้เฉพาะสาขาวิชา และความรู้ด้านภาษาศาสตร์ อาทิเช่น วารสารเฉพาะทาง บันทึกความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 เอกสารเกี่ยวกับศัพท์ (Documents on terms) เป็นเอกสารประเภทที่ใช้ยืนยันว่าศัพท์นั้นมีอยู่จริง ศัพท์นั้นมีความหมายว่าอะไร ใช้งานอย่างไร และมีการรวบรวมศัพท์มากน้อยเพียงใดในสาขา

วิชานั้นๆ อาทิเช่น พจนานุกรมทั่วไป พจนานุกรมเฉพาะทาง สารานุกรม ดัชนีศัพท์

1.4 เอกสารเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและการนำเสนอผลงาน (Documents on the research method and presentation in work) เป็นเอกสารที่กำหนดมาตรฐานในการทำประมวลศัพท์ อาทิเช่น กลุ่มมือการจัดทำประมวลศัพท์ ISO 701 ซึ่งว่าด้วยหลักการและวิธีการจัดทำประมวลศัพท์ ISO 1087 ซึ่งว่าด้วยรายการศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับศัพท์วิทยา

2. เอกสารเฉพาะสาขาสำหรับการจัดทำประมวลศัพท์ (Special materials for terminographic work) คือ เอกสารที่เป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนเกี่ยวกับสาขาวิชาที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูล ซึ่งจะต้องพบศัพท์ที่ผู้เชี่ยวชาญใช้สื่อสารกันปรากฏอยู่ เอกสารที่คตินั้นต้องมีลักษณะ ดังนี้

2.1 เป็นตัวแทนของสาขาวิชา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และครอบคลุมขอบเขตหัวข้อที่ต้องการศึกษา

2.2 เป็นข้อมูลที่ทันสมัย มีศัพท์ที่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขายังคงใช้อยู่จริง

2.3 เป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดชัดเจนเพื่อให้ดึงข้อมูลที่ต้องการออกมาได้

ข้อมูลจากเอกสารเหล่านี้ คือข้อมูลที่จะนำไปจัดเก็บเพื่อใช้สร้างคลังข้อมูลภาษา

3. เอกสารสนับสนุน (Support materials) คือ เอกสารที่ใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการทำประมวลศัพท์ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1 บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction records) เป็นบันทึกเกี่ยวกับศัพท์และข้อมูลที่ได้มาจากคลังข้อมูล โดยทั่วไปจะประกอบด้วย ศัพท์ (Entry) ประเภททางไวยากรณ์ (Grammatical category) หมวดเรื่องที่ศัพท์นั้นปรากฏ (Subject field) นิยามของมโนทัศน์ (Definition) บริบทที่พบศัพท์ (Context) แหล่งที่มาของข้อมูล (Reference)

3.2 บันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological records) เป็นบันทึกที่ใช้เก็บข้อมูลทุกอย่างเกี่ยวกับศัพท์ ซึ่งอาจมีรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำและการใช้งาน แต่โดยทั่วไปมักประกอบด้วย ศัพท์ (Entry) ที่มาของศัพท์ (Source of term) ประเภททางไวยากรณ์ (Grammatical category) หมวดเรื่องที่ศัพท์นั้นปรากฏ (Subject field) นิยามของมโนทัศน์ (Definition) บริบทที่พบศัพท์ (Context) คำเทียบเคียง (Cross-reference to synonymous terms)

3.3 Correspondence records เป็นบันทึกข้อมูลที่ใช้ในการทำประมวลศัพท์แบบสองภาษาหรือหลายภาษา โดยเป็นบันทึกที่แยกกันแต่ละภาษาเพื่อใช้บันทึกประเภทนี้ในการเทียบข้อมูลที่บันทึกในภาษาต่างๆ ที่สื่อถึงมโนทัศน์เดียวกัน

3.4 Query records เป็นบันทึกข้อมูลที่ใช้ในการทำประมวลศัพท์แบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับคำถามและคำตอบที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษา

ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายได้ใช้การประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (Systematic monolingual search) โดยสร้างคลังข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว และใช้เอกสารสนับสนุน 2 ประเภท คือ บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และ บันทึกข้อมูลศัพท์

3.6 การจัดทำคลังข้อมูลภาษาเพื่อใช้ในการประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย

การจัดทำคลังข้อมูลภาษาที่ใช้เป็นฐานข้อมูล (Corpus) รวบรวมจากตัวบทกฎหมาย เอกสารอธิบายประกอบตัวบทกฎหมาย งานวิจัย รายงาน และบทความ โดยจัดเก็บในรูปแบบตัวบทหรือข้อความล้วน (Plain text) และมีขนาดของคลังข้อมูล จำนวน 1,313,452 คำ จากแหล่งข้อมูลทั้งสิ้น 110 แหล่ง รายละเอียดข้อมูลในคลังข้อมูลภาษามีดังนี้

3.6.1 ตัวบทที่มาจากสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 1 คือ การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน มีจำนวน 43 บท 504,691 คำ ประกอบด้วยตัวบทกฎหมายของประเทศต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าถึงได้จากเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบในการบัญญัติกฎหมาย หรือรวบรวมตัวบทกฎหมายของประเทศนั้นๆ อาทิเช่น

รัฐสภาแคนาดา <http://www.ontla.on.ca> - Bill 5 (Chapter6, Statues of Ontario), Civil Partnership Bill 2009

รัฐสภาออสเตรเลีย <http://www.aph.gov.au> - Civil Unions Act 2012, Marriage Equality (Same-sex) Act 2013

รัฐสภาไอร์แลนด์ <http://www.oireachtas.ie> - Legal Recognition of Gender Bill 2013

ฟินแลนด์ <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset> (The Finnish Ministry of Justice)
- Act on Registered Partnership, Marriage Act

สหราชอาณาจักร <http://www.publctions.parliament.uk>
- Civil Partnership Act 2004, Gender Recognition Act 2004

นิวซีแลนด์ <http://www.legislation.govt.nz> (The Parliamentary Counsel Office)
 - Limited Partnerships Act 2008, Marriage (Definition of Marriage) Amendment Act 2013

สหรัฐอเมริกา <http://www.gpo.gov> (The U.S. Government Printing Office)
 - An Act to Define And Protect the Institution of Marriage

3.6.2 ตัวอย่างที่มาจากสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 2 คือ การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในวงการเดียวกัน มีจำนวน 57 บท 794,241 คำ ประกอบด้วย Explanatory note/Explanatory memorandum ซึ่งเป็นเอกสารใช้ประกอบตัวบทกฎหมาย รวมถึง งานวิจัย ผลการศึกษา รายงานบทความของนักกฎหมาย และนักวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่อย่างเป็นทางการในการประชุม การสัมมนาและในวารสารกฎหมาย โดยนอกจากจะเข้าถึงได้จากเว็บไซต์เช่นเดียวกับข้อ 3.6.1 แล้ว ยังเข้าถึงได้จากเว็บไซต์ทางการของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ อาทิเช่น

American University Washington College of Law <http://digitalcommons.wcl.american.edu>

- National Report: Norway (เผยแพร่ใน Journal of Gender, Social Policy & The Law Volume 19/Issue 1/Article 14)

Foreign Affairs, Kingdom of Belgium - Cohabitant Relationship

ILGA Europe - Legal Details of the Czech Registered Partnership Law

South African Law Reform Commission - Report on Domestic Partnerships

นิวซีแลนด์ <http://www.dia.govt.nz> (The Department of Internal Affairs)

- Civil Union Act 2004 New Zealand Explanatory Notes

รัฐบาลเนเธอร์แลนด์ <http://www.government.nl>

- Marriage, Registered Partnership and Cohabitation Agreements

สหราชอาณาจักร <http://www.publications.parliament.uk>

- Marriage (Same-sex Couples) Bill Explanatory Notes

3.6.3 ตัวอย่างที่มาจากสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 มีจำนวน 10 บท 14,520 คำ ประกอบด้วย ตัวอย่างกฎหมายและคำอธิบายรวมอยู่ในเอกสารฉบับเดียวกัน เข้าถึงได้จาก เว็บไซต์เช่นเดียวกับข้อ 3.6.1 และ 3.6.2 อาทิเช่น

แคนาดา	http://www.parl.go.ca	- Bill-c38 Canada The Civil Marriage Act
นิวซีแลนด์	http://www.legislation.govt.nz	- Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill
สหราชอาณาจักร	http://www.familylaw.co.uk	- The Marriage (Same-sex Couples) Act 2013

กล่าวโดยสรุป ตัวอย่างในคลังข้อมูลภาษาจะเป็นสถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน และระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในวงการเดียวกัน เนื่องจากเนื้อหาและภาษากฎหมายมีลักษณะเฉพาะ ผู้ส่งสารจึงเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายโดยตรง ซึ่งเปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการได้มาของแหล่งข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วยศัพท์เฉพาะสาขาที่มีมาตรฐาน น่าเชื่อถือ และเป็นตัวแทนของสาขาวิชานั้นอันจะนำไปสู่คุณภาพของคลังข้อมูลภาษา การดึงศัพท์ การสร้างมโนทัศน์ สัมพันธ์ การให้คำนิยาม และการบัญญัติศัพท์ในขั้นตอนต่อไปทุกขั้นตอน

3.7 การดึงศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา

การดึงศัพท์จากคลังข้อมูลเป็นขั้นตอนต่อจากการสร้างคลังข้อมูลภาษา แต่ก่อนที่จะทำการดึงคำที่คาดว่าจะเป็ศัพท์เฉพาะทางออกมานั้น ต้องมีความเข้าใจชัดเจนก่อนว่า ศัพท์ (term) คืออะไร และแตกต่างจาก คำ (word) อย่างไร ซึ่งได้มีแนวคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่าง ศัพท์ และ คำ ไว้ดังนี้

Cabré (1996) ให้นิยามว่า “คำ” เป็นหน่วยที่อธิบายได้ด้วยลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่เป็นระบบ และอ้างอิงกับสิ่งที่มีอยู่ตามความเป็นจริง ส่วน “ศัพท์” แม้จะเป็นหน่วยที่อธิบายได้ด้วยลักษณะทางภาษาศาสตร์เช่นกัน แต่จะใช้อ้างอิงในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ทั้งนี้ คำที่นำไปใช้ในภาษาเฉพาะด้านถือว่าเป็นศัพท์ได้เช่นกัน

Pearson (1998) กล่าวว่า “คำ” ใช้ในภาษาทั่วไป ส่วน “ศัพท์” ใช้ในภาษาเฉพาะทาง

Sager (1990) กล่าวว่า “คำ” ใช้อ้างอิงเรื่องทั่วไป และรวบรวมอยู่ในรูปแบบของรายการศัพท์ (Vocabulary) ส่วน “ศัพท์” คือคำที่ใช้อ้างอิงถึงสิ่งทีเฉพาะเจาะจงในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง และรวบรวมอยู่ในรูปแบบของ “ประมวลศัพท์” (Terminology)

กล่าวโดยสรุป “คำ” ใช้เรียกสิ่งต่างๆ ในภาษาทั่วไป ส่วน “ศัพท์” ใช้เรียกมโนทัศน์ในสาขาวิชาเฉพาะด้าน และ “คำ” อาจเป็น “ศัพท์” ได้หากใช้อ้างอิงถึงมโนทัศน์หนึ่งๆ ในภาษาเฉพาะด้าน ศัพท์ (Term) จึงหมายถึง คำที่ใช้อ้างอิงมโนทัศน์ (Concept) หนึ่งๆ ที่อยู่ในสาขาวิชาความรู้เฉพาะด้าน และประมวลศัพท์สร้างโดยการรวบรวมศัพท์เหล่านี้ (Sager, 1990: 19)

เมื่อมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างคำและศัพท์แล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนการดึงศัพท์ (Term extraction) ซึ่งเป็นการเลือกคำต่างๆ จากคลังข้อมูลภาษาที่คิดว่าเป็นศัพท์ในสาขาเฉพาะด้านที่จะจัดทำประมวลศัพท์ เนื่องจากในคลังข้อมูลภาษาหนึ่งๆ นั้นประกอบด้วยคำศัพท์เฉพาะทางและคำทั่วไป การพิจารณาว่าคำใดเป็นศัพท์ คำใดไม่ใช่ มีหลักเกณฑ์ที่ช่วยยืนยันหรือบ่งชี้ว่าคำใดเป็นคำศัพท์ ดังนี้ (Cabré, 1999: 137)

1. มีคำหลักหนึ่งคำปรากฏอยู่ในกลุ่มคำเสมอ และมีคำอื่นที่แสดงความหมายที่แตกต่างออกไปประกอบอยู่
2. ไม่สามารถนำหน่วยคำทางไวยากรณ์มาแทรกคั่นระหว่างคำในกลุ่มคำที่เป็นศัพท์
3. ไม่สามารถเปลี่ยนโครงสร้างทางไวยากรณ์ของคำใดคำหนึ่งในกลุ่มคำที่เป็น
4. แทนที่ได้ด้วยคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือใช้แทนกันได้ (Synonym)
5. แทนที่ได้ด้วยคำที่มีความหมายตรงกันข้าม (Antonym)
6. มีความหมายเป็นหนึ่งเดียว ไม่สามารถลดทอนความหมายหรือแยกความหมายออกเป็นคำๆ
7. มีความถี่ในการปรากฏของคำในศัพท์เฉพาะสาขานั้นๆ
8. ไม่สามารถเดาความหมายของคำจากคำใดคำหนึ่งในกลุ่มคำนั้น หากแยกกลุ่มคำที่ประกอบกันขึ้นเป็นศัพท์ออกจากกัน คำแต่ละคำอาจมีความหมายอย่างหนึ่ง แต่เมื่อรวมกันแล้ว ความหมายอาจเปลี่ยนแปลงต่างจากเดิม

นอกจากนี้ Pearson (1998: 130) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาว่าคำนั้นเป็นศัพท์เฉพาะทางหรือไม่ว่า คำนั้นจะต้องมีการอ้างอิงทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น มีคำนำหน้านามแบบไม่ชี้เฉพาะ หรือไม่มีคำนำหน้านามเลย หรือปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ทางภาษา (Linguistic signals) อาทิเช่น called, the term, defined as, referred to, means, known as ปรากฏอยู่หลังคำนั้น

ในการดึงศัพท์เพื่อการประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย ใช้โปรแกรม AntConc เป็นหลัก และใช้ Collocation Extract ประกอบเพื่อค้นหาความถี่และคำปรากฏร่วมของคำที่อยู่ในคลังข้อมูลภาษา จากนั้นจึงพิจารณาคำที่เป็นศัพท์เฉพาะด้าน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้าง Word frequency list โดยเรียงลำดับตามความถี่ เนื่องจากคำที่เกิดขึ้นถี่ในศัพท์ในสาขาวิชาเฉพาะหนึ่งๆ มีโอกาสเป็นศัพท์เฉพาะในสาขานั้นสูงตามที่ Cabré ได้เสนอไว้
2. ตัดคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ออก (Function words) อาทิเช่น คำนำหน้านาม คำบุพบท คำสรรพนาม คำสันธาน คำกริยานุเคราะห์
3. ตัดคำที่มีความถี่น้อยกว่า 5 ครั้งออกเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นคำทั่วไป
4. หาคำปรากฏร่วมของคำประกอบด้วย เนื่องจากศัพท์ที่เป็นกลุ่มคำเมื่อปรากฏใดๆแล้วอาจเข้าใจว่าเป็นคำทั่วไปได้ อาทิเช่น civil ซึ่งมีความถี่ในการใช้สูงอยู่ในลำดับที่ 15 และเมื่อดูความถี่ของการปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ พบว่า partnership, partner และ union มีความถี่ในการปรากฏร่วมสูงเป็น 3 ลำดับแรก ดังนั้น civil partnership, civil partner, civil union จึงน่าจะเป็นศัพท์เฉพาะทาง
5. ค้นหาจาก Concordance โดยใช้คำกริยาที่ใช้ในการให้คำนิยามศัพท์ อาทิเช่น is, means, define, refer to เนื่องจากมีแนวโน้มว่าคำข้างหน้าตัวบ่งชี้เหล่านี้จะเป็นคำศัพท์ซึ่งเป็นคำที่ต้องนิยาม ดังตัวอย่างประโยค A marriage *is* a union of 2 people regardless of their sex, sexual orientation, or gender identity.

Gender Identity *refers to* an individual innate sense of self as a man, woman, transgender or other gender category.

6. ตรวจสอบว่าคำที่คัดเลือกไว้เป็นศัพท์เฉพาะทางหรือไม่ โดยตรวจกับรายการศัพท์ที่อยู่ในข้อมูลอ้างอิงด้วย

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ทำให้ได้ศัพท์สำหรับการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายจำนวนหนึ่ง จึงได้คัดเลือกกลุ่มคำศัพท์โดยนอกจากจะพิจารณาความถี่ในการใช้แล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาจากการปรากฏร่วมด้วย ซึ่งถึงแม้คำปรากฏร่วมจะปรากฏในอันดับความถี่ต่ำแต่จากความรู้พื้นฐานและการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพบว่า เป็นคำที่มีนัยสำคัญและเป็นคำที่มีความเชื่อมโยงอยู่ในกลุ่มคำศัพท์เดียวกัน จึงได้เพิ่มเข้ามาในการประมวลศัพท์ด้วย ทำให้ได้ศัพท์สำหรับการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายจำนวน 36 คำ ซึ่งต้องนำไปแสดงความเชื่อมโยงทางมโนทัศน์และสร้างเครือข่ายมโนทัศน์สัมพันธ์ในขั้นตอนต่อไป

บทที่ 4

มโนทัศน์และมโนทัศน์สัมพันธ์

บทนี้จะกล่าวถึงความหมายของมโนทัศน์ การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ และมโนทัศน์สัมพันธ์ กับประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลาย ซึ่งเป็นขั้นตอนต่อจากการรวบรวมศัพท์ จากคลังข้อมูลภาษา และนำศัพท์ซึ่งเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ต่างๆ ในสาขาวิชาเฉพาะที่ศึกษามาสร้าง มโนทัศน์สัมพันธ์

4.1 ความหมายของมโนทัศน์

ISO Standard 704 (2000) Principles and methods of terminology ให้คำนิยามว่า “มโนทัศน์” (Concept) คือความนึกคิดหรือหน่วยของความคิดที่ใช้ในการแยกแยะวัตถุ ทั้งที่อยู่ในโลกภายในและ โลกภายนอกด้วยกระบวนการที่ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว มโนทัศน์เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการพิจารณา ลักษณะสำคัญของกลุ่มวัตถุ ไม่ใช่ลักษณะทั่วไปของวัตถุแต่ละชิ้น

มโนทัศน์ คือสิ่งที่นึกคิดหรือหน่วยความคิดเกี่ยวกับวัตถุชิ้นใดชิ้นหนึ่งหรือประเภทใดประเภท หนึ่งซึ่งแบ่งแยกตามคุณลักษณะร่วมกันของวัตถุแต่ละประเภท มโนทัศน์อาจแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ ได้หลากหลาย อาทิเช่น รูปคำศัพท์ รูปคำนิยาม รูปรหัส รูปสูตร สำหรับในทางศัพท์วิทยา การพิจารณา มโนทัศน์จะพิจารณาเฉพาะมโนทัศน์ที่แสดงในรูปคำศัพท์ ดังนั้น มโนทัศน์ในทางศัพท์วิทยาจึง หมายถึงภาพในใจเกี่ยวกับวัตถุในบริบทใดบริบทหนึ่งหรือสาขาวิชาเฉพาะทางสาขาใดสาขาหนึ่ง (ISO, 2000: 2-3)

Pearson (1998: 11) อ้างถึงคำนิยามของ Wüster ที่ว่ามโนทัศน์คือหน่วยของความคิดที่ประกอบด้วยกลุ่มของลักษณะเฉพาะที่ทำให้เราจดจำและแยกแยะวัตถุที่มีอยู่จำนวนมากได้ และยังเป็นวิธีที่ทำให้เราเรียบเรียงความคิดและสื่อสาร กล่าวคือ มโนทัศน์เป็นความคิดที่มนุษย์มีต่อสิ่งหนึ่ง เป็นการแบ่งประเภทของวัตถุโดยพิจารณาจากคุณสมบัติหรือลักษณะเฉพาะของวัตถุนั้น คุณสมบัติหรือลักษณะเฉพาะนี้ ทำให้เราจดจำและแยกแยะวัตถุต่างๆออกจากกันได้โดยมนุษย์กำหนดสัญลักษณ์ขึ้นมาเรียก

มโนทัศน์เมื่อต้องการสื่อสารกันโดยอ้างอิงถึงมโนทัศน์นั้นๆ นอกจากนี้ มโนทัศน์ต่างๆ ไม่ได้อยู่
อย่างโดดๆ เนื่องจากจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งกับมโนทัศน์อื่นๆ ในกลุ่มเดียวกัน
และนำมาจัดกลุ่มโครงสร้างมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันได้

Sager (1990: 22-23) กล่าวว่า “มโนทัศน์” เป็นกระบวนการจัดกลุ่ม จัดลำดับอันหลากหลาย
ของวัตถุทั้งที่จับต้องได้และที่จับต้องไม่ได้ โดยเริ่มจากการสังเกตสิ่งรอบตัว ค้นหาลักษณะที่วัตถุต่างๆ มี
ร่วมกัน และจัดเป็นชนิดให้กับสิ่งนั้นๆ โดยมีศัพท์ (Term) ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดทำประมวลศัพท์เป็น
สัญลักษณ์แทนมโนทัศน์ การสร้างมโนทัศน์จึงเป็นกระบวนการจัดกลุ่มและเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ที่เรา
รับรู้ให้เป็นหมวดหมู่ จากลักษณะที่เป็นนามธรรมหรือมโนทัศน์ มนุษย์จัดหมวดหมู่สิ่งที่มีลักษณะร่วม
กัน ตัวอย่างเช่น เรียกสัตว์บางชนิดที่มีลักษณะร่วมกันว่า “แมว” และจัดกลุ่มประเภทที่คล้ายกันเป็น
หมวดหมู่ที่กว้างขึ้น อาทิเช่น จัดกลุ่มแมวและสุนัขในหมวดหมู่สัตว์ แยกประเภทเป็นสัตว์เลี้ยงและสัตว์
ป่า และแบ่งประเภทเป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ดังนั้น มโนทัศน์จึงหมายถึงสิ่งที่เกิดจากการรับรู้ของ
มนุษย์ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งประเภทของสิ่งต่างๆ

Cabré (1999: 95-97) กล่าวว่า มโนทัศน์ หมายถึง หน่วยของเนื้อหาซึ่งประกอบไปด้วย
ลักษณะเฉพาะชุดหนึ่ง โดยลักษณะเฉพาะสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ลักษณะที่สำคัญ (Essential
characteristics) และลักษณะที่ไม่สำคัญ (Non-essential characteristics) ลักษณะที่สำคัญ คือลักษณะที่
อธิบายสาระสำคัญที่จำเป็นในการบรรยายหรือนิยามมโนทัศน์ หากไม่มีลักษณะที่สำคัญดังกล่าวนี้อาจ
ทำให้ไม่เข้าใจมโนทัศน์ในสาขาวิชานั้นๆ ได้ ส่วนลักษณะที่ไม่สำคัญ คือ ลักษณะที่ใช้เสริมเพื่อให้
เข้าใจมโนทัศน์ได้มากขึ้นเท่านั้น ไม่ได้มีผลต่อการจำแนกมโนทัศน์ อาทิเช่น การแยกโต๊ะกับเก้าอี้ จะ
ใช้ลักษณะการใช้งานในการจำแนก ลักษณะการใช้งานจึงจัดเป็นลักษณะที่สำคัญ แต่วัสดุที่ใช้ทำโต๊ะ
และเก้าอี้ นั้น เป็นเพียงข้อมูลเสริม ใช้จำแนกโต๊ะกับเก้าอี้ไม่ได้ วัสดุที่ใช้ทำจึงจัดเป็นลักษณะที่ไม่สำคัญ
นอกจากนั้น ISO/R standard 1087 (อ้างอิงใน Cabré, 1999: 95) กล่าวว่า ลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์
คือคุณสมบัติต่างๆ (Properties) ของมโนทัศน์นั้นๆ ซึ่งทำให้มโนทัศน์ทั้งหลายมีความแตกต่างกัน
ดังนั้น การนิยามมโนทัศน์ที่ดีจะต้องมีการอธิบายลักษณะเฉพาะที่สร้างความแตกต่างจากมโนทัศน์อื่นๆ
ด้วย กล่าวโดยสรุป มโนทัศน์มีความสำคัญเนื่องจากมนุษย์ตั้งชื่อหรือสร้างศัพท์เพื่อใช้เรียกมโนทัศน์
ดังนั้น หากไม่มีมโนทัศน์ ศัพท์ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้

4.2 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์

มโนทัศน์สัมพันธ์ ประกอบด้วยกลุ่มมโนทัศน์ที่จัดเรียงเป็นหมวดหมู่ตามลำดับชั้น (Class) ของมโนทัศน์ มีตั้งแต่มโนทัศน์ที่อยู่ชั้นเดียวกัน ชั้นกว้างกว่า และชั้นที่แคบลงมา การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของสาขาความรู้ที่ทำประมวลศัพท์ จะช่วยให้เห็นขอบเขตและหัวข้อการประมวลศัพท์ ช่วยอธิบายความสัมพันธ์ของศัพท์กับสาขาความรู้นั้น ช่วยในการดัดศัพท์และตรวจสอบว่ามีศัพท์ใดขาดหายไปบ้าง นอกจากนี้ ยังช่วยในการเขียนนิยามและบัญญัติศัพท์ใหม่ในกรณีที่พบว่าไม่มีมโนทัศน์แต่ยังมีศัพท์หรือศัพท์ที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสมกับมโนทัศน์ (Cabr , 1999: 134-135)

มโนทัศน์สัมพันธ์ เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ภายในขอบเขตของประมวลศัพท์ เฉพาะสาขานั้นๆ มโนทัศน์สัมพันธ์สามารถมองตามความสัมพันธ์เชิงตรรกะ (Logical relationship) และความสัมพันธ์ตามลักษณะธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ในโลกแห่งความจริง (Ontological relationship)

ในมุมมองความสัมพันธ์เชิงตรรกะ ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่างๆ อยู่บนพื้นฐานของความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มโนทัศน์เหล่านี้มีลักษณะเฉพาะร่วมกันหนึ่งลักษณะหรือหลายลักษณะ โดยมโนทัศน์หนึ่งจะมีขอบเขตกว้างกว่าอีกมโนทัศน์หนึ่ง มโนทัศน์ที่มีขอบเขตกว้างกว่าเรียกว่า มโนทัศน์ทั่วไป (Generic concept) ส่วนมโนทัศน์ที่มีขอบเขตแคบกว่าเรียกว่า มโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจง (Specific concept) Cabr  (1999) เรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่า Hierarchical โดยมโนทัศน์ทั่วไปเป็น Superordinate และมโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจงเป็น Subordinate มโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจงซึ่งจัดอยู่ภายใต้ระบบมโนทัศน์ทั่วไปเดียวกันอาจมีหลายมโนทัศน์ ซึ่งทุกมโนทัศน์จะมีลักษณะเฉพาะทั่วไปร่วมกัน แต่ก็จะมีลักษณะที่ต่างกันอย่างน้อยหนึ่งประการ ซึ่งจะเป็ นตัวแยกแยะมโนทัศน์เหล่านี้ออกจากกัน อาทิเช่น animal เป็ นมโนทัศน์ทั่วไป ส่วน mammal เป็ นมโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจง และเป็นประเภทย่อยประเภทหนึ่งของมโนทัศน์ animal เช่นเดียวกับ reptile และ amphibian

ส่วนในมุมมองความสัมพันธ์ตามลักษณะธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ในโลกแห่งความจริง ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความใกล้เคียงกันของสิ่งต่างๆ บนโลกแห่งความเป็นจริง โดยไม่เกี่ยวข้องกับความคล้ายคลึงกันของมโนทัศน์ต่างๆ ความสัมพันธ์ตามมุมมองนี้แบ่งออกเป็น 2

ประเภทย่อย คือ ความสัมพันธ์แบบส่วนประกอบ (Coordination relationship หรือ Part-whole relationship) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นส่วนประกอบของอีกมโนทัศน์หนึ่ง อาทิเช่น ตา จมูก ปาก เป็นส่วนประกอบของใบหน้า และความสัมพันธ์แบบลูกโซ่ (Chain relations) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเกี่ยวข้องกับอีกมโนทัศน์อย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขึ้นตามระยะเวลา หรือ เป็นเหตุเป็นผลกัน อาทิเช่น ไฟไหม้ทำให้เกิดควัน Cabré (1999) และเรียกความสัมพันธ์ลักษณะนี้ว่า Non-Hierarchical หรือความสัมพันธ์แบบเท่าเทียม (Coordination)

นอกจากมุมมองความสัมพันธ์ข้างต้นแล้ว Sager (1990) ยังได้กำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ไว้ 2 แบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบไม่ซับซ้อน (Simple relationship) และความสัมพันธ์แบบซับซ้อน (Complex relationship)

1. ความสัมพันธ์แบบไม่ซับซ้อน เป็นความสัมพันธ์ที่พบมากในการทำประมวลศัพท์ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 ความสัมพันธ์แบบทั่วไป (Generic Relationship) เป็นความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น คือ มโนทัศน์หนึ่งมีขอบเขตกว้าง (Generic) ครอบคลุมอีกมโนทัศน์หนึ่ง (Specific) อาทิเช่น สิ่งพิมพ์ แบ่งย่อยออกเป็น จดหมายข่าว วารสาร นิตยสาร

1.2 ความสัมพันธ์แบบส่วนประกอบ (Partitive relationship หรือ Part-whole relationship) เป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นองค์ประกอบของอีกมโนทัศน์หนึ่ง อาทิเช่น ใบพัด เป็นส่วนประกอบของพัดลม

1.3 ความสัมพันธ์แบบหลายขั้ว (Polyvalent relationship) เป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งอยู่ในลำดับชั้นที่มากกว่าหนึ่งลำดับชั้นขึ้นไป อาทิเช่น รถประจำทาง เป็นได้ทั้ง ยานพาหนะโดยสาร และ ยานพาหนะทางบก

2. ความสัมพันธ์แบบซับซ้อน (Complex relationship) เป็นความสัมพันธ์แบบไม่มีลำดับชั้น และมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลาย ไม่สามารถอธิบายโดยความสัมพันธ์แบบตรงไปตรงมา มีการกำหนดชื่อเรียกเฉพาะ ยกตัวอย่างเช่น

activity – place	การผลิต – โรงงาน
cause - effect	ไฟ - ควัน
material – product	ด้าย – ผ้า

material – property	น้ำตาล – ความหวาน
object – container	น้ำ – ขวด
object – counteragent	เชื้อร่า – ยาฆ่าเชื้อร่า
object – form	หนังสือ – ปกแข็ง
object – material	ขวด – พลาสติก
phenomenon – measurement	ระยะทาง – กิโลเมตร
process – instrument	การพิมพ์ – เครื่องพิมพ์
process – product	การตัดเย็บ – เสื้อผ้า

ส่วน Wright และ Budin (1997) ได้เสนอรูปแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. Generic relation (Logical relation) เป็นความสัมพันธ์แบบมีลำดับชั้น คือ มโนทัศน์หนึ่งเป็นมโนทัศน์ย่อยของอีกมโนทัศน์หนึ่ง มโนทัศน์ที่มีขอบเขตกว้างกว่า เรียกว่า Superordinate concept ส่วนมโนทัศน์ที่ขอบเขตแคบกว่า เรียกว่า Subordinate concept

2. Partitive relation (Part-whole relation) เป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นส่วนประกอบของอีกมโนทัศน์หนึ่ง

3. Sequential relation เป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเกิดขึ้นต่อจากอีกมโนทัศน์หนึ่ง โดยอาจเกิดตามเงื่อนไขของเวลา อาทิเช่น ฤดูร้อนเกิดหลังฤดูใบไม้ผลิ

4. Associative Relation (Pragmatic relation หรือ Thematic relation) เป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอีกมโนทัศน์หนึ่งในรูปแบบอื่นนอกเหนือไปจากที่กล่าวมาข้างต้น อาทิเช่น จิตรกรมีความสัมพันธ์กับพู่กันในแง่ที่จิตรกรเป็นอาชีพ ส่วนพู่กันเป็นอุปกรณ์ที่ใช้

นอกจากนั้น Wright (1997: 89-97) ได้กำหนดรูปแบบระบบมโนทัศน์ไว้ 2 ระบบ คือ

1. ระบบมโนทัศน์แบบง่าย (Simple concept system) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันไปแบบไม่ซับซ้อน อาทิเช่น ผลไม้ มีหลายชนิด ได้แก่ กล้วย ฝรั่ง ส้ม แอปเปิ้ล

2. ระบบมโนทัศน์แบบหลายมิติ (Multidimensional concept system) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน มโนทัศน์หนึ่งอาจจัดให้อยู่ในหลายหมวดหมู่ และมีลำดับชั้นความสัมพันธ์มากกว่า

หนึ่งลำดับชั้น อาทิเช่น มโนทัศน์ “ยานพาหนะ” จำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะการเดินทาง วิธีการขับเคลื่อน หรือสิ่งที่บรรทุกก็ได้

2.1 เมื่อใช้เกณฑ์ลักษณะการเดินทาง จะสามารถแบ่งยานพาหนะออกเป็น ยานพาหนะทางน้ำ ยานพาหนะทางบก และยานพาหนะทางอากาศ

2.2 เมื่อใช้เกณฑ์ลักษณะการขับเคลื่อน จะสามารถแบ่งยานพาหนะออกเป็น ยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ และยานพาหนะที่ไม่ใช้เครื่องยนต์

2.3 เมื่อใช้เกณฑ์สิ่งที่บรรทุก จะสามารถแบ่งยานพาหนะออกเป็น ยานพาหนะขนส่ง ยานพาหนะโดยสารและขนส่ง ยานพาหนะโดยสาร

ในการทำประมวลศัพท์ จำเป็นต้องกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์เพื่อแสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์ต่างๆสัมพันธ์กันอย่างไร โดยจัดมโนทัศน์แต่ละมโนทัศน์ให้อยู่เป็นหมวดหมู่ และแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ให้เป็นระบบตามลักษณะที่มีร่วมกันหรือเกี่ยวพันกัน โดยนำเสนอโครงสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ด้วยวิธีการใช้แผนภูมิ รูปภาพ และคำอธิบาย ซึ่งมโนทัศน์สัมพันธ์จะช่วยสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่านมากขึ้น

4.3 มโนทัศน์สัมพันธ์กับประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย

เมื่อนำชุดคำศัพท์ต่างๆที่ได้จากคลังข้อมูลภาษามาจัดกลุ่มว่ามีความสัมพันธ์กันในเชิงมโนทัศน์อย่างไรบ้าง ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่างๆเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายมีรูปแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ รวมทั้งสิ้น 12 รูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์แบบไม่ซับซ้อน ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบทั่วไป (GS) และความสัมพันธ์แบบองค์ประกอบ (PW) กับ ความสัมพันธ์แบบซับซ้อน ดังต่อไปนี้

ตัวย่อ	รูปแบบความสัมพันธ์	คำอธิบาย
GS	generic - specific	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งมีขอบเขตกว้างกว่า และอีกมโนทัศน์หนึ่งมีความเฉพาะเจาะจง อาทิเช่น homosexual มีความหมายครอบคลุมบุคคลเฉพาะเจาะจง 2 กลุ่ม คือ gay และ lesbian
DA	determinant - action	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นตัวกำหนด และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นการกระทำ อาทิเช่น การสมรสที่เกิดขึ้นถูกกำหนดโดย gender identity ภายในของแต่ละบุคคล
DG	determinant – gender category	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นตัวกำหนด และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นประเภทต่างๆ อาทิเช่น gender identity เป็นตัวกำหนดการที่บุคคลระบุตัวตนว่าเป็นชาย เป็นหญิง หรือเป็นประเภทอื่นๆ
PP	participant - process	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นบุคคลผู้เข้าร่วม และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นกระบวนการ กล่าวคือ transgender ที่เลือกที่จะเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงร่างกายของตนเอง
AD	action - documentation	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่ง เป็นการกระทำ และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นเอกสาร กล่าวคือ บุคคลที่แปลงเพศของตนเองแล้ว จะได้รับเอกสารรับรองการเปลี่ยนแปลงเพศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ตัวย่อ	รูปแบบความสัมพันธ์	คำอธิบาย
AC	action - consequence	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นการกระทำและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการกระทำ กล่าวคือ การสมรสก่อให้เกิดผลผูกพันตามกฎหมาย อาทิเช่น สิทธิหน้าที่ การคุ้มครองต่างๆ
DR	determinant - right	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นตัวกำหนดและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นสิทธิ อาทิเช่น ความสัมพันธ์รูปแบบ civil union จะให้การรับรองสิทธิเช่นเดียวกับการสมรสของบุคคลต่างเพศ
AgD	agreement - documentation	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นข้อตกลง และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นเอกสาร อาทิเช่น ข้อตกลงที่ทำเมื่อมีความสัมพันธ์รูปแบบ civil partnership ใช้เพื่อควบคุมสิทธิ และหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกันซึ่งระบุไว้ในเอกสาร
RP	relationship - participant	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นความสัมพันธ์และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นผู้ร่วมความสัมพันธ์ อาทิเช่น de facto partner เป็นผู้ร่วมความสัมพันธ์ที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันโดยพฤตินัย
PW	part - whole	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นองค์ประกอบของอีกมโนทัศน์หนึ่ง กล่าวคือ ผู้ร่วมความสัมพันธ์ same-sex partner เป็นบุคคลหนึ่งในผู้ร่วมความสัมพันธ์ same-sex couple

ตัวย่อ	รูปแบบความสัมพันธ์	คำอธิบาย
OF	obligation - formality	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นข้อกำหนดและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นแบบพิธีกล่าวคือ การรับรองสถานะทางกฎหมายมีข้อกำหนดแห่งการสมรสว่า เป็นแบบพิธีทางกฎหมาย หรือ แบบพิธีทางศาสนา
OD	obligation - documentation	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นข้อกำหนดและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นเอกสาร กล่าวคือ การรับรองสถานะทางกฎหมายมีข้อกำหนดแห่งการสมรสว่า มีเอกสารรับรองการจดทะเบียนระหว่างผู้ร่วมความสัมพันธ์

บทที่ 5

บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์

เมื่อได้ศัพท์เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลาย จำนวน 36 คำ และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์แล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการบันทึกศัพท์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction record) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคลังข้อมูลภาษา เพื่อนำข้อมูลเบื้องต้นไปใช้ประโยชน์ในการเขียนนิยามของแต่ละมโนทัศน์ กำหนดศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทย และบันทึกไว้ในบันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological record)

5.1 บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction record)

Cabré (1999: 121-123) กล่าวว่า การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น เป็นการนำข้อมูลศัพท์ที่มีอยู่จริงภายหลังจากที่ได้ค้นคว้าข้อมูลศัพท์จากคลังข้อมูลภาษาแล้วมาบันทึกไว้ในรูปแบบของ บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (Extraction record) ซึ่งเปรียบเสมือนฉบับร่างของบันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological record) ที่เป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายของการทำประมวลศัพท์

บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศัพท์ (Entry) คือ ศัพท์ที่พบในคลังข้อมูลภาษา หากเป็นคำนามให้บันทึกในรูปเอกพจน์แต่หากเป็นคำกริยาให้บันทึกในรูปกริยาช่อง 1 โดยไม่มี to นำหน้า ให้ใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือ Lowercase letters ยกเว้นในกรณีที่เป็นวิสามานยนาม ให้เขียนอักษรตัวแรกของคำด้วยตัวพิมพ์ใหญ่

2. บริบทที่ศัพท์นั้นปรากฏอยู่ (Context) โดยให้ความสำคัญกับบริบทที่ให้คำนิยามหรือความหมายของศัพท์ (Defining context) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือบริบทที่แสดงหน่วยทางภาษาอื่นๆ อาทิเช่น คำเหมือน คำตรงกันข้าม

3. ประเภททางไวยากรณ์ (Grammatical category)

4. แหล่งที่มาของเอกสารที่พบศัพท์ (Reference of source document) โดยโปรแกรม AntConc จะแสดงที่มาของข้อมูล โดยใส่ชื่อแฟ้มข้อมูลในเครื่องหมาย (.) หลังบริบท

5. ข้อมูลอื่นๆ อาทิเช่น ศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ (Synonym) คำนิยาม ภาพประกอบ

Cabré (1999: 137-139) ระบุว่า ปัญหาที่มักพบระหว่างการรวบรวมศัพท์จากคลังข้อมูลภาษาเพื่อบันทึกไว้ในข้อมูลศัพท์เบื้องต้น คือ การคัดเลือกบริบทที่จะนำมาแสดง เนื่องจากโดยทั่วไปสามารถพบคำศัพท์ในบริบทที่หลากหลาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือกบริบทด้วย ซึ่งบริบทแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. Testimonial context หมายถึง บริบทที่แสดงให้เห็นว่ามีศัพท์นั้นปรากฏอยู่จริง แต่ไม่ให้ข้อมูลอื่นเพิ่มเติม ดังตัวอย่างประโยค

Civil union partner means a partner in a civil union.

จากบริบทข้างต้นจะเห็นว่า มีศัพท์ “civil union partner” อยู่ แต่บริบทไม่ได้ให้ความหมายหรือข้อมูลเพิ่มเติม ทราบเพียงว่าศัพท์นั้นมีการใช้งานจริงเท่านั้น

2. Defining context หมายถึง บริบทที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของศัพท์นั้น

Registered partnership agreement means a written agreement concluded between and undersigned by prospective registered partners to regulate the financial matters pertaining to their partnership.

บริบทข้างต้นให้ความหมายของศัพท์ registered partnership agreement ใช้อย่างชัดเจน

3. Metalinguistic context หมายถึง บริบทที่ให้ข้อมูลทางภาษาศาสตร์ของศัพท์ในฐานะที่เป็นหน่วยทางภาษา

จากบริบททั้ง 3 ประเภทนี้ Defining context เป็นบริบทที่เหมาะสมที่สุดในการนำไปบันทึกในข้อมูลศัพท์เบื้องต้นเนื่องจากเป็นบริบทที่ให้ความหมายของศัพท์ สำหรับจำนวนบริบทที่ควรนำมาบันทึกไว้ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นนั้น Cabré (1999: 139) มีความเห็นว่า ไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าศัพท์แต่ละคำควรมีจำนวนบริบทเท่าใด การนำเสนอบริบทเพียง 2 บริบทก็น่าจะเพียงพอที่จะเป็นหลักฐานยืนยันว่าศัพท์นั้นมีการใช้งานจริง อย่างไรก็ตาม การนำเสนอมากกว่า 2 บริบทอาจเป็นประโยชน์หากบริบทที่เพิ่มเติมเข้ามาให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้งานและความหมายของศัพท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าบริบทที่นำเสนอเป็นประเภทที่ 2

สำหรับบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นในประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

CN001	Concept:	ENG: SOURCE: .txt
Feature:		
Conceptual Relation:		
Extraction:		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category:

1. Entry number คือ ลำดับที่ของศัพท์ โดยกำหนดรหัสของมโนทัศน์ในการบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นเป็น CN (Conceptual network) ตามด้วยตัวเลข 3 หลัก เริ่มจาก CN001 ถึง CN036
2. Concept คือ ชื่อเรียกมโนทัศน์ที่กล่าวถึง
3. English term คือ ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกมโนทัศน์ พร้อมด้วยแหล่งที่มาของศัพท์
4. Feature คือ ความหมายของศัพท์ซึ่งอ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษา
5. Conceptual relations คือ ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ที่กล่าวถึงกับมโนทัศน์อื่นๆ ในสาขาเดียวกัน
6. Extraction คือ บริบทของศัพท์ที่พบในคลังข้อมูลภาษา พร้อมด้วยแหล่งที่มาของบริบทนั้น
7. Synonym term คือ ศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ที่พบในคลังข้อมูลภาษา
8. Abbreviation คือ อักษรย่อของศัพท์ที่พบในคลังข้อมูลภาษา
9. Grammatical category คือ ประเภททางไวยากรณ์ของศัพท์ อาทิเช่น คำนาม คำกริยา

5.2 บันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological record)

บันทึกข้อมูลศัพท์ (Terminological record) คือ ชุดศัพท์หรือบางทีเรียกว่าประมวลศัพท์ (Terminology) เป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายของการจัดทำประมวลศัพท์ในสาขาความรู้เฉพาะด้าน บันทึกข้อมูลศัพท์ประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับศัพท์ที่รวบรวมจากบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และจากเอกสารอ้างอิงอื่นๆโดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม และจัดระบบการนำเสนอศัพท์แต่ละคำให้

เป็นมาตรฐานตามรูปแบบของการบันทึกข้อมูลศัพท์ที่เป็นสากลเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายอ่านเข้าใจง่ายและนำไปใช้ได้โดยสะดวกต่อไป

บันทึกข้อมูลศัพท์ มีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำหรือการใช้งาน โดยทั่วไปแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือ (Cabré, 1999: 123-124)

1. บันทึกข้อมูลศัพท์ภาษาเดียว (Monolingual records)
2. บันทึกข้อมูลศัพท์ภาษาเดียวพร้อมคำแปลเทียบเคียง (Monolingual records with equivalents)
3. บันทึกข้อมูลศัพท์สองภาษาหรือหลายภาษา (Bilingual or multilingual records)

การบันทึกข้อมูลศัพท์ในประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลาย ใช้บันทึกข้อมูลศัพท์รูปแบบที่ 2 คือ บันทึกข้อมูลศัพท์ภาษาเดียวพร้อมคำแปลเทียบเคียง

ประเภทของข้อมูลที่แสดงในบันทึกข้อมูลศัพท์ อาจแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำและการนำไปใช้งาน อย่างไรก็ตาม Cabré (1999: 139) ให้ข้อเสนอแนะว่า บันทึกข้อมูลศัพท์โดยทั่วไปควรประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. ศัพท์ (Entry) คือ ศัพท์ที่พบในคลังข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบปกติ กล่าวคือ ถ้าเป็นคำนามให้ใช้รูปเอกพจน์ ถ้าเป็นกริยาไม่ต้องมี to นำหน้า ถ้าประกอบด้วยคำนามมากกว่าหนึ่งคำ ให้จัดเรียงตามที่พบในการใช้จริง
2. แหล่งที่มาของศัพท์ (Reference of term) คือ การแสดงรายละเอียดของเอกสารที่พบศัพท์นั้น โดยอาจกำหนดเป็นสัญลักษณ์เพื่อให้ผู้ใช้สามารถอ้างอิงข้อมูลจากเอกสารดังกล่าว หรือค้นหาศัพท์นั้นได้ ซึ่งการแสดงแหล่งอ้างอิงต้องไม่ยุ่งยาก กระชับ และจดจำได้ง่าย
3. ประเภททางไวยากรณ์ (Grammatical category) ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ อาจเขียนด้วยคำเต็มหรือใช้ตัวย่อก็ได้
4. เขตข้อมูล (Subject area) คือ เขตข้อมูลที่มีการใช้ศัพท์นั้น อาจเป็นเขตข้อมูลทั่วไปที่พบศัพท์ เขตข้อมูลย่อยเฉพาะในเขตข้อมูลทั่วไป หรือเขตข้อมูลย่อยเฉพาะในเขตข้อมูลย่อยอื่นๆ
5. นิยาม หรือบริบท หรือทั้งสองประการ (Definition or context or both) นิยามต้องเขียนด้วย

ตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นอักษรตัวแรกของคำขึ้นต้น ให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ และต้องอยู่ในรูปประโยคที่สมบูรณ์ เป็นภาษาทางการ

6. บริบท (Context) ได้แก่ บริบทที่นำเสนอความหมายของศัพท์ได้ดีที่สุดและชัดเจนที่สุด โดยแสดงเพียงหนึ่งหรือสองบริบทก็เพียงพอที่จะยืนยันว่า ศัพท์นั้นมีการใช้งานจริง ยกเว้นในกรณีที่ศัพท์มีบริบทแสดงถึงรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายจึงควรแสดงบริบทเพิ่มเติม

7. ศัพท์ที่เทียบเคียงกันได้ภาษาอื่น (Equivalents in other languages) ได้แก่ การอ้างอิงจากพจนานุกรม สารานุกรม หรืองานประมวลศัพท์อื่นๆ หรืออาจกำหนดขึ้นเองหากเห็นว่าศัพท์ที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมความหมายทั้งหมดของมโนทัศน์หรือไม่เหมาะสม

8. การอ้างอิงศัพท์ในสาขาเดียวกัน (Cross-references) ศัพท์หนึ่งคำอาจอ้างอิงถึงศัพท์อื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกัน หรือมีการใช้งานร่วมกัน

9. ข้อมูลด้านการจัดการบันทึก (Management data for the record) ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้จัดทำบันทึก รวมถึงวันเวลาที่บันทึก โดยอาจจะระบุเป็นรหัสและมีเอกสารแสดงรายละเอียดของรหัสแต่ละรายการแนบท้าย

10. ข้อเสนอแนะอื่นๆ (Miscellaneous)

สำหรับบันทึกข้อมูลศัพท์ในประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายประกอบ ด้วยข้อมูลต่างๆ ดังต่อไปนี้

TR001	Eng:	Thai:
Grammatical Category:		Subject Field:
Definition:		
Illustration:		
Linguistic Specification:		
Cross-reference:		
Note:		

1. Entry number คือ ลำดับที่ของศัพท์ โดยกำหนดรหัสมโนทัศน์เป็น TR (Terminological Record) และตามด้วยตัวเลข 3 หลัก เริ่มต้นจาก TR001 ถึง TR036 ซึ่งลำดับที่ของมโนทัศน์ในบันทึกข้อมูลศัพท์ จะตรงกับลำดับที่ของมโนทัศน์ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น
2. English term คือ ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกมโนทัศน์
3. Thai term คือ ศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทย
4. Grammatical category คือ ประเภททางไวยากรณ์ของศัพท์ อาทิเช่น คำนาม คำกริยา ในรายงานฉบับนี้มีประเภททางไวยากรณ์ประเภทเดียว คือ คำนาม
5. Subject field คือ เขตข้อมูลที่พบศัพท์นั้น ซึ่งเขตของข้อมูลจะทำให้ผู้ใช้งานทราบว่า ศัพท์นั้นปรากฏอยู่ในเขตข้อมูลใดหรือหมวดเรื่องใด
6. Definition คือ นิยามของมโนทัศน์ ซึ่งต้องเป็นประโยคที่มีใจความสมบูรณ์ (Cabré, 1999: 141) Cabré กล่าวว่า คำนิยามต้องอธิบายมโนทัศน์และแสดงให้เห็นความแตกต่างของมโนทัศน์หนึ่งกับมโนทัศน์อื่น แสดงความสัมพันธ์กับมโนทัศน์อื่นที่เกี่ยวข้องกัน แสดงตำแหน่งของมโนทัศน์ในเครือข่ายมโนทัศน์สัมพันธ์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประมวลศัพท์ด้วย (Cabré, 1999: 106) ในรายงานฉบับนี้ได้เลือกบริบทโดยคำนึงถึง Defining context เป็นอันดับแรก และศึกษาข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงอื่นๆ ประกอบด้วย
7. Illustration คือ ตัวอย่างการใช้งานศัพท์ โดยอ้างอิงจากคลังข้อมูลภาษา
8. Linguistic specification คือ ข้อมูลอื่นๆ ทางภาษาที่พบและมีความสัมพันธ์กับศัพท์นั้น อาทิ เช่น คำเหมือน คำตรงข้าม คำย่อ
9. Cross-reference คือ ศัพท์อื่นในระบบมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กับศัพท์นั้นๆ
10. Note คือ ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้งานศัพท์ อาทิเช่น ข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นในการใช้งาน

5.3 นิยามและหลักเกณฑ์การเขียนนิยาม

5.3.1 นิยาม

ISO Standard 704 Principles and methods of terminology (2000: 15) ให้คำจำกัดความของ “นิยาม” ว่า คือ ข้อความที่อธิบายมโนทัศน์และแสดงความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์

อื่นๆในระบบมโนทัศน์เดียวกัน โดยเกณฑ์การประเมินคุณภาพของประมวลศัพท์ส่วนใหญ่จะอยู่ที่คุณภาพของนิยาม

ส่วน ISO 1087 (อ้างถึงใน Cabré, 1999: 105-107) กล่าวว่า นิยาม (Definition) หมายถึงคำอธิบายมโนทัศน์ที่ให้รายละเอียดที่เป็นลักษณะสำคัญที่สามารถสื่อความหมายของมโนทัศน์ และเป็นส่วนที่เชื่อมโยงศัพท์กับมโนทัศน์ในระบบมโนทัศน์นั้น รวมถึงเป็นข้อความที่สามารถอธิบายลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างมโนทัศน์หนึ่งกับมโนทัศน์อื่นๆ ภายใต้ระบบมโนทัศน์นั้น โดยนิยามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. Intensional definition หมายถึง นิยามที่กล่าวถึงลักษณะต่างๆของมโนทัศน์ โดยบรรยายลักษณะทั่วไป จนถึงลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์หนึ่งกับมโนทัศน์อื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น

Knife is a cutting instrument consisting of a sharp-edged, often pointed blade of metal fitted into a handle or onto a machine.

จากตัวอย่าง วลี “cutting instrument” เป็นลักษณะทั่วไปของมีด คือ เป็นเครื่องมือที่ใช้ตัดสิ่งของ ส่วนวลี “consisting of a sharp-edged, often pointed blade of metal fitted into a handle or onto a machine” เป็นลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์ “มีด” ที่แสดงถึงความแตกต่างจากมโนทัศน์ “เครื่องมือที่ใช้ตัดสิ่งของ” ชนิดอื่นๆ

2. Extensional definition หมายถึง นิยามที่แสดงความสัมพันธ์กับมโนทัศน์อื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน หรือแสดงตำแหน่งของมโนทัศน์หนึ่งในระบบมโนทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น

The most dominant modes of transport are aviation, land transport and ship transport.

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าการขนส่งทางอากาศ การขนส่งทางบก และการขนส่งทางเรือ เป็นองค์ประกอบของวิธีการขนส่ง

นอกจากลักษณะของนิยามที่กล่าวมาแล้ว Trimble (อ้างถึงใน Pearson, 1998: 98-99) ได้แบ่งนิยามออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. นิยามแบบทางการ (Formal definition) แสดงลักษณะของข้อมูล 3 ชนิด ได้แก่ ศัพท์ ลำดับชั้นของศัพท์ (Class) และความแตกต่างของศัพท์นั้นกับศัพท์อื่นในลำดับชั้นเดียวกัน ซึ่งความแตกต่างนี้

จะประกอบด้วยลักษณะเด่นของศัพท์แต่ละคำ คำนิยามแบบทางการจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะทางกายภาพ หน้าที่ และประโยชน์การใช้งาน อาทิเช่น

An anemometer is a meteorological instrument that registers the speed of wind on a dial or gage.

จากตัวอย่าง มีการให้คำนิยาม ได้แก่ ศัพท์ ประเภท และการใช้งานที่ทำให้อุปกรณ์ชิ้นนี้แตกต่างจากอุปกรณ์ประเภทเดียวกันชิ้นอื่น

2. นิยามแบบกึ่งทางการ (Semi-formal definition) แสดงลักษณะของข้อมูล 2 ชนิด คือ ศัพท์ และความแตกต่างของศัพท์นั้นกับศัพท์อื่น โดยไม่มีการระบุลำดับชั้นของศัพท์ เนื่องจากอาจเป็นสิ่งที่ชัดเจนอยู่แล้ว หรือไม่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่กล่าวถึง อาทิเช่น

An anemometer registers the speed of wind on a dial or gage.

3. นิยามแบบไม่เป็นทางการ (Non-formal definition) แสดงลักษณะของข้อมูล 2 ชนิด คือ ศัพท์ และคำหรือวลีที่มีความหมายใกล้เคียงศัพท์ หรือบอกลักษณะเด่นหรือสำคัญบางอย่างของศัพท์นั้นๆ ส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปของคำที่มีความหมายเหมือนกัน (Synonym) อาทิเช่น

An arachnid is a spider.

4. นิยามแบบซับซ้อน (Complex definition) เป็นการให้คำนิยามแบบทางการหรือแบบกึ่งทางการเป็นหลัก แสดงลักษณะของข้อมูล 3 ชนิด คือ การให้นิยามแบบเงื่อนไข (Stipulation) อาทิเช่น เงื่อนไขทางเวลา สถานที่ หรือ ความหมาย วิธีปฏิบัติ (Operation) อาทิเช่น วิธีออกเสียงพยัญชนะ และการอธิบายเพิ่มเติม (Explication) ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ให้ไปแล้วในนิยามหลัก

5.3.2 หลักเกณฑ์การเขียนนิยาม

การเขียนคำนิยาม (Definition) คือกระบวนการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ทางภาษาที่ใช้ อ้างอิงถึงรูปลักษณ์ คุณสมบัติ และขอบเขตมนทัศน์หนึ่ง โดยปกติแล้วลักษณะของคำนิยามมักอยู่ในรูปประโยคความซ้อน ซึ่งสามารถถ่ายทอดสมมูลภาพด้านความหมายกับคำศัพท์ที่เราต้องการนิยามได้ครบถ้วน (Cabr , 1999: 141)

ISO Standard 704 (2000: 15-17) กล่าวว่า การเขียนนิยามที่ควรนำมาใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์คือ นิยามแบบทางการ (Formal definition) ซึ่งเป็นประโยคที่มีใจความสมบูรณ์ที่ประกอบด้วย

ลักษณะที่ทำให้มีความแตกต่างจากศัพท์อื่น และแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ นิยามบอกลักษณะ (Intensional definition) เป็นนิยามที่อธิบายถึงลักษณะต่างๆของมโนทัศน์ และ นิยามแบบขยาย (Extensional definition) เป็นนิยามที่แจกแจงสิ่งที่มีมโนทัศน์สื่อถึง โดยในการจัดทำประมวลศัพท์ควรใช้นิยามบอกลักษณะ คือ นิยามที่อธิบายถึงมโนทัศน์ที่เหนือกว่า (Superordinate term) ซึ่งหมายถึงมโนทัศน์ที่มีลักษณะทั่วไปและกว้างกว่า และตามด้วยลักษณะเฉพาะที่แยกมโนทัศน์ในชั้นที่ต่ำกว่า (Subordinate term) ซึ่งหมายถึงมโนทัศน์เฉพาะเจาะจงที่จะนิยามมโนทัศน์นั้นออกจากมโนทัศน์อื่นๆ เนื่องจากแสดงลักษณะสำคัญของมโนทัศน์นั้นในระบบมโนทัศน์ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น ISO Standard 704 (2000: 17-20) ยังได้เสนอหลักเกณฑ์การเขียนคำนิยามไว้ดังนี้

1. นิยามต้องอธิบายมโนทัศน์ ไม่ใช่เพียงคำอธิบายตามรูปศัพท์ที่ปรากฏ เนื่องจากไม่สามารถนำเสนอลักษณะเด่น หรือความแตกต่างของมโนทัศน์นี้กับมโนทัศน์อื่นๆ ได้อย่างครบถ้วน อาทิเช่น “coniferous” ตามรูปศัพท์แปลว่า bearing cones หรือออกผลเป็นลูกสน และให้คำนิยาม coniferous ว่า tree bearing cones หรือต้นไม้ที่ออกผลเป็นลูกสน นิยามลักษณะนี้ไม่เหมาะสมเนื่องจากเป็นการอธิบายตามรูปศัพท์ ไม่ได้อธิบายลักษณะเด่น หรือสิ่งที่ทำให้สับสนชนิดนี้มีความแตกต่างจากต้นสนชนิดอื่น นิยามที่ดีควรอธิบายว่า coniferous คือ ต้นไม้ที่มีใบลักษณะคล้ายเข็ม

2. การเขียนนิยามของแต่ละมโนทัศน์ ต้องกระทำภายหลังจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นๆ และการสร้างระบบมโนทัศน์ที่มีมโนทัศน์ดังกล่าวรวมอยู่ด้วย

3. หากมีการกำหนดคำนิยามของมโนทัศน์นั้นตามหลักสากลอยู่แล้ว และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ก็นำมาใช้ได้เลย แต่หากยังไม่ครบถ้วนก็สามารถแก้ไขนิยาม โดยเติมคำนิยามให้เหมาะสมที่สุด

4. การสร้างระบบมโนทัศน์และการให้คำนิยามที่เป็นระบบ จะต้องมีการกำหนดว่ามโนทัศน์ใดเป็นมโนทัศน์พื้นฐานซึ่งเป็นที่รู้จักและเข้าใจอยู่แล้วจนไม่ต้องให้คำนิยาม ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นตัวตั้งต้นในการอธิบายมโนทัศน์อื่นๆ ซึ่งทำให้รูปแบบมโนทัศน์สัมพันธ์และการให้นิยามเป็นไปอย่างมีระบบ อาทิเช่น Lead pencil: pencil whose graphite core is fixed in a wooden casing that is removed for usage by sharpening.

จากตัวอย่าง มโนทัศน์ pencil หรือ ดินสอ เป็นมโนทัศน์ที่เป็นที่รู้จักและเข้าใจกันดี จึงถือเป็นมโนทัศน์พื้นฐานที่ใช้อธิบายมโนทัศน์อื่นได้

5. นิยามที่ดีควรสะท้อนให้เห็นถึงระบบโน้ตศัพท์ที่บรรยายลักษณะของมโนทัศน์ และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นๆ รวมถึงควรคัดเลือกเฉพาะลักษณะเด่นมาใช้ในการเขียนนิยาม หรือแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นในระบบ

6. นิยามต้องสั้น กระชับ แต่ได้ใจความมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คำนิยามอาจจะซับซ้อนได้ หากจำเป็น แต่จะต้องให้ข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นต้องอธิบายเพื่อแสดงเอกลักษณ์ของมโนทัศน์เท่านั้น ส่วนข้อมูลอื่นๆ ที่เห็นว่าควรอธิบายด้วย สามารถใส่ไว้ในบันทึกท้ายรายการศัพท์ (Note) อาทิเช่น

Lead pencil: pencil whose graphite core is fixed in a wooden casing that is removed for usage by sharpening

NOTE: To be used for writing or making marks, a lead pencil must be sharpened at least at one end.

7. นิยามจะต้องอธิบายเพียงมโนทัศน์เดียว โดยไม่ต้องกล่าวถึงลักษณะของนิยามอื่น หากจำเป็น อาจแสดงแยกไว้เป็นอีกมโนทัศน์หนึ่ง อาทิเช่น

Lead pencil: pencil whose wooden casing is fixed around graphite, a soft, black form of carbon.

จากตัวอย่างจะเห็นว่า มีคุณลักษณะของ graphite แทรกเข้ามาด้วย คือ a soft, black form of carbon ดังนั้น จึงควรตัดคุณลักษณะนี้ออก และแยกไปใส่ในนิยามของ graphite แทน

8. นิยามของศัพท์ต้องไม่ระบุข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของมโนทัศน์ที่อยู่ในลำดับสูงกว่าหรือต่ำกว่า อาทิเช่น คำนิยามของมโนทัศน์ pencil ไม่จำเป็นต้องระบุว่า pencil อาจเป็นได้ทั้ง lead pencil หรือ mechanical pencil เนื่องจากมโนทัศน์ pencil มีขอบเขตกว้างกว่า และครอบคลุมทั้งสองมโนทัศน์แล้ว

นอกจากจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ในการเขียนคำนิยามที่ดีแล้ว การศึกษาคำนิยามที่ไม่เหมาะสมว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง มีส่วนช่วยในการเขียนคำนิยามที่ดีด้วย ซึ่งลักษณะของคำนิยามที่ไม่เหมาะสมและควรหลีกเลี่ยงมีดังนี้

1. นิยามวกวน (Circular definitions) เป็นการให้นิยามแบบวกวนในลักษณะที่นิยามโน้ตศัพท์ที่สองอธิบายมโนทัศน์ที่หนึ่ง และอธิบายมโนทัศน์ที่สองโดยใช้ศัพท์หรือส่วนประกอบของศัพท์ที่เป็นชื่อเรียกของมโนทัศน์ที่หนึ่ง การให้นิยามเช่นนี้เป็นเพียงการกล่าวอ้างซึ่งกันและกันเท่านั้น ไม่ได้ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับมโนทัศน์ทั้งสอง ส่วนนิยามที่เหมาะสมนั้นควรเป็นนิยามที่เขียนขึ้นจากลักษณะ

เฉพาะของมโนทัศน์นั้นๆ โดยไม่ได้อ้างอิงถึงศัพท์หรือองค์ประกอบของศัพท์ที่ใช้เรียกมโนทัศน์
ใกล้เคียง อาทิเช่น

นิยามที่กว้าง

virgin forest: forest constituted of a natural tree stand

natural tree stand: stand of trees grown in a virgin forest

นิยามที่เหมาะสม

natural tree stand: stand of trees grown without interference by man

2. นิยามไม่สมบูรณ์ (Incomplete definitions) เป็นการให้นิยามที่อธิบายองค์ประกอบของ
มโนทัศน์ได้ไม่ครบถ้วน หรือให้นิยามที่แคบหรือกว้างเกินไป ทั้งนี้ นิยามที่ดีต้องอธิบายเนื้อหาของ
มโนทัศน์ได้อย่างกระชับและชัดเจน

การให้นิยามกว้างเกินไป คือ การให้คำอธิบายมโนทัศน์ที่ครอบคลุมถึงมโนทัศน์อื่นด้วย
อาทิเช่น mechanical pencil: writing instrument composed of a barrel and a refill

จากตัวอย่าง นิยามที่ให้ไว้แสดงให้เห็นเพียงลักษณะทั่วไป (Writing instrument) แต่ไม่ได้
แสดงถึงลักษณะเฉพาะที่ทำให้เห็นว่ามโนทัศน์ “mechanical pencil” แตกต่างจากมโนทัศน์ใกล้เคียง เช่น
ปากกา เป็นต้น และเนื่องจากไม่ได้ระบุว่า เป็น refill แบบใด จึงอาจรวมถึงมโนทัศน์อื่นได้ด้วย อาทิเช่น
ปากกาลูกกลิ้ง

ส่วนการให้นิยามแคบเกินไป คือ การให้นิยามที่ไม่สามารถครอบคลุมคุณลักษณะต่างๆ ของ
มโนทัศน์นั้นอย่างครบถ้วน อาทิเช่น

mechanical pencil: writing instrument composed of a barrel, a lead refill and push-
button advance mechanism

จากตัวอย่าง คำนิยามลักษณะนี้แคบเกินไป เนื่องจากบอกลักษณะการมีปุ่มกดเพียงอย่างเดียว
ทำให้ไม่ครอบคลุม mechanical pencil ที่ใช้กลไกอื่น

ดังนั้น นิยามที่เหมาะสม คือ mechanical pencil: writing instrument composed of a barrel, a
lead refill and a lead-advance mechanism

จากตัวอย่าง นิยามที่ให้ไว้แสดงให้เห็นทั้งลักษณะทั่วไป (Writing instrument) และ
ลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์ “mechanical pencil” (composed of a barrel, a lead refill and a lead-
advance mechanism) ที่ช่วยจำแนกให้เห็นว่ามโนทัศน์ดังกล่าวแตกต่างจากมโนทัศน์ใกล้เคียง

3. นิยามเชิงลบ (Negative definitions) เป็นการอธิบายมโนทัศน์โดยระบุสิ่งที่มโนทัศน์นั้นไม่เป็นหรือไม่ใช่ ทั้งนี้ นิยามที่ควรอธิบายสิ่งที่มโนทัศน์เป็น อาทิเช่น

นิยามเชิงลบ

deciduous tree: tree other than an evergreen tree

จากตัวอย่าง เป็นการให้นิยามเชิงลบ ซึ่งเป็นนิยามที่ไม่เหมาะสม โดยสังเกตจากคำว่า “other than” ซึ่งแปลว่า “ยกเว้น”

นิยามที่ถูกต้อง

deciduous tree : tree that loses its foliage seasonally

จากตัวอย่าง เป็นการให้นิยามที่เหมาะสม โดยเป็นการนำลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์นั้นๆ มาใช้ในการเขียนนิยาม

อย่างไรก็ตาม นิยามเชิงลบอาจมีความจำเป็นหากลักษณะเฉพาะที่ขาดหายไปหรือที่ไม่มีอยู่ของมโนทัศน์หนึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่จำเป็น อาทิเช่น nonconformity: non-fulfilment of a specified requirement.

5.4 การเขียนนิยามศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลาย

การเขียนนิยามในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตของผู้คนหลากหลายนั้น ใช้วิธีการประมวลข้อมูลจากความหมายของศัพท์ (Feature) ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นเป็นหลัก และใช้หลักเกณฑ์ของ ISO Standard 704 และ Trimble รวมถึงตรวจสอบกับนิยามที่อาจปรากฏในแหล่งอ้างอิงอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นำความหมายของศัพท์ (Feature) ซึ่งอ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษาเป็นหลักในการให้คำนิยาม เนื่องจากคลังข้อมูลภาษามีบริบทที่ให้ความหมายของศัพท์อยู่เป็นจำนวนมาก และอธิบายมโนทัศน์ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน

2. ใช้หลักเกณฑ์ของ ISO Standard 704 และ Trimble สำหรับพิจารณาความหมายของศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา และเขียนนิยามตามหลักเกณฑ์ของ ISO Standard 704

3. ตรวจสอบกับนิยามที่อาจปรากฏในแหล่งอ้างอิงอื่นๆ อาทิเช่น หนังสือ งานวิจัย บทความ และพจนานุกรม รวมถึงจากการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็นต้องอธิบายเพิ่มเติม

เพื่อให้ครอบคลุมหลักเกณฑ์ในการเขียนคำนิยามที่ดีก็จะค้นคว้าจากแหล่งอ้างอิงและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่างการเขียนนิยามในประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลายมีดังนี้

“**Sexual Orientation**” หรือ “รสนิยมทางเพศ” ซึ่งได้จากความหมายของศัพท์ (Feature) ดังนี้ “ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อเพศตรงข้าม เพศเดียวกัน หรือ ทั้งสองเพศ รวมถึงเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงความต้องการลึกๆที่รับรู้ได้ภายในของแต่ละบุคคลผ่านพฤติกรรมทางเพศและทางร่างกายอื่นๆเพื่อตอบสนองความรัก ความผูกพัน และความใกล้ชิดที่บ่งบอกลักษณะตัวตนของบุคคล” โดยได้มาจากความหมายของศัพท์ในคลังข้อมูลภาษา ดังนี้

1. **Sexual Orientation** is the organization of a person eroticism and emotional attachment with reference to the sex and gender of their desired partner, whether a person’s primary attraction is to the opposite sex (heterosexuality), the same sex (homosexuality), or both sexes (bisexuality).

2. **Sexual orientation** refers to an enduring pattern of emotional, romantic, and/or sexual attractions to men, women, or both sexes. Sexual orientation also refers to a person’s sense of identity based on those attractions, related behaviors, and membership in a community of others who share those attractions. Research over several decades has demonstrated that sexual orientation ranges along a continuum, from exclusive attraction to the other sex to exclusive attraction to the same sex. However, sexual orientation is usually discussed in terms of three categories: heterosexual (having emotional, romantic, or sexual attractions to members of the other sex), gay/lesbian (having emotional, romantic, or sexual attractions to members of one’s own sex), and bisexual (having emotional, romantic, or sexual attractions to both men and women). This range of behaviors and attractions has been described in various cultures and nations throughout the world.

จากความหมายของศัพท์ในคลังข้อมูลภาษาจะพบว่า มีลักษณะเป็นนิยามแบบทางการซึ่งบอกลักษณะที่ทำให้มีความแตกต่างจากศัพท์อื่น และเป็นรูปแบบของนิยามบอกลักษณะซึ่งอธิบายลักษณะทั่วไปและตามด้วยลักษณะเฉพาะเจาะจง โดยนิยามที่อธิบายลักษณะเด่นของมโนทัศน์ คือ ความรู้สึก

ดึงดูดทางเพศต่อเพศตรงข้าม เพศเดียวกัน หรือทั้งสองเพศ ส่วนข้อมูลอื่นๆ เป็นข้อมูลเสริม ด้วยเหตุนี้ นิยามของมโนทัศน์ (Definition) ในบันทึกข้อมูลศัพท์จึงเป็นดังนี้ “ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อเพศตรงข้าม เพศเดียวกัน หรือทั้งสองเพศ”

“*civil union*” หรือ “การสมรสทางเลือก” ซึ่งได้จากความหมายของศัพท์ ดังนี้ “การอยู่กินกันฉันสามีภรรยาระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นทางเลือกนอกเหนือจากการสมรส และคู่ครองจะได้รับความคุ้มครองและประโยชน์ หรือมีความรับผิดชอบตามกฎหมายเสมือนคู่สมรส” โดยได้มาจากความหมายของศัพท์ในคลังข้อมูลภาษา ดังนี้

1. A *civil union* is any relationship other than marriage which is intended as an alternative to marriage or applies primarily to cohabitating persons and grants to the parties of the relationship legal protections, benefits or responsibilities granted to the spouses of a marriage.

2. A *civil union* may be entered into by couples of the same sex or by couples of different sexes.

จากความหมายของศัพท์ในคลังข้อมูลภาษาจะพบว่า มีลักษณะเป็นนิยามแบบทางการและเป็นรูปแบบของนิยามบอกลักษณะ กล่าวคือ เป็นความสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองเสมือนการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน ซึ่งหากพิจารณาตาม หลักคำนิยามที่ดีที่ Cabré ได้กล่าวไว้ คำนิยามข้างต้นเป็นคำนิยามที่อธิบายมโนทัศน์ได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม Cabré กล่าวว่า คำนิยามต้องแสดงให้เห็นความแตกต่างของมโนทัศน์หนึ่งกับมโนทัศน์อื่นด้วย ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นว่า *civil union* แตกต่างจาก *same-sex marriage* ในประเด็นสำคัญประเด็นใด จึงได้เพิ่มคำอธิบายจากการค้นคว้าเพิ่มเติมว่า ในประเทศที่เคร่งศาสนาจะสงวนศัพท์ *marriage* ไว้สำหรับใช้ในบริบททางศาสนา และใช้ศัพท์ *civil union* ในบริบทของพลเมืองและบริบทของกฎหมาย เพื่อลดความรู้สึกต่อต้านการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน (สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2551 : ออนไลน์) โดยได้เพิ่มคำอธิบายไว้ในบันทึกท้ายรายการศัพท์ (Note) เนื่องจากให้เป็นที่ไปตามหลักเกณฑ์ ISO Standard 704 (2000: 17-20) ที่ว่า นิยามต้องสั้น กระชับ แต่ได้ใจความมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ข้อมูลอื่นๆ ที่เห็นว่าควรอธิบายด้วยสามารถใส่ไว้ในบันทึกท้ายรายการศัพท์

“*same-sex partner*” หรือ “ผู้ร่วมความสัมพันธ์ของคู่ครองเพศเดียวกัน” ซึ่งได้จากความหมายของศัพท์ ดังนี้ “บุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่ครองเพศเดียวกันที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา” โดยได้มาจากความหมายของศัพท์ในคลังข้อมูลภาษา ดังนี้ *Same sex partner* means a person of the same sex with whom the person is living in a conjugal relationship outside marriage.

จากความหมายของศัพท์ในคลังข้อมูลภาษาจะพบว่า มีลักษณะเป็นนิยามแบบไม่เป็นทางการ และเป็นรูปแบบของนิยามแสดงตำแหน่งของมโนทัศน์หนึ่งในระบบมโนทัศน์ กล่าวคือ แสดงความสัมพันธ์ที่ผู้ร่วมความสัมพันธ์ *same-sex partner* เป็นบุคคลหนึ่งในผู้ร่วมความสัมพันธ์ *same-sex couple*

การเขียนนิยามที่ได้ยกเป็นตัวอย่างข้างต้นล้วนเป็นการนำหลักเกณฑ์การเขียนนิยามตามที่ ISO Standard 704 และ Trimble ได้กำหนดไว้มาประยุกต์ใช้ทั้งสิ้น

5.5 การสร้างศัพท์ใหม่

เมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าหรือมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้น ทำให้เกิดมโนทัศน์ใหม่ๆ ที่ต้องการชื่อเรียก รวมทั้งมีความจำเป็นต้องอธิบายถึงมโนทัศน์ของศัพท์และความเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ในสาขาวิชาเดียวกัน ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างศัพท์ขึ้นมาใช้เรียกมโนทัศน์นั้นๆ

การสร้างศัพท์เป็นกระบวนการตั้งชื่อมโนทัศน์ที่มีกฎเกณฑ์ และลักษณะเฉพาะในการสร้างต่างจากกระบวนการสร้างคำซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว โดยปกติการสร้างศัพท์จะกระทำเมื่อคำที่มีอยู่แล้วในภาษาหนึ่งไม่เหมาะสมจะนำมากำหนดเป็นศัพท์เฉพาะทาง หรือไม่มีศัพท์เฉพาะที่เหมาะสมในการใช้แสดงมโนทัศน์ที่เกิดใหม่ได้ การสร้างศัพท์จะขึ้นอยู่กับรูปคำเดิมที่มีอยู่แล้ว และจัดเรียงหรือรวมรูปคำนั้นใหม่ตามแนวทางและรูปแบบการสร้างศัพท์ที่กำหนด (Wright และ Budin (1997: 24)

Sager (1990: 71) ได้เสนอแนวทางในการสร้างศัพท์ 3 แนวทางซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างศัพท์สำหรับสาขาวิชาเฉพาะด้าน ดังนี้

1. การใช้ศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว (Use of existence resources) เป็นการนำศัพท์ที่ใช้ในภาษาหนึ่งมา

ใช้เรียกมโนทัศน์เดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถือว่าเป็นการขยายขอบเขตความหมายของศัพท์ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

2. การดัดแปลงศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว (Modification of existence resources) เป็นการนำศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมสำหรับมโนทัศน์นั้นๆ การดัดแปลงแก้ไขอาจทำได้โดยการเติมคำอุปสรรค (prefix) ปัจจัย (suffix) การประสมคำ การเปลี่ยนรูปคำ การตัดคำ หรือการย่อคำ

3. การสร้างศัพท์ใหม่ (Creation of new lexical entities - neologisms) เป็นการสร้างรูปภาษาใหม่สำหรับมโนทัศน์ใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนางานองค์ความรู้ใหม่ๆ การสร้างศัพท์ใหม่อาจทำได้โดยการบัญญัติศัพท์ที่ไม่เคยมีมาก่อน เนื่องจากศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้วไม่สื่อความหมายของมโนทัศน์ใหม่ หรือสร้างศัพท์ใหม่โดยการยืมคำมาจากภาษาอื่น ยกตัวอย่างเช่น การยืมองค์ประกอบทางภาษามาจากภาษากรีกหรือละตินเพื่อใช้เรียกมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของภาษาหนึ่งที่มีต่ออีกภาษาหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีการสร้างศัพท์แบบยืมคำ (Loan translation) ซึ่งสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อยกว่า ต้องรับการถ่ายทอดความรู้จากสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่า

นอกจากนั้น Sager (อ้างถึงใน Wright and Budin, 1997: 27) ยังกล่าวว่า การสร้างศัพท์เป็นกระบวนการในการตั้งชื่อมโนทัศน์ที่มีหลักการเฉพาะตัว โดยมีการรวบรวมและจัดเรียงรูปคำใหม่ กระบวนการดังกล่าวแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การสร้างศัพท์ขั้นปฐมภูมิ (Primary term formation) เป็นกระบวนการสร้างศัพท์สำหรับใช้เรียกมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นใหม่ในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รวมถึงภาษาศาสตร์ ซึ่งศัพท์ที่สร้างขึ้นนี้เป็นศัพท์ภาษาเดียว และอาจมีการนิยามศัพท์ไว้ชั่วคราวจนกว่าศัพท์ที่สร้างขึ้นเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง

2. การสร้างศัพท์ขั้นทุติยภูมิ (Secondary term formation) เป็นกระบวนการสร้างศัพท์ใหม่เพื่อแทนที่ศัพท์เดิมที่อาจยังไม่สามารถสื่อความหมายของมโนทัศน์อย่างครบถ้วน

ในการจัดทำประมวลศัพท์นั้น ก่อนการสร้างศัพท์ใหม่ควรมีการตรวจสอบก่อนว่า ยังไม่มีศัพท์ที่ใช้เรียกมโนทัศน์นั้น ส่วนศัพท์เดิมที่บัญญัติขึ้นและมีการใช้โดยทั่วไปแล้วควรรักษาไว้ ทั้งนี้ การ

สร้างศัพท์ควรยึดหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (ISO 704,2000: 25-27)

1. Transparency ศัพท์ต้องนำเสนอโมโนทัศน์ได้ทั้งหมด หรือบางส่วน โดยผู้อ่านไม่จำเป็นต้องดูนิยาม กล่าวคือ สามารถเข้าใจความหมายจากหน่วยคำ ซึ่งต้องอาศัยลักษณะเฉพาะเป็นหลักในการสร้างศัพท์หรือนำลักษณะเด่นของโมโนทัศน์นั้นมาสร้างศัพท์

2. Consistency การจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะทางไม่ว่าสาขาวิชาใดก็ตาม ควรมีแนวทางในการกำหนดศัพท์ให้สอดคล้องกัน ศัพท์เดิมและศัพท์ใหม่ควรมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันในระบบโมโนทัศน์

3. Appropriateness การสร้างศัพท์ใหม่ต้องยึดรูปแบบความหมายตามที่ใช้กันอยู่ในสังคมภาษานั้นๆ หลีกเลี่ยงการสร้างศัพท์ที่ก่อให้เกิดความสับสน และควรสร้างศัพท์ที่มีความหมายเป็นกลาง ไม่ควรมีความหมายแฝง

4. Linguistic economy ศัพท์ใหม่ต้องกระชับ ไม่เยิ่นเย้อ การใช้คำเยิ่นเย้อจะทำให้ผู้ใช้งานไม่อยากเลือกใช้ศัพท์นั้นเนื่องจากจดจำยาก สิ้นเปลืองเวลาและเนื้อที่ในการเขียน อย่างไรก็ตาม บางครั้งการเลือกใช้ศัพท์ที่สั้นเกินไป อาจทำให้ศัพท์นั้นไม่สามารถสื่อความหมายของโมโนทัศน์อย่างครบถ้วน ดังนั้น ควรมีการพิจารณาความสั้นยาวของศัพท์อย่างเหมาะสม

5. Derivability การสร้างศัพท์ที่ดีนั้น ศัพท์ที่สร้างขึ้นควรเปิดทางสำหรับการสร้างศัพท์ใหม่หรือแปลงไปสู่รูปอื่นได้ อาทิเช่น การเติมปัจจัย (suffix) ในภาษาอังกฤษ

6. Linguistic correctness ศัพท์ที่สร้างขึ้นต้องมีความถูกต้องตามหลักภาษานั้นๆ กล่าวคือ ศัพท์ควรมีความสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางหน่วยคำ วากยสัมพันธ์ รวมถึงการออกเสียงในภาษาที่จัดทำประมวลศัพท์

7. Preference for native language ศัพท์ที่สร้างขึ้นควรเป็นศัพท์ในภาษาที่จัดทำประมวลศัพท์มากกว่าเป็นการยืมคำจากภาษาอื่น ถึงแม้ว่าการยืมคำจากภาษาอื่นจะยอมรับได้ในการสร้างศัพท์ใหม่ก็ตาม

5.6 การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงกันในภาษาไทย

การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงคำศัพท์ในภาษาไทยสำหรับประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้บุคคลเพศหลากหลายได้อ้างอิงแนวทางของ Sager และหลักเกณฑ์ของ ISO 704 ดังนี้

1. ศึกษาและตรวจสอบศัพท์ที่มีใช้อยู่แล้วจากแหล่งอ้างอิง ตามภาคผนวก ข
2. ศัพท์ที่มีใช้อยู่แล้ว หากมีความเหมาะสมแล้ว จะไม่ดัดแปลงแก้ไข
3. ศัพท์ที่มีอยู่แล้ว ถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน จะดัดแปลงโดยการเพิ่มเติมตามความจำเป็น
4. ศัพท์ที่มีอยู่แล้ว แต่ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน หรือศัพท์ที่ยังไม่มีการให้ศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทย จะพิจารณากำหนดศัพท์ขึ้นใหม่ โดยใช้แนวทางของ Sager และหลักเกณฑ์ ISO 704 (2000) Terminology work – Principle and methods รวมถึงหลักเกณฑ์ของภาษาไทยด้วย

เมื่อตรวจสอบกับศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถานซึ่งเป็นแหล่งอ้างอิงมาตรฐานพบว่า จากศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 36 คำ มีศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติเป็นภาษาไทยไว้แล้ว จำนวน 12 คำ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานไม่ได้บัญญัติไว้ แต่พบในพจนานุกรมทั่วไป หรือมีการใช้ในงานวิจัย บทความ และเอกสารอื่นๆ จำนวน 10 คำ กล่าวคือ

1. ศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติไว้แล้ว และได้ใช้ตามที่บัญญัติไว้ ได้แก่

marriage	การสมรส
spouse	สามีหรือภรรยา
gay	ชายรักร่วมเพศ เกย์
lesbian	หญิงรักร่วมเพศ เลสเบียน

เนื่องจากการทับศัพท์ เกย์ และ เลสเบียน ไว้แล้วในพจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2553 หน้า 16 และหน้า 137 ตามลำดับ จึงเลือกใช้ คำทับศัพท์ เกย์ และ เลสเบียน ไว้ในประมวลศัพท์เพราะเป็นศัพท์ที่คุ้นเคยกันคืออยู่แล้ว

นอกจากศัพท์บัญญัติที่ได้กล่าวไปข้างต้น เมื่อตรวจสอบกับแหล่งอ้างอิงต่างๆ พบว่ามีทั้งที่ใช้ตรงกันและแตกต่างกันบ้างจากศัพท์บัญญัติซึ่งอาจเป็นเพราะบางครั้งมีการใช้กันจนแพร่หลายก่อนที่จะมีศัพท์บัญญัติหรืออาจฟังเข้าใจได้ง่ายกว่า ซึ่งในประมวลศัพท์ได้มีการปรับเปลี่ยนเพียงเพื่อฟังแล้วรื่นหู และเป็นไปตามที่นิยมใช้ทั่วไปมากกว่า โดยยังคงเก็บรักษานัยสำคัญทางความหมายในมโนทัศน์ไว้ครบถ้วนเช่นเดิม ได้แก่

bisexual	ผู้รักร่วมสองเพศ	เป็น	บุคคลรักร่วมสองเพศ
heterosexual	ผู้รักต่างเพศ	เป็น	บุคคลรักต่างเพศ

homosexual	ผู้รักร่วมเพศ	เป็น	บุคคลรักเพศเดียวกัน
transsexual	ผู้แปลงเพศ	เป็น	บุคคลแปลงเพศ

ในทำนองเดียวกันมีคำศัพท์ที่ได้เลือกใช้คำที่นิยมมากกว่าเป็นศัพท์เทียบเคียงภาษาไทย คือ gender identity ซึ่งราชบัณฑิตยสถานบัญญัติไว้ว่า “เพศเอกลักษณ์” และจัดอยู่ในศัพท์บัญญัติทางการแพทย์ แต่เมื่อตรวจสอบกับแหล่งอ้างอิงอื่นๆ ประกอบกับความนิยมใช้กันในบริบทของบุคคลเพศหลากหลายแล้ว ได้เลือกใช้ “อัตลักษณ์ทางเพศ” เนื่องจากคำอธิบายความหมายสอดคล้องกับในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น รวมถึงคำอธิบายที่ปรากฏใน หลักการขอกยกยาคำว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (The Yogyakarta Principles) ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ให้นิยามไว้ว่า “อัตลักษณ์ทางเพศ หรือ gender identity หมายถึง ประสบการณ์ ทางเพศสภาพอันสามารถรู้สึกได้ภายในของแต่ละบุคคลซึ่งอาจสอดคล้องหรือไม่ก็ได้กับเพศซึ่งได้ระบุไว้เมื่อแรกเกิด...” (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2552: 8) เช่นเดียวกับกับเอกสารทางวิชาการอีกหลายฉบับ อาทิเช่น บทความเรื่อง 25 คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “ความเสมอภาคระหว่างเพศ” โดย ดร.สุชาดา เมฆรุ่งเรืองกุล ที่ให้นิยาม อัตลักษณ์ทางเพศ (gender identity) ไว้ว่า “...สามารถรับรู้ได้ในส่วนลึก และประสบการณ์ทางเพศภาวะของเฉพาะบุคคลที่อาจจะสอดคล้อง หรือ อาจจะไม่สอดคล้องกับเพศโดยกำเนิด รวมทั้งอารมณ์ ความรู้สึกและการทำงานของร่างกายเฉพาะตน” (สุชาดา เมฆรุ่งเรืองกุล, 2554 : ออนไลน์)

นอกเหนือจากคำศัพท์ข้างต้น ยังมีศัพท์บัญญัติอีกจำนวนหนึ่งที่ได้ปรับเปลี่ยน คือ couple, partner และ partnership คำศัพท์ couple ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติไว้ว่า “คู่” และจัดอยู่ในศัพท์บัญญัติทางภาษาศาสตร์ ส่วน partner ผู้เป็นหุ้นส่วน และ partnership ห้างหุ้นส่วน และทั้งสองคำจัดอยู่ในศัพท์บัญญัติทางนิติศาสตร์ เมื่อตรวจสอบกับบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น couple มีความหมายว่าเป็นผู้ร่วมความสัมพันธ์ที่บุคคลต่างเพศที่สมรสกัน หรือ เป็น civil partner (จดทะเบียนความสัมพันธ์) หรือ บุคคลต่างเพศและเพศเดียวกันอยู่ด้วยกัน (ความหมายนี้ก็คือ partner) ส่วน partner ประกอบด้วย คู่ความสัมพันธ์ต่างเพศที่ไม่สมรสกัน หรือเพศเดียวกันอยู่ด้วยกัน (ไม่ได้จดทะเบียนเป็น civil partner) กล่าวโดยสรุป couple มีความหมายกว้างกว่า partner เพราะรวมถึงคู่ต่างเพศที่สมรสกัน หรือ คู่ที่จดทะเบียนเป็น civil partner ส่วน partner หมายถึงคู่ต่างเพศที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส หรือคู่เพศเดียวกัน

ที่ไม่ได้จดทะเบียนความสัมพันธ์ซึ่งเป็นเพียงความหมายหนึ่งของ couple ประกอบกับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย “หญิงและชายที่อยู่ร่วมกันฉันสามีเมีย; คู่หรือเมีย” คือ คู่ครอง ซึ่งเมื่อพิจารณา ร่วมกับนิยามศัพท์แล้วจะพบว่าทำให้คำอธิบาย couple จะมีลักษณะสำคัญของการอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยาเด่นชัดมากกว่า จึงได้กำหนดคำศัพท์เทียบเคียงในประมวลศัพท์ว่า couple คือ คู่ครอง และ partner คือ ผู้ร่วมความสัมพันธ์ ซึ่งในบางบริบทจะมีความลึกซึ้งน้อยกว่าคู่ครอง ส่วน partnership เนื่องจากนิยามเปิดกว้างไว้ว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคน จึงใช้คำเทียบเคียงว่าการใช้ชีวิตคู่ นอกจากนี้ ยังพบว่าผลงานวิจัยของประมวลศัพท์กฎหมายว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส ได้ให้คำเทียบเคียงศัพท์ couple ว่าคู่ครองเช่นกัน (วาทีต เอี่ยมอิสระ โยธิน, 2550: 155)

2. ศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานไม่ได้บัญญัติไว้ อาทิเช่น

marriage ceremony พิธีสมรส (พจนานุกรม ออกซฟอร์ด-ริเวอร์ บุ๊คส์ อังกฤษ-ไทย โดยศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2010: 550) ซึ่งได้ใช้ความหมายตามพจนานุกรม

same-sex marriage การสมรสของกลุ่มรักร่วมเพศ (Longdo Dict : online) และในประมวลศัพท์ได้ปรับให้สอดคล้องกับกลุ่มบุคคลในข้อ 1 เป็น การสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน

sexual orientation ความหลากหลายทางเพศ (Longdo Dict : online) แต่ทั้งนี้ยังมีการใช้แตกต่างกันไปอีก อาทิเช่น วิธีทางเพศ ความรู้สึกพึงพอใจทางเพศ บทบาททางเพศ ความโน้มเอียงทางเพศ รสนิยมทางเพศ และที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันคือ “ความโน้มเอียงทางเพศ” และ “รสนิยมทางเพศ” จากการค้นคว้าและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความโน้มเอียงทางเพศ มักปรากฏในเอกสารและการสัมมนาเชิงวิชาการ อาทิเช่น ในวิทยานิพนธ์ของคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (นพสิทธิ์ สิริจรูญชัย, 2555) เรื่องประสบการณ์ทางจิตใจของชายรักชายที่ไม่เปิดเผยความโน้มเอียงทางเพศของตนเองต่อครอบครัว (PSYCHOLOGICAL EXPERIENCE OF HOMOSEXUAL MALES NOT DISCLOSING SEXUAL ORIENTATION TO FAMILY) หรือ ในหลักการยกยอการร์ตา ที่ได้ให้นิยามไว้ว่า “ความโน้มเอียงทางเพศ แทนคำภาษาอังกฤษว่า sexual

orientation ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลหนึ่งมีความรู้สึกดึงดูดอย่างลึกซึ้งทั้งทางอารมณ์ ความรักใคร่ และทางเพศ และมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ใกล้ชิดแนบแน่นกับบุคคลอื่นที่มีเพศต่างกันกับตน หรือกับบุคคลเพศเดียวกันกับตน หรือได้ทั้งสองเพศ” (กลุ่มสร้างสื่อเพื่อสนับสนุนส่งเสริมสิทธิหญิงรักหญิง และความหลากหลายทางเพศ, 2550 : ออนไลน์) ส่วน รสนิยมทางเพศ จะนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในเอกสารและบทความทั่วไป และยังพบการตอบข้อซักถามผ่านทางเว็บไซต์ของราชบัณฑิตยสถานว่า “คำว่า orientation ในที่นี้ถ้าหมายถึง preference หรือ belief คำว่า sexual orientation ควรแปลว่าความนิยม/รสนิยมทางเพศ” และราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของ “รสนิยม” ว่าหมายถึง ความนิยมชมชอบ ความพอใจ เมื่อตรวจสอบกับคำอธิบายในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นพบว่า ความโน้มเอียงทางเพศ ได้ให้คำอธิบายความหมายครอบคลุมถึงแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความรู้สึกพึงพอใจและแรงดึงดูดทางเพศนั้นด้วย ดังนั้น ความโน้มเอียงทางเพศจะให้ความหมายครบถ้วน แต่เนื่องจากรสนิยมทางเพศเป็นที่คุ้นหูและนิยมใช้กันทั่วไปมากกว่า รวมถึงไม่ได้ถือว่าผิดความหมายแต่อย่างใด จึงได้เลือกใช้รสนิยมทางเพศในประมวลศัพท์

ส่วนคำศัพท์อีกคำหนึ่งที่ยังไม่มีการบัญญัติไว้ คือ transgender แต่มีการใช้กันแพร่หลายว่า คนข้ามเพศ ซึ่งเป็นที่รับรู้และเข้าใจกันในบริบทของบุคคลเพศหลากหลาย และมีการให้นิยามที่สอดคล้องกับบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น อาทิเช่น ในรายงานผลการวิจัยเรื่องการแปลงเพศสู่การพัฒนาตัวตนคนข้ามเพศ โดยคณาจารย์และนักศึกษาปริญญาเอก มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ให้นิยามไว้ว่า “...คนข้ามเพศที่มีความไม่ชอบใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของตนในฐานะผู้ชาย หรือ ผู้หญิงที่รู้สึกว่ามีตัวตนตรงข้ามกับสรีระของตน และผู้นั้นได้คงอยู่ภายใต้กับดักทางร่างกายที่ตรงข้ามกับเพศสภาวะ ทั้งนี้ เป็นเพราะความรู้ทั้งทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์ แม้กระทั่งสังคมศาสตร์ มีองค์ความรู้ในการชี้ให้เห็นว่า ในโลกนี้มีเพียงเพศหญิงและเพศชายเท่านั้น” (วารสารวิจัย มข., 2554 : ออนไลน์) และ ในรายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี 2547-2550 ได้ให้ความหมายเดียวกันว่า หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทเป็นหญิงชายทางสังคมแตกต่างจากเพศสรีระที่กำหนด (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2552 : ออนไลน์) นอกจากนี้ ยังมีการอ้างอิงถึง คนข้ามเพศ ในบทความอื่นๆ อีกอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ จึงเลือกใช้ คนข้ามเพศ โดยปรับคำนำหน้าเป็น บุคคลข้ามเพศ เพื่อให้อิงกลุ่มบุคคลในข้อ 1

นอกจากนั้น ยังมีคำศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานไม่ได้บัญญัติไว้แต่สืบค้นได้จากประมวลศัพท์ หมายความว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส (วาทิต เอ็มมิสระโยธิน, 2550) จำนวน 3 คำ ได้แก่ civil union, civil partnership และ civil partner เริ่มจากคำศัพท์คำแรก คือ civil union การสมรสทางเลือก ซึ่งตรงกับนิยามในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นว่า ...is intended as an *alternative* to marriage... ประกอบกับมีความนิยมใช้คำว่าทางเลือกอย่างเป็นทางการในบริบทอื่นๆด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การให้คำอธิบาย “ทางเลือก” ในบริบทของการแพทย์ทางเลือกว่า ...คำว่า “ทางเลือก” เทียบกับ “ทางหลัก” จะเข้าใจว่า เป็นอีกทางหนึ่งที่น่ามาเป็นตัวเลือกในการตัดสินใจที่จะใช้ทางไหน ทางหลัก คือ ทางที่คนส่วนใหญ่ใช้กัน ส่วนทางเลือก เป็นทางใหม่ หรือทางอื่น ที่เป็นตัวที่จะเลือกใช้ หากคนยอมรับและใช้กันมากก็จะกลายเป็นทางหลักไปอีกเช่นกัน... (สำนักการแพทย์ทางเลือก : ออนไลน์) ซึ่ง civil union ก็เป็นเสมือนทางเลือกทางหนึ่งในประเทศที่เคร่งศาสนาที่ได้สงวนศัพท์ marriage ไว้สำหรับบริบททางศาสนา หรือ บุคคลเพศเดียวกันในประเทศนิวซีแลนด์มีทางเลือกโดยการจดทะเบียน ภายใต้ Civil Union Act และได้รับการรับรองการสมรสเช่นเดียวกับการสมรสของบุคคลต่างเพศ

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า การสมรสในอดีตเป็นเรื่องของชายและหญิง ซึ่งแตกต่างจากในปัจจุบัน ดังนั้น หากจะกล่าวให้ครอบคลุมถึงทางเลือกของการสมรส รูปแบบความสัมพันธ์และสถานะของผู้ร่วมความสัมพันธ์อื่นๆ อาทิเช่น civil partnership, domestic partnership, civil partner, domestic partner ล้วนเป็นทางเลือกของการสมรสด้วยกันทั้งสิ้น

สำหรับคำศัพท์เทียบเคียงอีก 2 คำ ที่พบในประมวลศัพท์หมายความว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส (วาทิต เอ็มมิสระโยธิน, 2550) คือ civil partnership ความสัมพันธ์เสมือนสมรส และ civil partner ผู้ร่วมความสัมพันธ์เสมือนสมรส เมื่อตรวจสอบกับบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น civil partnership เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันที่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย และ civil partner หมายถึง บุคคลเพศเดียวกันที่จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ต่อหน้านายทะเบียน ซึ่งความหมายร่วมที่เน้นเหมือนกันคือต้องมีการจดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย จึงได้เติม “การจดทะเบียน” เข้าไว้ในคำเทียบเคียงด้วย เป็น civil partnership ความสัมพันธ์เสมือนสมรสที่มีการจดทะเบียนรับรอง ส่วน civil partner ใช้ความหมายเดิม คือ ผู้ร่วมความสัมพันธ์เสมือนสมรส

ในทำนองเดียวกันกับคำศัพท์อีก 3 คำ ที่สืบค้นได้จากแหล่งอ้างอิงอื่น ได้แก่ civil marriage ceremony การสมรสตามแบบพิธีทางกฎหมาย และ religious marriage ceremony การสมรสตามแบบพิธีทางศาสนา อ้างอิงจากบทความเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสมรสในประเทศอังกฤษ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด (เชตราลี ธีระศุภะ และ สกฤษฏ์ หอพิบูลสุข : ออนไลน์) ซึ่งได้ให้ความหมายตรงกับในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น จึงได้ใช้ตามนั้นทั้ง 2 คำ

ส่วนคำศัพท์ที่พบและมีการปรับเปลี่ยน คือ gender recognition certificate พบในบทความเรื่องกฎหมายการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันของอังกฤษ โดยนักวิจัยประจำ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคมิงฟอร์ด สหราชอาณาจักร (ปิดิเทพ อยู่ยืนยง, 2555 : ออนไลน์) ใช้ว่าใบรับรองเพศ และได้ปรับเปลี่ยนเป็น เอกสารรับรองการเปลี่ยนเพศ เพื่อยืนยันว่าเป็นเอกสารรับรองที่ได้รับมาสืบเนื่องจากการเปลี่ยนเพศที่แตกต่างไปจากเพศกำเนิด อย่างไรก็ตาม มีข้อพิงสังเกตเรื่องเงื่อนไขของการเปลี่ยนเพศตามกฎหมาย (สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2556 : 25-29) กล่าวคือต้องตรวจสอบด้วยว่าเป็นกฎหมายของประเทศใดเนื่องจากในบางประเทศบุคคลที่มีสิทธิขอเปลี่ยนเพศ ต้องผ่านกระบวนการผ่าตัดแปลงเพศมาก่อนและภายหลังจากนั้นจึงมาขออนุญาตเปลี่ยนเพศในทางกฎหมาย แต่ในบางประเทศก็เปิดโอกาสให้บุคคลที่ยังไม่ได้ทำการผ่าตัดแปลงเพศยื่นขอเปลี่ยนเพศตามกฎหมายได้ โดยการยื่นขอเปลี่ยนเพศทางกฎหมายอาจเป็นกระบวนการเดียวกันกับการขอผ่าตัดแปลงเพศก็ได้ และนอกจากเงื่อนไขของการผ่าตัดแปลงเพศก่อนหรือภายหลังจากแล้ว ยังมีเงื่อนไขอื่นๆ อีก อาทิเช่น อายุขั้นต่ำ ประเภทของสิทธิที่จะได้รับ ระยะเวลาในการใช้ชีวิตอีกเพศหนึ่ง ซึ่งในประเด็นเงื่อนไขอายุขั้นต่ำ อาจมีความแตกต่างกันไปบ้างเนื่องจากแต่ละประเทศได้กำหนดเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะไว้แตกต่างกัน บางประเทศอาจกำหนดไว้ที่ 18 ปี หรือบางประเทศอาจกำหนดไว้ที่ 20 ปี

นอกเหนือจากคำศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานไม่ได้บัญญัติไว้ข้างต้นแล้ว มีการกำหนดศัพท์เทียบเคียงคำศัพท์ในภาษาไทยอีก จำนวน 14 คำ ซึ่งนอกจากจะใช้แนวทางของ Sager และหลักเกณฑ์ของ ISO 704 แล้ว ยังจำเป็นต้องศึกษาควบคู่กันกับหลักเกณฑ์ในภาษาไทย ซึ่งการยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้สื่อสารในภาษาไทยนั้นมี 3 วิธี (สุปริณี สุวรรณบุรณ์ : ออนไลน์) กล่าวคือ

1. การแปลศัพท์ โดยแปลเป็นคำภาษาไทยให้มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ อาทิเช่น honey moon น้ำผึ้งพระจันทร์ short story เรื่องสั้น
2. การบัญญัติศัพท์ โดยรับเอาเฉพาะความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาสร้างคำขึ้นใหม่ อาทิเช่น television โทรทัศน์ reform ปฏิรูป
3. การทับศัพท์ โดยการถ่ายเสียง และถอดอักษร ถึงแม้คำบางคำราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์เป็นคำไทยแล้ว แต่คนไทยนิยมใช้ทับศัพท์มากกว่า อาทิเช่น gay เกย์ lesbian เลสเบียน

สำหรับการบัญญัติศัพท์ตามวิธีในข้อ 3.2 นั้น ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมพบว่าวิธีบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานมีอยู่ 2 วิธี ดังนี้ (ราชบัณฑิตยสถาน : ออนไลน์)

1. วิธีคิดคำขึ้นใหม่ โดยมีหลักเกณฑ์ คือ คำที่ผูกขึ้นจากคำไทยให้มีจำนวนคำน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อมิให้ศัพท์ที่บัญญัติขึ้นมีลักษณะเป็นการนิยามศัพท์ การใช้บุรพท ถ้าไม่จำเป็นจะไม่ใช้ ส่วนศัพท์บัญญัติที่ผูกขึ้นจากคำบาลีและสันสกฤต ถ้าศัพท์นั้นมีคำขยายประกอบหน้าคำนาม การผูกศัพท์อาจใช้หลักเกณฑ์การสมาสหรือสนธิตามไวยากรณ์ของบาลี คือ คำขยายอยู่หน้าคำนาม หรืออาจใช้หลักการขยายคำตามไวยากรณ์ของไทย คือ คำขยายอยู่หลังคำนามก็ได้ ทั้งนี้ ให้ขึ้นอยู่กับความถูกต้องตามความหมายของศัพท์ ความสละสลวย และความกะทัดรัดของศัพท์ที่ผูกขึ้น

2. วิธีทับศัพท์

การกำหนดศัพท์เทียบเคียงภาษาไทยในประมวลศัพท์ จำนวน 14 คำ ได้จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. วิธีใช้คำสำคัญ คือ การสร้างศัพท์ใหม่โดยใช้คำที่สื่อถึงมโนทัศน์ประกอบกันเป็นคำศัพท์ ไม่ว่าจะเป็นบางส่วนของคำ หรือคำทั้งหมดตามเกณฑ์การสร้างศัพท์ให้มี transparency กล่าวคือ ผู้อ่านควรเข้าใจความหมายได้จากหน่วยคำที่ประกอบกันขึ้นเป็นศัพท์โดยไม่ต้องดูคำนิยาม ได้แก่

same-sex couple	คู่ครองเพศเดียวกัน
same-sex partner	ผู้ร่วมความสัมพันธ์ของคู่ครองเพศเดียวกัน
same-sex partnership	การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศเดียวกัน

2. วิธีอิงกลุ่ม คือ การสร้างศัพท์ใหม่โดยอ้างอิงศัพท์ภาษาไทยของมโนทัศน์ที่ใกล้เคียงกันและใช้ระบบโครงสร้างเดียวกันเพื่อง่ายต่อการใช้งาน และการทำความเข้าใจตามเกณฑ์การสร้างศัพท์ให้มี consistency รวมถึงสอดคล้องกันตามระบบมโนทัศน์สัมพันธ์ ได้แก่ กลุ่มคำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วย ข้อตกลง และ ใบรับรอง ได้แก่

civil partnership agreement	ข้อตกลงว่าด้วยความสัมพันธ์เสมือนสมรสที่มีการจดทะเบียนรับรอง
domestic partnership agreement	ข้อตกลงว่าด้วยการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส
registered partnership agreement	ข้อตกลงว่าด้วยความสัมพันธ์ของบุคคลเพศหลากหลายที่มีการจดทะเบียนรับรอง

คำศัพท์คำนี้นอกจากจะจัดอยู่ในวิธีอิงกลุ่มที่ขึ้นต้นด้วย ข้อตกลง แล้ว ยังจัดอยู่ในวิธีนำคำนิยามของศัพท์มาใช้ด้วย กล่าวคือเป็นการจดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ของกลุ่มเพศเดียวกันหรือแปลงเพศก็ได้

registration certificate	ใบจดทะเบียนความสัมพันธ์
termination certificate	ใบยุติความสัมพันธ์

3. วิธีนำคำนิยามของศัพท์มาใช้ในการกำหนดศัพท์ คือ การนำลักษณะสำคัญของมโนทัศน์มาบัญญัติเป็นศัพท์ ได้แก่

civil union partner	คู่สมรสทางเลือก
registered partnership	ความสัมพันธ์ของบุคคลเพศหลากหลายที่มีการจดทะเบียนรับรอง
domestic partnership	การอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส
domestic partner	คู่ที่อยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส
de facto relationship	การอยู่ร่วมกัน โดยพฤตินัย
de facto partner	คู่ที่อยู่ร่วมกัน โดยพฤตินัย

กล่าวโดยสรุป การกำหนดศัพท์เทียบเคียงภาษาไทยได้ใช้วิธีการนำคำที่สื่อถึงมโนทัศน์ การอ้างอิงมโนทัศน์ที่ใกล้เคียงกันและการนำลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นของมโนทัศน์นั้นมาสร้างศัพท์

โดยให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในระบบมโนทัศน์ รวมถึงพิจารณาความสั้นยาวของศัพท์ตามความเหมาะสม และคำนึงถึงศัพท์บัญญัติภาษาไทยที่มีอยู่ในหมวดหมู่เดียวกันด้วย โดยไม่มีการนำวิธีทับศัพท์มาใช้ ซึ่งรายละเอียดของศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงคำศัพท์ในภาษาไทยสำหรับประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตของผู้บุคคลเพศหลากหลาย จำนวน 36 คำ จะอยู่ในภาคผนวก ง บันทึกข้อมูลศัพท์

บทที่ 6

บทสรุป

6.1 สรุปผลการวิจัย

การจัดทำประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ทฤษฎีการจัดทำประมวลศัพท์ นำเสนอทฤษฎีและกระบวนการจัดทำประมวลศัพท์อย่างเป็นขั้นตอน รวมถึงนำความรู้จากทฤษฎีมาใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์

ระเบียบวิธีวิจัยในรายงานฉบับนี้ เป็นการประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ ใช้การวิจัย ข้อมูลเชิงเอกสารเป็นหลัก และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประกอบ โดยเริ่มต้นขั้นตอนการวิจัยจากการ สร้างคลังข้อมูลภาษา การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ การจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น การจัดทำ บันทึกข้อมูลศัพท์ และการบัญญัติศัพท์ ซึ่งเป็นผลผลิตขั้นสุดท้าย อันประกอบด้วยศัพท์ที่ใช้เทียบเคียง คำศัพท์ในภาษาไทยสำหรับประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย จำนวน 36 คำ ที่ มีความเชื่อมโยงกัน สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางมโนทัศน์อย่างเป็นระบบ และเป็นประมวล ศัพท์เฉพาะทางตามทฤษฎีศัพท์วิทยาได้

6.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ปัญหาที่พบในการจัดทำประมวลศัพท์ และแนวทางที่ได้แก้ไขจนสำเร็จลุล่วงอยู่ในขั้นตอน ของการสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ การให้คำนิยาม และการกำหนดศัพท์เทียบเคียงคำศัพท์ในภาษาไทย กล่าวคือ เงื่อนไขของสถานที่และระยะเวลาของการบัญญัติกฎหมายส่งผลให้เนื้อหา และศัพท์ใน บทบัญญัติของกฎหมายมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆบ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นประเด็นสิทธิ ต่างๆ ระดับของความ สัมพันธ์ และสถานะของบุคคลเพศหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศ สหรัฐอเมริกา แม้ว่าเป็นพลเมืองในประเทศเดียวกัน อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ Domestic Partnership ชื่อ เดียวกัน แต่หากอาศัยอยู่ต่างรัฐ การยอมรับสถานะทางกฎหมาย และสิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการต่างๆ ของแต่ละรัฐย่อมมีความแตกต่างกันออกไป หรือแม้แต่ภายใต้ชื่อกฎหมายเดียวกัน หากบังคับใช้ใน ประเทศที่ต่างกัน เนื้อหาในบทบัญญัติของกฎหมายมักมีความแตกต่างกันไปด้วย รวมถึงบทบัญญัติมี

การแก้ไขได้ตลอดเวลา ซึ่งล้วนส่งผลให้คำนิยามที่อธิบายมโนทัศน์มีการปรับเปลี่ยน และทับซ้อนกัน ในบางครั้ง นอกจากนั้น คำนิยามที่ทับซ้อนกัน หรือใกล้เคียงกันมาก ทำให้การกำหนดศัพท์ที่ใช้ เทียบเคียงคำศัพท์ในภาษาไทยกระทำด้วยความยากลำบาก การกำหนดศัพท์เทียบเคียงคำศัพท์ใน ภาษาไทยจึงเป็นการนำลักษณะสำคัญของมโนทัศน์เบื้องต้นที่ปรากฏร่วมกันมาใช้ในการกำหนดศัพท์ เป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์ได้อย่างชัดเจน การแก้ปัญหาจึงต้องใช้ความ พยายามในการค้นคว้าทำความเข้าใจด้วยความอดทน และละเอียดรอบคอบว่า ตัวบทกฎหมายบัญญัติ ขึ้น ณ สถานที่ใด เวลาใด รวมถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของสถานที่นั้น ณ เวลานั้นเป็นอย่างไร และวิธีแก้ปัญหาที่จำเป็นอีกวิธีหนึ่งคือการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

ปัญหาสืบเนื่องจากการกำหนดศัพท์เทียบเคียง ทำให้ตระหนักว่าชื่อทางกฎหมายหากมองอย่าง รวดเร็วผิวเผินอาจดูเหมือนเป็นความต่างที่ไม่มีนัยสำคัญ แต่เมื่อมองลึกกลงไปกลับมีความเกี่ยวข้องกับ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การสมรส” เป็นคำศัพท์ที่มีความหมายมากกว่าชื่อที่ใช้ในทาง กฎหมายเท่านั้น แต่มีความเกี่ยวเนื่องกับความคาดหวังทางสังคมอยู่ด้วย กล่าวคือ ได้รับสิทธิและการ คุ้มครองทางกฎหมายมากกว่าความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ ที่ ไม่ได้รับสิทธิเท่าเทียมกันไม่ว่าจะด้วยการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใดก็ตาม ต้องมีคำว่า “ทางเลือก” หรือ “เสมือนสมรส” ต่อท้าย หรือมีการให้นิยามบุคคลที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ร่างพระราชบัญญัติการ จดทะเบียนคู่ชีวิตของประเทศไทย ได้ให้คำนิยาม “คู่ชีวิต” ไว้ว่า “บุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งอาจแสดงให้เห็นถึงการแบ่งความสัมพันธ์ของบุคคลที่ใช้ ชีวิตร่วมกันออกเป็นลำดับชั้น หากมนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันจริง และหากร่างพระราชบัญญัติให้ นิยาม “คู่ชีวิต” เปิดกว้างว่า “บุคคลสองคนที่จดทะเบียนภายใต้พระราชบัญญัตินี้” โดยไม่แบ่งแยกว่าเป็น heterosexual couple หรือ same-sex couple ร่างพระราชบัญญัติฯ จึงจะเป็น Civil Partnership Draft Bill หรือ ร่างพระราชบัญญัติการใช้ชีวิตคู่ฉบับประชาชนอย่างแท้จริง

6.3 การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

หัวข้อประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย อาจเป็นเรื่องใหม่สำหรับ หลายท่าน ในขณะที่หลายท่านอาจได้รับทราบเกี่ยวกับ ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต มาบ้าง

และไม่่ว่าท่านจะมีอัตลักษณ์ทางเพศ ความโน้มเอียงทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศแบบใด หากได้อ่านแล้วมีความเข้าใจบุคคลเพศหลากหลายมากขึ้น หรือมีโอกาใช้ประมวลศัพท์ฉบับนี้เป็นแหล่งอ้างอิง ค้นคว้าและถ่ายทอดข้อมูลได้บ้าง หรือยิ่งไปกว่านั้นอาจเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับท่านที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการจัดทำประมวลศัพท์ในขอบเขตอื่นๆในโอกาสต่อไป ถือได้ว่าการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากการจัดทำประมวลศัพท์เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย ฉบับนี้ได้เกิดขึ้นแล้ว

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เกิดโชค เกษมวงศ์จิตร. “การจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน” วารสารยุติธรรม. 13(1) : 27 – 30 : 2556.

ราชบัณฑิตยสถาน. ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับหลักการบัญญัติศัพท์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.myfirstbrain.com/student_view.aspx?ID=58651. (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2555.

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. “เพศหลากหลาย คู่หลายร่าง” วารสารนิติสังคมศาสตร์. 6(1) : มกราคม – มิถุนายน : 2556.

ถาวร โพธิ์ทอง. พจนานุกรมกฎหมายและศัพท์ที่เกี่ยวข้อง อังกฤษ-ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

ธง วิทย์วัฒน์. พจนานุกรมศัพท์และสำนวนกฎหมาย ไทย-อังกฤษ อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553.

นฤพนธ์ ค้วงวิเศษ. แนวคิดทฤษฎีเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.sac.or.th/main/uploads/article/Sexual-diversity.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 25 ธันวาคม 2556).

ไพศาล ลิขิตปรีชากุล (ผู้แปล). หลักการขอกยกอาร์ดว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2552.

สมชาย ปรีชาศิลป์กุล. การแต่งงานระหว่างเพศเดียวกัน (มุมมองจากยุโรป). ภาษาไทย. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaiis.com/midnightuniv-org-v1/midnight2544/0009999462.html>

(วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).

สมชาย ปรีชาศิลป์กุล. บุคคลเพศหลากหลายในระบบกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อ

สิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ, 2556

สุปรีย์ สุวรรณบุรณ์. การยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้สื่อสารในภาษาไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/chapter3-4.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).

วาทิต เอี่ยมอิสระ โยธิน. ประมวลศัพท์กฎหมายว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส. ปริญญาอักษรศาสตร

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะ

อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

วิโรจน์ อรุณมานะกุล. ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล : หลักการและการใช้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

หยุด แสงอุทัย แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่

18. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

ภาษาอังกฤษ

Cabré, M. Teresa. Terminology: Theory, Methods and Applications. Amsterdam : John Benjamins, 1999.

Cabré, M. Teresa. Theories of terminology : Their description, prescription and explanation.

Terminology 9 : 2 (2003) : 163-199.

Hertz, Frederick & Doskow, Emily. Making It Legal : A Guide to Same-Sex Marriage, Domestic

Partnerships & Civil Unions. 2 nded. California : Delta Printing Solutions Inc., 2011.

- International Organization for Standardization. ISO 704 Terminological work – Principles and methods. Geneva : ISO, 2000.
- International Organization for Standardization. ISO 1087-1 Terminology work-Vocabulary-Part 1 : Theory and application. Geneva : ISO, 2000.
- Pearson, Jennifer. Terms in Context. Amsterdam : John Benjamins, 1998.
- Sagar, Juan C. A Practical Course in Terminology Processing. Amsterdam : John Benjamins, 1990.
- Sanders, Douglas. Sexual Orientation, Gender Identity and Human Rights. A paper presented in International Human Rights Conference. Bangkok. June 28, 2013.
- Sanders, Douglas. Same-sex Marriage. An Old and New Issue in Asia. A paper presented in International Human Rights Conference. Bangkok. June 28, 2013.
- Wright, Sue Ellen and Budin, Gerhard. Handbook of Terminology Management Vol 1. Amsterdam : John Benjamins, 1997.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา

รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR001.txt	A Brief Overview of the Civil Union Act http://www.salii.org/za/journals/PER/2010/6.pdf	6,945
PR002.txt	A survey of LGBT Americans http://www.pewsocialtrends.org/files/2013/06/SDT_LGBT-Americans_06-2013.pdf	45,680
PR003.txt	Act on Registered Life Partnerships http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_lpartg/act_on_registered_life_partnerships.pdf	3,589
PR004.txt	Act on Registered Partnership http://eng.domsmalaraduneyti.is/laws-and-regulations/nr/117	3,790
PR005.txt	Act on Registered Partnerships http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2001/en20010950.pdf	965
PR006.txt	An act to Amend Various Statutes in Respect of Spousal Relationships http://www.e-law.gov.on.ca/html/source/statutes/english/2005/elaws_src_s05005_e.htm	13,361
PR007.txt	An Act to Define And Protect the Institution of Marriage http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-104publ199/pdf/PLAW-104publ199.pdf	67
PR008.txt	An Evaluation of the Continued Existence of the Civil Union Act 17 of 2006 in the Light of Prospective Domestic Partnerships Legislation in South Africa www.saflii.org/za/journals/PER/2010/10.pdf	15,955
PR009.txt	Bill 5 (Chapter6, Statues of Ontario) http://www.ontla.on.ca/bills/bills-files/37_Parliament/Session1/b005ra.pdf	36,373
PR010.txt	Bill 171 (Chapter 5, Statutes of Ontario) http://www.ontla.on.ca/bills/bills-files/38_Parliament/Session1/b171ra.pdf	30,432

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR011.txt	Bill-c38 Canada http://www.parl.gc.ca/About/Parliament/LegislativeSummaries/bills_ls.asp?ls=c38&Parl-388Ses=1	6,368
PR012.txt	Bill on Registered Partnerships http://users.cybercity.dk/dko12530/nordictx.htm	1,076
PR013.txt	Civil Marriage Act http://english.corteconstitucional.gov.co/sentences/c-029-2009.pdf	4,232
PR014.txt	Civil Partnership Act 2004 http://legislation.gov.uk/ukpga/2004/33/pdfs/ukpga_20040033_en.pdf	173,722
PR015.txt	Civil Partnerships Amendment Act 2009 http://www.legislation.act.gov.au/a/2009-41/20091119-41374/pdf/2009-41.pdf	2,885
PR016.txt	Civil Partnership Bill 2009 http://www.oireachtas.ie/documents/bills28/bills/2009/4409/b4409d.pdf	42,947
PR017.txt	Civil Partnership and Certain Rights and Obligations of Cohabitants Act 2010 http://www.irishstatutebook.ie/pdf/2010/en.act.2010.0024.pdf	46,519
PR018.txt	Civil Unions Act 2004 http://www.legislation.govt.nz/act/public/2004/0102/latest/DLM323385.html	5,791
PR019.txt	Civil Unions Act 2012 http://www.legislation.act.gov.au/a/2012-40/20120911-53584/pdf/2012-40.pdf	13,352
PR020.txt	Civil Union Act 2004 New Zealand Explanatory Notes http://www.dia.govt.nz/diawebsite.nsf/wpg_URL/Services-Births-Deaths-and-Marriages-Civil-Unuon	2,135
PR021.txt	Cohabitant Relationship http://diplomatie.belgium.be/en/services/services_abroad/Registry/cohabitation/	246

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR022.txt	Couples http://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/index_en.htm	1,250
PR023.txt	Croatia: Law on Same Sex Civil Unions https://iglhrc.org/content/croatia-law-same-sex-civil-unions	1,007
PR024.txt	Defense of Marriage Act http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CRPT-104hrpt664/pdf/CRPT-104hrpt664.pdf	22,122
PR025.txt	Eligibility, Registration, Dissolution & glossary of terms-civil partnerships http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/IDs/chp8-annex/elig.pdf?view=Binary	1,696
PR026.txt	For a Better Understanding of Sexual Orientation & Homosexuality http://www.apa.org/topics/sexuality/sorientation.pdf	4,088
PR027.txt	Gender Identity Law http://globaltransaction.files.wordpress.com/2012/05/argentina-gender-identity-law.pdf	1,574
PR028.txt	Gender Recognition Act 2004 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/7/pdfs/ukpga_20040007_en.pdf	13,239
PR029.txt	Gender Recognition Act 2004 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/7/notes/data.pdf	7,570
PR030.txt	General Scheme of Civil Partnership Bill http://www.justice.ie/en/JELR/General%20Scheme%20of%20Civil%20Partnership%20Bill.pdf/Files/	33,683
PR031.txt	Germany's Life Partnership Act http://everything2.com/title/Germany%2527s+Life+Partnership+Act	1,371
PR032.txt	Glossary http://www.safeschoolscoalition.org/glossary.pdf	1,922
PR033.txt	Government Gazette. Republic of South Africa http://www.sflii.org/za/legis/num_act/opa2006169.txt	2,661

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR034.txt	H. R. 3396 An Act to Define and Protect the Institution of Marriage http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-104hr3396eh/pdf/BILLS-104hr3396eh.pdf	355
PR035.txt	H. R. 3396 An Act to Define and Protect the Institution of Marriage http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-104hr3396ih/pdf/BILLS-104hr3396ih.pdf	381
PR036.txt	H. R. 3396 An Act to Define and Protect the Institution of Marriage http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-104hr3396enr/pdf/BILLS-104hr3396enr.pdf	376
PR037.txt	H. R. 3396 An Act to Define and Protect the Institution of Marriage http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-104hr3396rh/pdf/BILLS-104hr3396rh.pdf	753
PR038.txt	H. R. 3396 In the Senate of the United States http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-104hr3396pcs/pdf/BILLS-104hr3396pcs.pdf	396
PR039.txt	Iceland : Recognized Partnership Law http://www.france.qrd.org/texts/partnership/is/iceland-bill.html	639
PR040.txt	Law in Respect of Marriage http://eng.innanrikisraduneyti.is/laws-and-regulations/english/marriage-and-civil-union/nr/112	24,209
PR041.txt	Legal Details of the Czech Registered Partnership Law http://www.ilga-europe.org/home/guide_europe/country_by_country/czech_republic/legal_details_of_the_czech_registered_partnership_law	398
PR042.txt	Legal Recognition of Gender Bill 2013 http://www.oireachtas.ie/documents/bills28/bills/2013/7513/b7513s.pdf	3,414
PR043.txt	Legal Recognition of Gender Bill 2013. Explanatory Memorandum http://www.oireachtas.ie/documents/bills28/bills/2013/7513/b7513s-memo.pdf	1,439

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR044.txt	Legal Recognition of Same-sex Relationships http://www.marriagequality.ie/download/pdf/07_ilga_europe_country_by_country_legal_recognition_of_same_sex_couples.pdf	3,551
PR045.txt	LGBT Terminology&Cultural Information http://www.outandequal.org/documents/S3-Building_Bridges-Handout.pdf	1,078
PR046.txt	LGBTQIA Resource Center Glossary http://lgbcenter.ucdavis.edu/lgbt-education/lgbtqia-glossary	2,782
PR047.txt	Limited Partnerships Act 2008 http://www.legislation.govt.nz/act/public/2008/0001/latest/DLM1139102.html	13,545
PR048.txt	Love and the State: Gay Marriage in Spain http://www.ciudaddemujeres.com/articulos/IMG/pdf_2_Platero_2007_love_and_the_state_gay_marriage_in_Spain.pdf	4,600
PR049.txt	Marriage http://www.law.cornell.edu/wex/marriage	487
PR050.txt	Marriage Act http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1929/en19290234.pdf	11,876
PR051.txt	Marriage Act Amendment (Recognition of Foreign Marriages for Same-sex Couples) Bill 2013 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/maaofmfscb2013681/memo_0.html	713
PR052.txt	Marriage Amendment Bill 2012 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/mab2012175/memo_0.html	677
PR053.txt	Marriage and Domestic Partnership http://plato.stanford.edu/entries/marriage/	12,537
PR054.txt	Marriage and Partnerships in Germany http://www.expatica.com/de/essentials_moving_to/essentials/marriage-and-divorce-in-germany-3264_9949.html	1,103

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR055.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Act 2013 http://www.legislation.govt.nz/act/public/2013/0020/latest/DLM4505003.html	1,198
PR056.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill http://www.legislation.govt.nz/bill/member/2012/0039/3.0/DLM4505003.html	2,975
PR057.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill http://www.legislation.govt.nz/sop/member/2013/0182/latest/whole.html	534
PR058.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill http://www.legislation.govt.nz/sop/member/2013/0183/latest/whole.html	345
PR059.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill http://www.legislation.govt.nz/sop/member/2013/0187/latest/whole.html	568
PR060.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill http://www.legislation.govt.nz/sop/member/2013/0188/latest/whole.html	361
PR061.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill http://www.legislation.govt.nz/sop/government/2013/0202/latest/whole.html	576
PR062.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill http://www.legislation.govt.nz/sop/government/2013/0203/latest/whole.html	241
PR063.txt	Marriage (Definition of Marriage) Amendment Bill. Explanatory Note http://www.legislation.govt.nz/bill/member/2012/0039/3.0/DLM4505003.html	570
PR064.txt	Marriage Equality Amendment Bill 2009 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill/meab2009277/	465
PR065.txt	Marriage Equality Amendment Bill 2010 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill/meab2010277/	347
PR066.txt	Marriage Equality Amendment Bill 2012 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/meab2012277/memo_0.html	589
PR067.txt	Marriage Equality Amendment Bill 2013 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill/meab2013277/	470

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR068.txt	Marriage Equality (Same-sex) Act 2013 http://www.legislation.act.gov.au/a/2013-39/current/pdf/2013-39.pdf	8,596
PR069.txt	Marriage, Registered Partnership and Cohabitation Agreements http://www.government.nl/issues/family-law/divorce-and-children	3,760
PR070.txt	Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 http://npl.ly.gov.tw/pdf/8391.pdf	22,671
PR071.txt	Marriage (Same-sex Couples) Bill. Explanatory Notes http://www.publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2012-2013/0126/2013126.pdf	18,302
PR072.txt	Marriage (Same-sex Couples) Bill. Explanatory Notes http://www.publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2012-2013/0126/en/2013126en.pdf	17,377
PR073.txt	Marriage (Same-sex Couples) Bill. Explanatory Notes http://www.publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2013-2014/0003/2014003.pdf	18,305
PR074.txt	Marriage versus Cohabitation http://www.schoemanlaw.co.za/wp-content/uploads/2010/03/Short-notes-life-partnerships.pdf	973
PR075.txt	Marriage vs. Civil Union or Domestic Partnership http://www.freedomtomarry.org/pages/marriage-versus-civil-unions-domestic-partnerships-etc	558
PR076.txt	National Report: Norway http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1475&context=jgspl	1,494
PR077.txt	Note on Development in Internal Law and Private International Law http://www.hcch.net/upload/wop/genaff_pd11e2008.pdf	34,782
PR078.txt	Queer Glossary http://www2bgsu.edu/downloads/sa/file29621.pdf	3,777

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR079.txt	Recognition of Sexual Orientation: The Scandinavian Model www.gaylawnet.com/ezine/gayrights/scan.rtf	2,799
PR080.txt	Registered Partnership http://www.ejpd.admin.ch/content/dam/data/gesellschaft/gesetzgebung/eingetragene_partnerschaft/infoblatt-e.pdf	1,365
PR081.txt	Registered Partnership http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/bld_2006-2009/veiledninger-or-brosjyrer/2001/registered-partnership---word.htm?id=419368	2,857
PR082.txt	Report on Domestic Partnerships http://www.justice.gov.za/salrc/reports/r_prj118_2006march.pdf	175,638
PR083.txt	Same-sex Couples, Same-sex Partnerships & Homosexual Marriages. A Focus on Cross-national Differentials http://www.ined.fr/fichier/t_publication/1035/publi_pdf_124.pdf	138,826
PR084.txt	Same-sex Marriage http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/BN/2011-2012/SameSexMarriage	12,114
PR085.txt	Same-sex Marriage and Civil Partnerships http://changingattitude.org.uk/wp-content/uploads/2012/01/SN05882.pdf	5,588
PR086.txt	Same-sex Marriages Bill 2006 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill/smb2006192/	279
PR087.txt	Same-sex marriage in Canada http://mapleleafweb.com/features/same-sex-marriages-canada	3,784
PR088.txt	Same-sex Marriage in French Law http://www.wcl.american.edu/journal/genderlaw/19/19.1.France.JCl.pdf	12,840
PR089.txt	Same-sex Relationships (Equal Treatment in Commonwealth Laws-General Law Reform) Bill 2008 http://austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/srticllrb2008779/memo_0.html	93,026

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR090.txt	Same-sex Relationships (Equal Treatment in Commonwealth Laws-General Law Reform) Bill 2008 http://austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/srticllrb2008779/memo_1.html	4,412
PR091.txt	Same-sex Relationships (Equal Treatment in Commonwealth Laws-Superannuation) Bill 2008 http://austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/srticllrb2008796/memo_0.html	18,031
PR092.txt	Same-sex Relationships (Equal Treatment in Commonwealth Laws-Superannuation) Bill 2008 http://austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/srticllrb2008796/memo_1.html	6,983
PR093.txt	Same-sex Relationships (Equal Treatment in Commonwealth Laws-Superannuation) Bill 2008 http://austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/srticllrb2008796/memo_1.html	1,259
PR094.txt	Same-sex: Same Entitlements Bill 2007 [2008] http://austlii.edu.au/au/legis/cth/bill_em/srticllrb2008796/memo_1.html	5,112
PR095.txt	Same-sex Union: A Comparison of the Various European Legal Concepts http://www.law2.byu.edu/page/categories/marriage_family/past_conferences/oct2006/drafts_old/stanic.pdf	9,098
PR096.txt	Sex Discrimination Amendment (Sexual Orientation, Gender Identity and Intersex Status) Bill 2013 http://www.austlii.edu.au/au/legis/cth/bill/sdaogiaisb2013865/	2,479
PR097.txt	Sexual Orientation and Gender Identity-Related Terms and Concepts http://www.igwg.org/igwg_media/Training/SexOrientIdentityRelTerms.pdf	954
PR098.txt	State Laws and Constitutional Amendments Targeting Same-Sex Relationships http://www.lambdalegal.org/publications/state-laws-and-constitutional-amendments-targeting-same-sex-relationships	7,056
PR099.txt	Statutes of Canada 2005 http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/2005_33.pdf	4,291

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR100.txt	Study on Homophobia, Transphobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity http://www.coe.int/t/Commissioner/Source/LGBT/LiechtensteinLegal_E.pdf	4,124
PR101.txt	Sweden: Registered Partnership Act http://www.france.qrd.org/texts/partnership/se/sweden-act.html	759
PR102.txt	Text of Dutch Law on the Opening Up of Marriage for Same-sex Partners (Plus Explanatory Memorandum) http://media.leidenuniv.nl/legacy/Translation%20of%20Dutch%20law%20on%20same-sex%20marriage.pdf	2,016
PR103.txt	The Change of First Names and the Determination of Sex http://www.tgeu.org/sites/default/files/Germany%20Green%20Party%20Draft%20Law%20Deutsch.pdf	704
PR104.txt	The Danish Registered Partnership Act http://users.cybercity.dk/~dtko12530/s2.htm	937
PR105.txt	The French Registered Partnership Law: The Civil Solidarity Pact http://www.unc.edu/depts/europe/francophone/a_la_carte/pacs/qrd_pacs.pdf	2,002
PR106.txt	The Legal Recognition of Same-sex Couples in Europe and the Role of the European Court of Human Rights http://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/ERR10_sp1.pdf	7,105
PR107.txt	The Marriage (Same-sex Couples) Act 2013 http://www.familylaw.co.uk/system/uploads/attachments/0008/1233/uksi_20132789_en.pdf	536
PR108.txt	The New Zealand Civil Union Act: New Challenges for Private International Law http://www.victoria.ac.nz/law/research/publications/vuwlr/prev-issues/pdf/vol-37-2006/issue-1/nz-civil-union-campbell.pdf	9,885

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
PR109.txt	The PACS – A Civil Solidarity Pact http://archive.is/XlbgM	1,971
PR110.txt	What's the Difference Between Domestic Oartnership and Civil Union? http://lesbianlife.about.com/cs/wedding/a/unionvmarriage.htm	866

ภาคผนวก ข

รายละเอียดแหล่งอ้างอิงศัพท์ภาษาไทย

รหัสอ้างอิง	แหล่งอ้างอิง
RS01	ราชบัณฑิตยสถาน. ศัพท์บัญญัติราชบัณฑิตยสถาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.royin.go.th/th/home/ . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS02	ราชบัณฑิตยสถาน. <u>พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน</u> . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส, 2553.
RS03	ไพศาล ลิขิตปรีชากุล (ผู้แปล). <u>หลักการออกยการที่ว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ</u> . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2552.
RS04	สุธาดา เมฆรุ่งเรืองกุล. 25 คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “ความเสมอภาคระหว่างเพศ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www http://www.lrc.go.th/wp-content/uploads/2012/08/25 . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS05	วาทีต เอี่ยมอิสระโยธิน. <u>ประมวลศัพท์กฎหมายว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส</u> . ปริญญาอักษรศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
RS06	<u>พจนานุกรม ออกซฟอร์ด-ริเวอร์ บัคส์ อังกฤษ-ไทย</u> โดยศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ริเวอร์ บัคส์, 2010.
RS07	Longdo Dictionary. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.dict.longdo.com . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS08	นพสิทธิ์ สิริจรูญชัย. <u>ประสบการณ์ทางจิตใจของชายรักรักชายที่ไม่เปิดเผยความโน้มเอียงทางเพศของตนเองต่อครอบครัว</u> . (PSYCHOLOGICAL EXPERIENCE OF HOMOSEXUAL MALES NOT DISCLOSING SEXUAL ORIENTATION TO FAMILY). วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

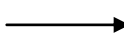
รหัสอ้างอิง	แหล่งอ้างอิง
RS09	กลุ่มสร้างสื่อเพื่อสนับสนุนส่งเสริมสิทธิหญิงรักหญิงและความหลากหลายทางเพศ. หลักการขอยกยกรั้วว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.sapaan.org/article/yokya_final.pdf . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS10	มหาวิทยาลัยขอนแก่น. “ผลจากการแปลงเพศสู่การพัฒนาตัวตนคนข้ามเพศ” วารสารวิจัย มข. 1(1) : เมษายน-มิถุนายน : 2554. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.resjournal.kku.ac.th/social/PDF/1_1_79.pdf . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS11	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี 2547-2550. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.nhrc.or.th/2012/wb/img_contentpage_attachment/situationreport4750.pdf . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS12	เทวัญ ธานีรัตน์. “ความหมายการแพทย์ทางเลือก”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.thaicam.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=110&Itemid=109 . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS13	เซตราสี ธีระศุภะ และสกลยุช หอพิบูลสุข. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสมรสในประเทศอังกฤษ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.humanrights.ago.go.th/files/married%281%29.pdf . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).
RS14	ปิติเทพ อยู่ยืนยง. “กฎหมายการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันของอังกฤษ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http : www.midnightuniv.org . (วันที่ค้นข้อมูล : 12 เมษายน 2557).

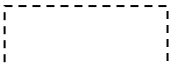
ภาคผนวก ค

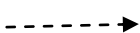
บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น

สัญลักษณ์ที่ใช้		ประเภทของความสัมพันธ์
GS	=	generic - specific
DA	=	determinant - action
DG	=	determinant - gender category
PP	=	participant - process
AD	=	action - documentation
AC	=	action - consequence
DR	=	determinant - right
AgD	=	agreement - documentation
RP	=	relationship - participant
PW	=	part - whole
OF	=	obligation – formality
OD	=	obligation – documentation

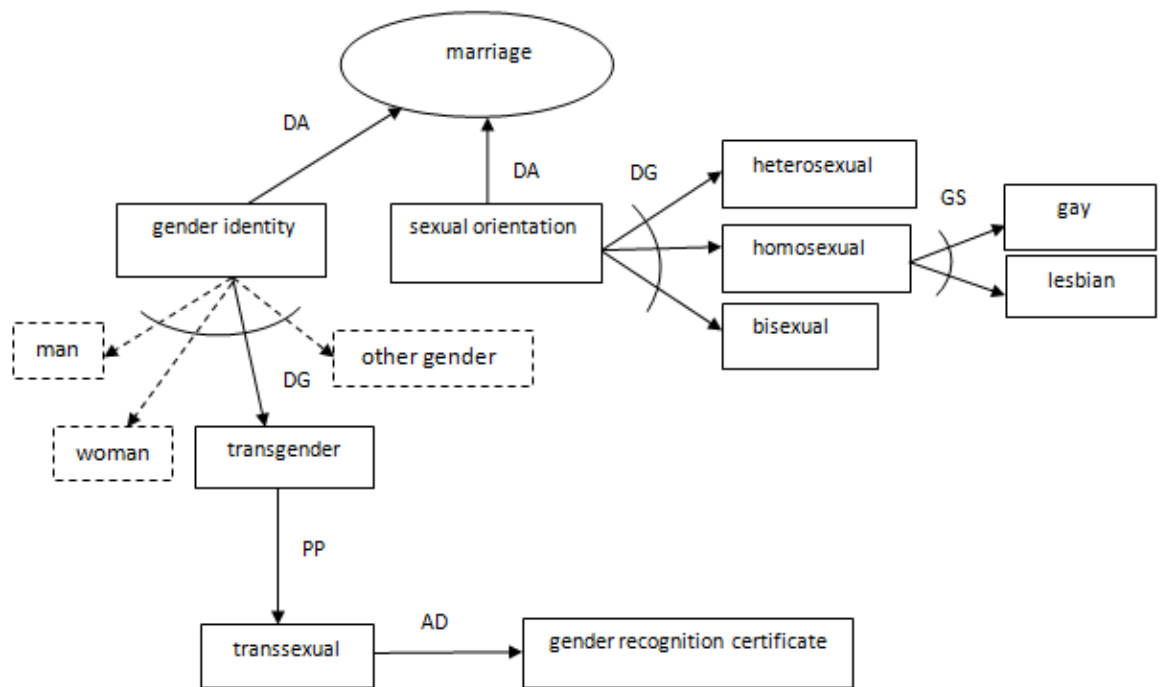
คำที่ล้อมกรอบด้วย และ คือ ศัพท์เฉพาะด้าน

สัญลักษณ์ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ โดยจะมีอักษรย่อแสดงรูปแบบความสัมพันธ์กำกับไว้

คำที่ล้อมกรอบด้วย ไม่ได้นำมาวิเคราะห์เนื่องจากมีความหมายปรากฏในพจนานุกรมทั่วไปหรือความหมายชัดเจนอยู่แล้ว แต่แทรกเข้ามาเพื่อให้ภาพของมโนทัศน์ชัดเจนขึ้น

สัญลักษณ์ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ซึ่งแทรกเข้ามาเพื่อให้ภาพของมโนทัศน์ชัดเจนขึ้น

มิติมนโนทัศน์สัมพันธ์เรื่องการใช้ชีวิตอยู่ในหมวดเกี่ยวกับรสนิยมทางเพศกับการสมรส

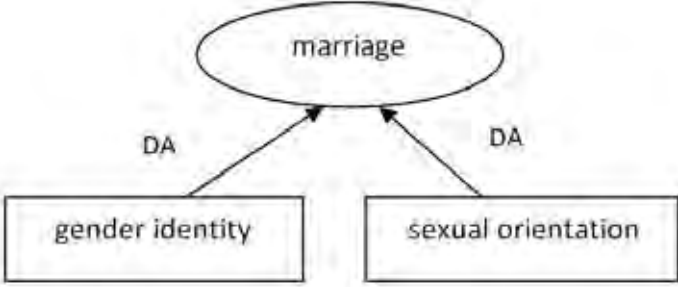
DA = determinant - action

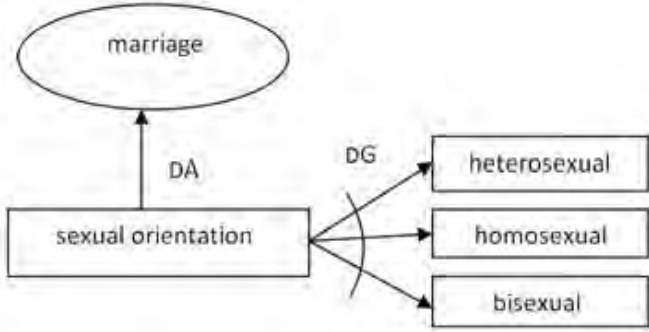
DG = determinant – gender category

GS = generic - specific

PP = participant - process

AD = action - documentation

CN001	Concept: marriage	ENG: marriage SOURCE: PR063.txt
<p>Feature:</p> <p>การอยู่ร่วมกันของคนสองคน โดยไม่คำนึงถึงเพศ รสนิยมทางเพศ หรือ อัตลักษณ์ทางเพศ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความหมายได้ทั้งการอยู่ร่วมกันตามกฎหมายของกลุ่มสมรสเพศชายกับเพศหญิง และการสมรสของกลุ่มครองเพศเดียวกันระหว่างผู้ชายสองคน หรือ ระหว่างผู้หญิงสองคน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph BT GI[gender identity] -- DA --> M((marriage)) SO[sexual orientation] -- DA --> M </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A marriage is a union of 2 people regardless of their sex, sexual orientation, or gender identity. It will ensure that all people regardless of their sex, sexual orientation, or gender identity , will have the opportunity to marry if they so choose. (PR063.txt) 2. A reference to a marriage of a same sex couple is a reference to—(a) a marriage between two men, or (b) a marriage between two women. (PR071.txt) 3. The word “marriage” means only a legal union between one man and one woman as husband and wife, and the word “spouse” refers only to a person of the opposite sex who is a husband or a wife. (PR036.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN002	Concept: sexual orientation	ENG: sexual orientation SOURCE: PR097.txt
<p>Feature:</p> <p>ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อเพศตรงข้าม เพศเดียวกัน หรือทั้งสองเพศ รวมถึงเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงความต้องการลึกๆที่รับรู้ได้ภายในของแต่ละบุคคลผ่านพฤติกรรมทางเพศและทางร่างกายอื่นๆ เพื่อตอบสนองความรัก ความผูกพัน และความใกล้ชิดที่บ่งบอกลักษณะตัวตนของบุคคล</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD SO[sexual orientation] -- DA --> M((marriage)) SO -- DG --> H[heterosexual] SO -- DG --> HO[homosexual] SO -- DG --> B[bisexual] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> Sexual Orientation is the organization of a person eroticism and emotional attachment with reference to the sex and gender of their desired partner, whether a person's primary attraction is to the opposite sex (heterosexuality), the same sex (homosexuality), or both sexes (bisexuality). (PR097.txt) Sexual orientation is commonly discussed as if it were solely a characteristic of an individual, like biological sex, gender identity, or age. This perspective is incomplete because sexual orientation is defined in terms of relationships with others. People express their sexual orientation through behaviors with others, including such simple actions as holding hands or kissing. Thus, sexual orientation is closely tied to the intimate personal relationships that meet deeply felt needs for love, attachment, and intimacy. In addition to sexual behaviors, these bonds include nonsexual physical affection between partners, shared goals and values, mutual support, and ongoing commitment. Therefore, sexual orientation is not merely a personal characteristic within an individual. Rather, one's sexual orientation defines the group of people in which one is likely to find the satisfying and fulfilling romantic relationships that are an essential component of personal identity for many people. (PR026.txt) 		

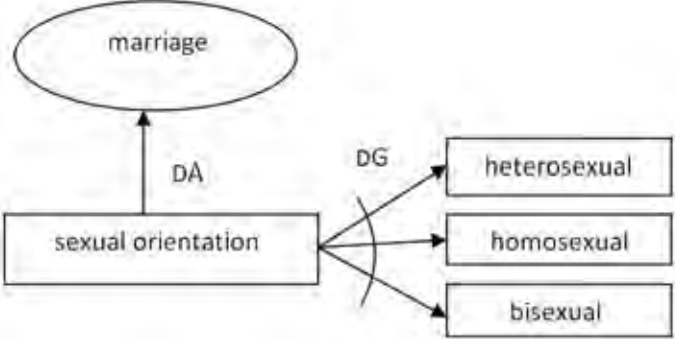
3. **Sexual orientation** refers to an enduring pattern of emotional, romantic, and/or sexual attractions to men, women, or both sexes. Sexual orientation also refers to a person's sense of identity based on those attractions, related behaviors, and membership in a community of others who share those attractions. Research over several decades has demonstrated that sexual orientation ranges along a continuum, from exclusive attraction to the other sex to exclusive attraction to the same sex. However, sexual orientation is usually discussed in terms of three categories: heterosexual (having emotional, romantic, or sexual attractions to members of the other sex), gay/lesbian (having emotional, romantic, or sexual attractions to members of one's own sex), and bisexual (having emotional, romantic, or sexual attractions to both men and women). This range of behaviors and attractions has been described in various cultures and nations throughout the world. (PR026.txt)

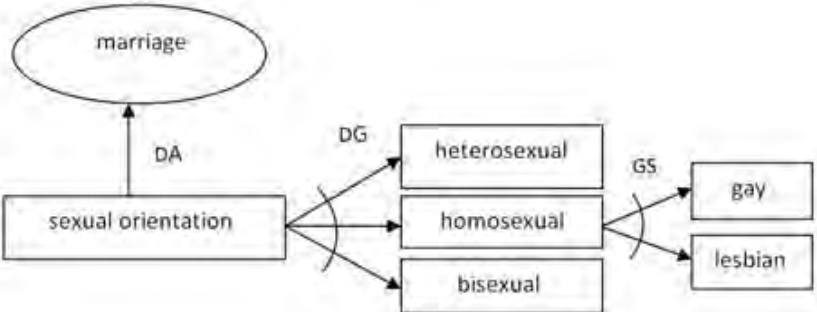
Synonym Terms:

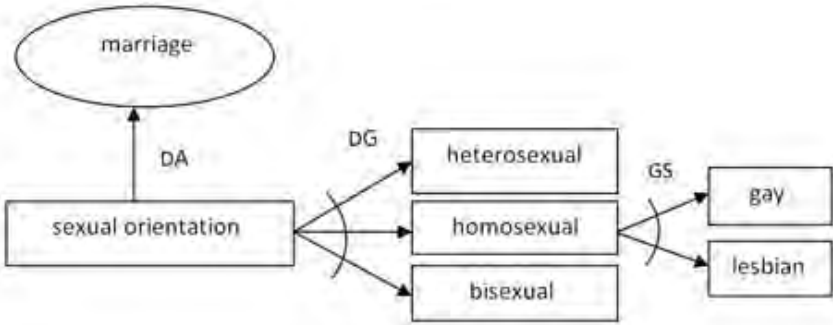
Abbreviation:

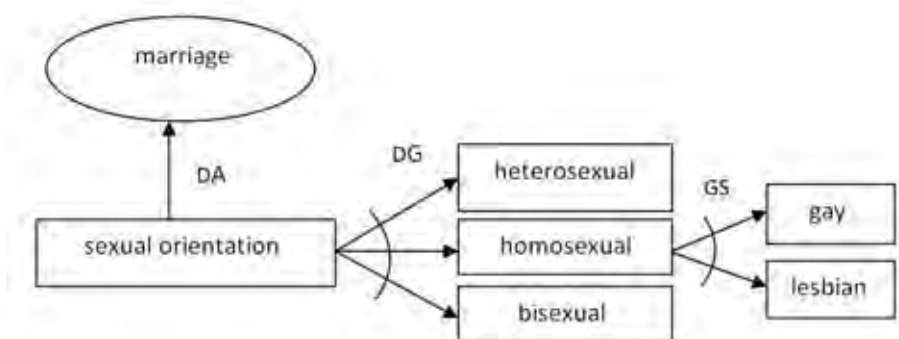
Grammatical Category:

NOUN

CN003	Concept: heterosexual	ENG: heterosexual SOURCE: PR045.txt
Feature: บุคคลที่มีความรู้สึกทางกายและอารมณ์ดึงดูดกับคนต่างเพศ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเข้าถึงสิทธิมากกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกทางกายและอารมณ์ดึงดูดกับคนเพศเดียวกัน		
Conceptual Relation: 		
Extraction: 1. Heterosexual is a person who feels love, affection, and sexual attraction to persons of a different gender. (PR045.txt) 2. The heterosexual relationship is by far legally privileged and grants access to more rights than the homosexual one, in all countries. (PR083.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN004	Concept: homosexual	ENG: homosexual SOURCE: PR046.txt
Feature: บุคคลที่มีความรู้สึกทางกายและอารมณ์ดึงดูดกับคนเพศเดียวกัน ทั้งนี้ เป็นศัพท์ที่ควรหลีกเลี่ยง ควรใช้ศัพท์พ้องความหมาย เกย์ และ เลสเบี้ยน มากกว่า		
Conceptual Relation: <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between terms related to sexual orientation and marriage. At the top left is an oval labeled 'marriage'. Below it is a rectangle labeled 'sexual orientation'. An arrow labeled 'DA' points from 'sexual orientation' up to 'marriage'. From 'sexual orientation', three arrows labeled 'DG' point to three stacked rectangles: 'heterosexual', 'homosexual', and 'bisexual'. From the 'homosexual' rectangle, two arrows labeled 'GS' point to two stacked rectangles: 'gay' and 'lesbian'.</p>		
Extraction: 1. Homosexual /Homosexuality is an outdated term to describe a sexual orientation in which a person feels physically and emotionally attracted to people of the same gender. Historically, it was a term used to pathologize gay and lesbian people. (PR046.txt) 2. Avoid this term; it is clinical, distancing and archaic. Sometimes appropriate in referring to behavior (although same-sex is the preferred adj.). When referring to people, as opposed to behavior, homosexual is considered derogatory and the terms gay and lesbian are preferred. (PR032.txt)		
Synonym Terms: gay and lesbian	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN005	Concept: bisexual	ENG: bisexual SOURCE: PR045.txt
Feature: บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศกับทั้งคนเพศเดียวกันและเพศอื่น หรือกับคนอื่น โดยไม่คำนึงถึงเพศ		
Conceptual Relation: <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between 'sexual orientation' and related terms. 'sexual orientation' is shown in a box on the left. An arrow labeled 'DA' points from 'sexual orientation' to an oval labeled 'marriage'. Three arrows labeled 'DG' point from 'sexual orientation' to three stacked boxes: 'heterosexual', 'homosexual', and 'bisexual'. From the 'homosexual' box, two arrows labeled 'GS' point to two stacked boxes: 'gay' and 'lesbian'.</p>		
Extraction: 1. Bisexual is a person whose primary sexual and affectional orientation is toward people of the same and other genders, or towards people regardless of their gender. (PR046.txt) 2. Bisexual is a person who feels love, affection and sexual attraction regardless of gender. (PR045.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN006	Concept: gay	ENG: gay SOURCE: PR032.txt
<p>Feature:</p> <p>บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศดึงดูดระหว่างคนเพศเดียวกัน และสามารถใช้เป็นศัพท์เรียกรวมสำหรับทั้งผู้ชายและผู้หญิง แต่บางครั้งใช้ระบุผู้ชายว่าเป็น เกย์ ในขณะที่ผู้หญิงเป็นเกย์ จะเรียกว่า เลสเบียน ส่วนคำย่อ LGBT หรือ GLBT มักใช้เพื่ออ้างถึงสังคมของ lesbian, gay, bisexual และ transgender</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph LR SO[sexual orientation] -- DA --> M((marriage)) SO -- DG --> H[heterosexual] SO -- DG --> HO[homosexual] SO -- DG --> B[bisexual] HO -- GS --> G[gay] HO -- GS --> L[lesbian] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> Gay is a term used in many parts of the English-speaking world to refer to the people, practices, and cultures of homosexuality. It was adopted as an identity in the West by people who are attracted to members of the same sex. Gay can refer to women or men, but is sometimes used to specify men who identify as gay, as opposed to women who identify as gay (lesbians). The abbreviation LGBT/GLBT is often used to refer to communities of lesbian, gay, bisexual, and transgendered people. (PR097.txt) Preferred synonym for homosexual. A man who loves another man or a woman who loves another woman. A man who gets strong crushes on other guys more often than on women, or who falls in love with a man. Or a woman who falls in love with another woman (but she might 		

prefer to call herself lesbian than **gay**). A person who is romantically and sexually most attracted to people of his or her own gender. The term refers to people of any gender, but when possible, it's more respectful to use the terms gay and lesbian. (PR032.txt)

3. **Gay** is a sexual and affectional orientation toward people of the same gender; can be used as an umbrella term for men and women. (PR046.txt)

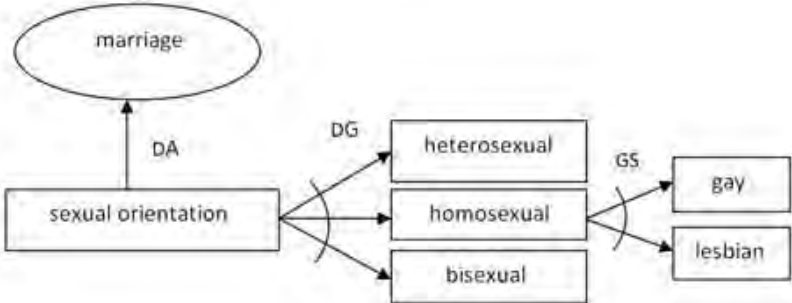
Synonym Terms:

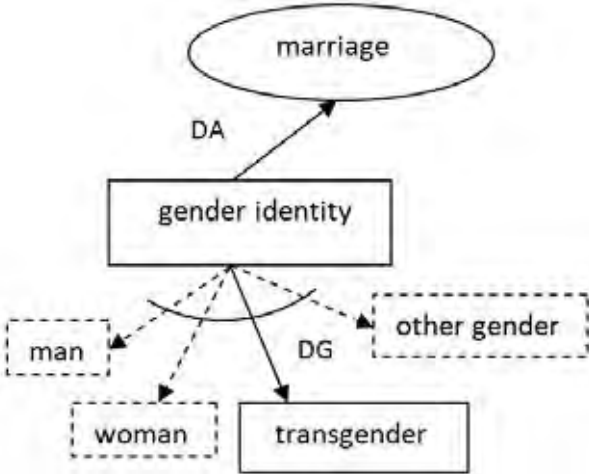
homosexual

Abbreviation:

Grammatical Category:

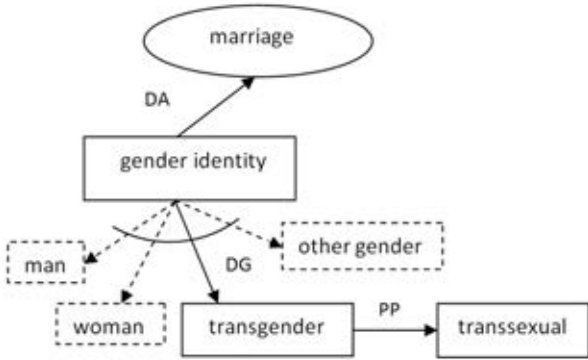
NOUN

CN007	Concept: lesbian	ENG: lesbian SOURCE: PR046.txt
Feature: <p>ผู้หญิงที่มีรสนิยมทางเพศแบบชอบคนเพศเดียวกัน และเป็นศัพท์ที่ผู้หญิงที่เป็นเกย์ต้องการให้ใช้เรียกมากกว่า เนื่องจากหลายคนรู้สึกเหมือนไม่มีตัวตนเมื่อนำศัพท์ เกย์ มาใช้เรียกชายหรือหญิงที่เป็นเกย์เหมือนกันทั้งหมด</p>		
Conceptual Relation: <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between terms. At the top is an oval labeled 'marriage'. Below it is a box labeled 'sexual orientation'. An arrow labeled 'DA' points from 'sexual orientation' to 'marriage'. From 'sexual orientation', three arrows labeled 'DG' point to three stacked boxes: 'heterosexual', 'homosexual', and 'bisexual'. From the 'homosexual' box, two arrows labeled 'GS' point to two stacked boxes: 'gay' and 'lesbian'.</p>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. Preferred term for gay women. Many lesbians feel invisible when the term gay is used to refer to men and women. (PR032.txt) 2. Lesbian is a woman whose primary sexual and affectional orientation is toward people of the same gender. (PR046.txt) 3. Lesbian/Homosexual is a woman who feels love, affection and sexual attraction toward women. (PR045.txt) 		
Synonym Terms: gay	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN008	Concept: gender identity	ENG: gender identity SOURCE: PR027.txt
<p>Feature:</p> <p>ความรู้สึกร่างกายในและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่รับรู้ว่าเป็นชาย หญิง หรือเพศที่แตกต่างจากเพศกำเนิด หรือประเภทอื่นๆซึ่งอาจจะหรืออาจจะไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด รวมถึงอาจเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนลักษณะภายนอกของร่างกาย หรือระบบการทำงานของร่างกาย ด้วยวิธีทางเภสัชวิทยา การผ่าตัด หรือวิธีการอื่นๆ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการแสดงออกต่างๆ อาทิเช่น การแต่งกาย วิธีการพูด กิริยาท่าทาง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD GI[gender identity] -- DA --> M((marriage)) GI -.-> Man[man] GI -.-> Woman[woman] GI -.-> Trans[transgender] Man --- B(()) Woman --- B B -.-> DG[other gender] Trans -.-> DG </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> Gender Identity refers to an individual innate sense of self as a man, woman, transgender or other gender category. Gender Identity may change over time and may not accord to dichotomous gender categories. (PR078.txt) Gender identity is understood as the internal and individual way in which gender is perceived by persons, that can correspond or not to the gender assigned at birth, including the personal experience of the body. This can involve modifying bodily appearance or functions through pharmacological, surgical or other means, provided it is freely chosen. It also includes other expressions of gender such as dress, ways of speaking and gestures. (PR027.txt) 		

3. **“Gender identity”** refers to each person’s deeply felt internal and individual experience of gender, which may or may not correspond with the sex assigned at birth, including the personal sense of the body (which may involve, if freely chosen, modification of bodily appearance or function by medical, surgical or other means) and other expressions of gender, including dress, speech and mannerisms. (PR043.txt)

Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN
-----------------------	----------------------	--------------------------------------

CN009	Concept: transgender	ENG: transgender SOURCE: PR002.txt
<p>Feature:</p> <p>ศัพท์ที่ใช้เรียกรวมกลุ่มบุคคลต่างๆที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือการแสดงออกทางเพศที่แตกต่างจากเพศกำเนิด บางคนแสดงตัวตนจากหญิงเป็นชาย บางคนจากชายเป็นหญิง บางคนอาจจะเรียกตัวเองว่าเป็นพวกเพศที่ไม่เข้าพวก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงตัวตนที่แตกต่างจากความคาดหวังของสังคมที่ยึดติดกับเพศกำเนิด และบางคนอาจเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงร่างกายด้วยการผ่าตัดหรือการรักษาด้วยฮอร์โมนเพศ แต่หลายคนไม่ได้ขึ้นอยู่กับขั้นตอนทางการแพทย์ รวมถึงอาจจะอธิบายว่าตัวเองเป็นพวกที่มีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อเพศตรงข้าม เกย์ เลสเบียน หรือ พวกที่มีรสนิยมทางเพศแบบทั้งสองเพศ และอาจรวมถึงคนที่มีเพศทางกายภาพและอัตลักษณ์ทางเพศที่ขัดแย้งกัน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD GI[gender identity] -- DA --> M([marriage]) GI -.-> Man[man] GI -.-> W[woman] GI -.-> TG[transgender] GI -.-> OG[other gender] TG -- DG --> OG TG -- PP --> TS[transsexual] </pre> <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between gender identity and related terms. 'gender identity' is shown in a solid box and is connected to 'marriage' (in an oval) via a solid arrow labeled 'DA'. 'gender identity' is also connected to 'man', 'woman', and 'transgender' (all in solid boxes) via dashed arrows. 'transgender' is connected to 'other gender' (in a dashed box) via a dashed arrow labeled 'DG'. Finally, 'transgender' is connected to 'transsexual' (in a solid box) via a solid arrow labeled 'PP'.</p>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> Transgender persons often find that the sex assigned to them at birth does not correspond with the innate sense of gender identity they experience in life. Transgender may include transsexuals (people whose physical sex and gender identity as a man or a woman conflict). (PR097.txt) Transgender is an umbrella term that groups together a variety of people whose gender identity or gender expression differs from their birth sex. Some identity as female-to-male, others as male-to-female. Others may call themselves gender non-conforming, reflecting an identity that differs from social expectations about gender based on birth sex. A transgender identity is not dependent upon medical procedures. While some transgender individuals may choose to alter their bodies through surgery or hormonal therapy, many transgender people choose not to do so. People who are transgender may also describe themselves as heterosexual, gay, lesbian, or bisexual. (PR002.txt) 		

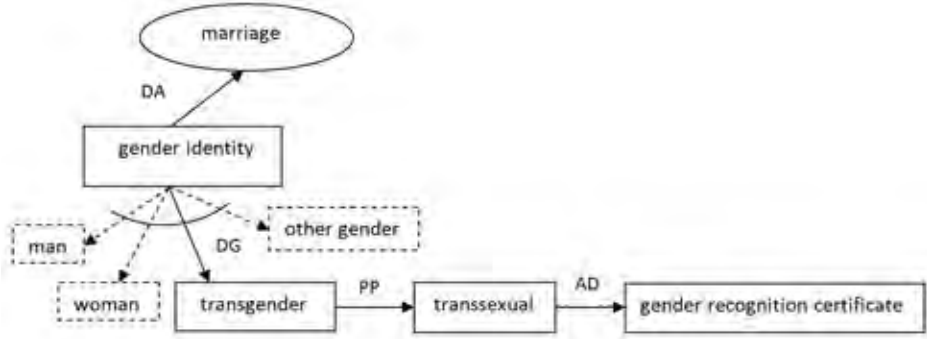
3. **Transgender** people can be defined as “... individuals whose gender expression and/or gender identity differs from conventional expectations based on the physical sex they were assigned at birth”. This may include — but is not limited to — those who are living as or who aspire to live as the gender opposite to that officially recorded at birth. (PR043.txt)

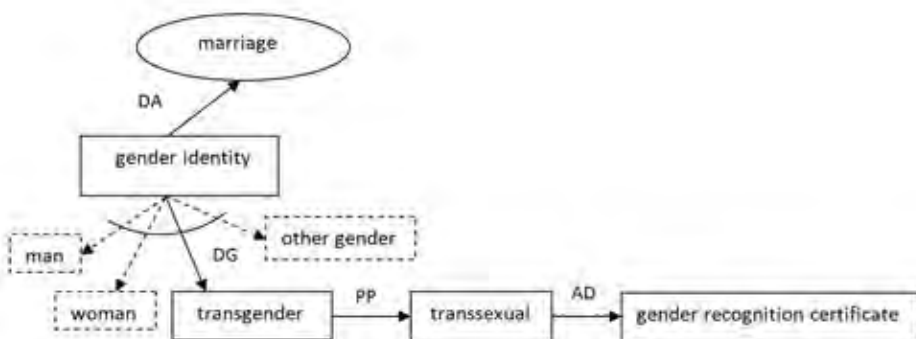
Synonym Terms:

Abbreviation:

Grammatical Category:

NOUN

CN010	Concept: transsexual	ENG: transsexual SOURCE: PR078.txt
<p>Feature:</p> <p>บุคคลที่ไม่ชอบเพศกำเนิดของตนเอง และมีความประสงค์ที่จะใช้ฮอร์โมนและการผ่าตัดแปลงเพศ หรือ การผ่าตัดเพื่อยืนยันเพศ เพื่อช่วยจัดการร่างกายให้เข้ากับอัตลักษณ์ทางเพศที่รู้สึกจากภายใน โดยการผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิง หรือ เปลี่ยนจากหญิงเป็นชาย ซึ่งบุคคลที่เปลี่ยนเพศแล้วทำเรื่องขอใบรับรองเพศตามกฎหมายได้</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between various terms. At the top is 'marriage' in an oval. Below it is 'gender identity' in a rectangle. A solid arrow labeled 'DA' points from 'gender identity' to 'marriage'. Below 'gender identity' are three dashed boxes: 'man', 'woman', and 'other gender'. Dashed arrows labeled 'DG' point from 'gender identity' to each of these three boxes. Below 'man' and 'woman' is 'transgender' in a rectangle. Dashed arrows point from 'man' and 'woman' to 'transgender'. A solid arrow labeled 'PP' points from 'transgender' to 'transsexual' in a rectangle. Below 'transgender' and 'transsexual' is 'gender recognition certificate' in a rectangle. A solid arrow labeled 'AD' points from 'transsexual' to 'gender recognition certificate'.</p>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Transsexual is an individual who strongly dis-identifies with their birth sex and wishes to utilize hormones and sex reassignment surgery (or gender confirmation surgery) as a way to align their physical body with their internal gender identity. Some persons prefer the alternate spelling of transsexual (one S instead of two). A TS can be M to F or F to M. (PR078.txt) 2. A person (pre, post or non-operative) who is biologically one sex (at birth), but emotionally and spiritually another. Female-to-male transsexual (FTM) people are born with female bodies, but identify as male. Male-to-female transsexual (MTF) people are born with male bodies, but identify as female. (PR032.txt) 3. The Gender Recognition Act enables transsexual people to change their legal gender by applying for a gender recognition certificate under Section 1 of that Act. (PR072.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN011	Concept: gender recognition certificate	ENG: gender recognition certificate SOURCE: PR028.txt
Feature: เอกสารรับรองเพศซึ่งบุคคลไม่ว่าเพศใดก็ตามที่อายุ 18 ปีขึ้นไปที่ได้ทำเรื่องขอโดยให้เหตุผลว่ามีชีวิตอยู่ในเพศตรงกันข้าม หรือได้เปลี่ยนเพศแล้ว เมื่อมีการออกเอกสารรับรองเพศให้กับบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพศของบุคคลนั้นก็จะผ่านการรับรองเต็มรูปแบบกลายเป็นเพศตามที่ได้รับมาภายหลัง และบุคคลผู้ร้องขอนั้นจะได้รับสิทธิตามที่ขอรับรองไว้ทุกประการ ถ้าหากผู้ยื่นคำร้องยังไม่ได้สมรส เอกสารรับรองจะเป็นเอกสารรับรองเพศแบบถาวร หากผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้ที่สมรสแล้ว เอกสารรับรองจะเป็นเอกสารรับรองเพศแบบเฉพาะกาล		
Conceptual Relation: <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between various terms. At the top is 'marriage' in an oval. Below it is 'gender identity' in a rectangle. A solid arrow labeled 'DA' points from 'gender identity' to 'marriage'. Below 'gender identity' are three dashed boxes: 'man', 'woman', and 'other gender'. Dashed arrows labeled 'DG' point from 'gender identity' to each of these three boxes. Below 'man' and 'woman' is a solid box labeled 'transgender'. Dashed arrows point from 'man' and 'woman' to 'transgender'. Below 'transgender' is a solid box labeled 'transsexual'. A solid arrow labeled 'PP' points from 'transgender' to 'transsexual'. Below 'transsexual' is a solid box labeled 'gender recognition certificate'. A solid arrow labeled 'AD' points from 'transsexual' to 'gender recognition certificate'.</p>		
Extraction: 1. A person of either gender who is aged at least 18 may make an application for a gender recognition certificate on the basis of—(a) living in the other gender, or (b) having changed gender under the law of a country or territory outside the United Kingdom. Where a full gender recognition certificate is issued to a person, the person’s gender becomes for all purposes the acquired gender (so that, if the acquired gender is the male gender, the person’s sex becomes that of a man and, if it is the female gender, the person’s sex becomes that of a woman). (PR028.txt) 2. Once a full gender recognition certificate is issued to an applicant, the persons gender becomes for all purposes the acquired gender, so that an applicant who was born a male would, in law, become a woman for all purposes. (PR029.txt)		

3. Unless the applicant is married, the certificate is to be a full **gender recognition certificate**. If the applicant is married, the certificate is to be an interim gender recognition certificate. (PR028.txt)

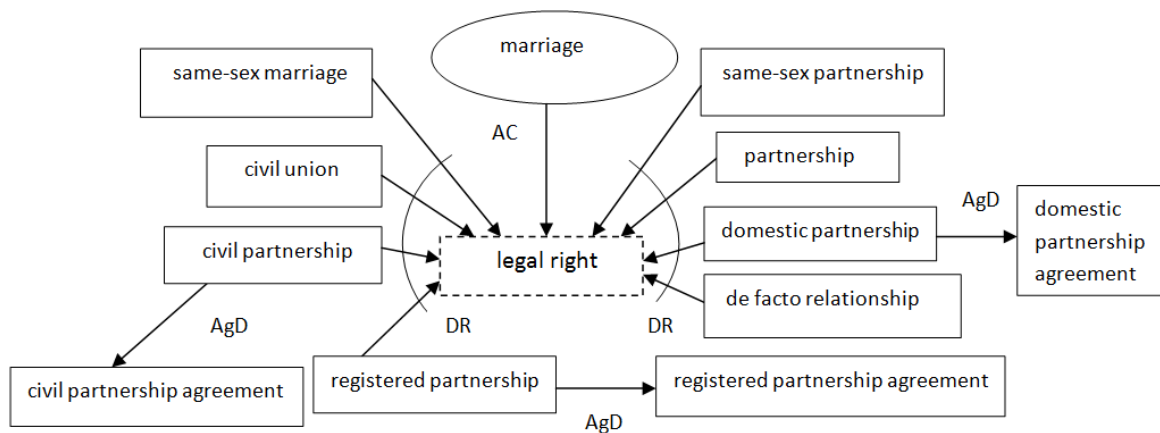
Synonym Terms:

Abbreviation:

Grammatical Category:

NOUN

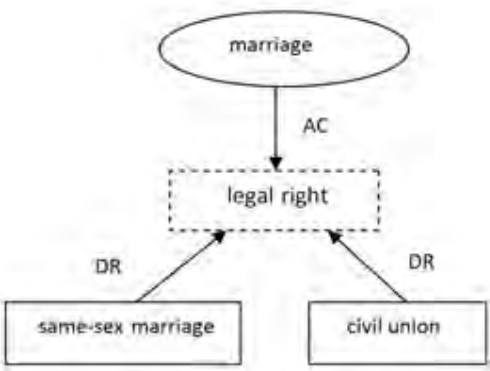
มิติมนทัศน์สัมพันธ์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ในหมวดเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์กับการรับรองสิทธิทางกฎหมาย

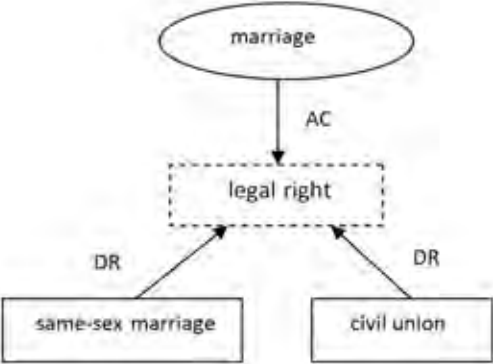

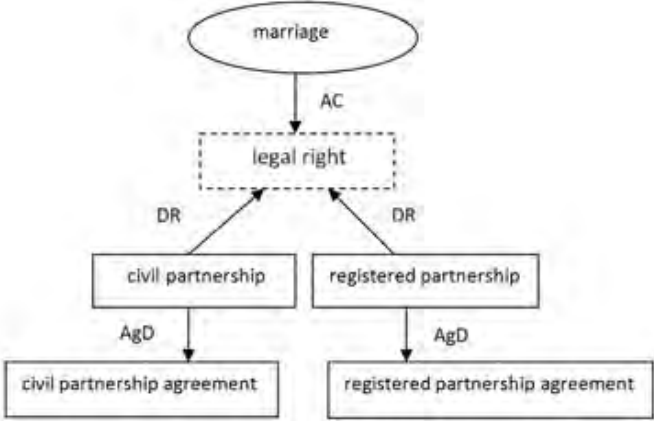
AC = action – consequence

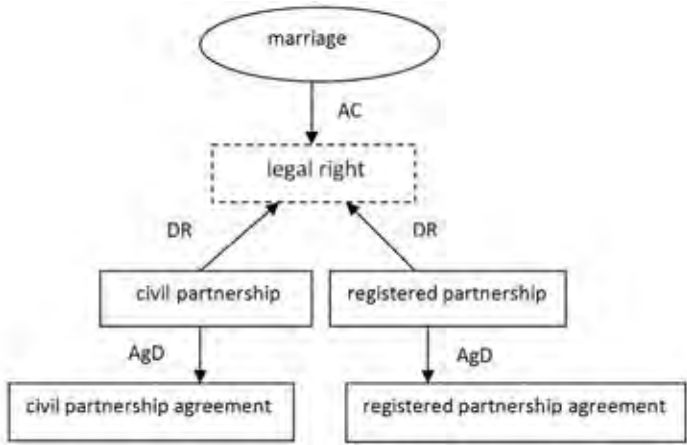
DR = determinant - right

AgD = agreement - documentation

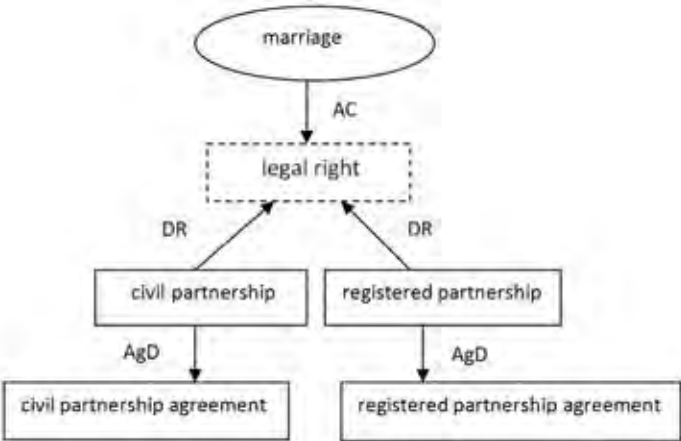
CN012	Concept: same sex marriage	ENG: same sex marriage SOURCE: PR072.txt
Feature: การสมรสระหว่างคู่ครองเพศเดียวกัน คือชายกับชาย หรือหญิงกับหญิง และได้รับอนุญาตให้มีพิธีสมรสทางกฎหมายได้ รวมถึงมีสิทธิและความรับผิดชอบตามกฎหมายเสมือนคู่สมรสต่างเพศ		
Conceptual Relation: <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] legal_right -.-> same_sex_marriage[same-sex marriage] legal_right -.-> civil_union[civil union] style marriage stroke-width:2px style legal_right stroke-dasharray: 5 5 style same_sex_marriage stroke-width:1px style civil_union stroke-width:1px </pre>		
Extraction: 1. The terms “husband” and “wife” here refer to a person who is married for the purposes of paragraph 1(2)(c) of Schedule 3. This means that “husband” here will include a man in a same sex marriage , as well as a man married to a woman. In a similar way, “wife” will include a woman married to another woman. The result is that this section is to be construed as including both male and female same sex marriage. (PR072.txt) 2. The countries that recognize same sex marriage allow a civil marriage ceremony. The rights and responsibilities that attach to the same-sex marriage are generally the equivalent of a heterosexual marriage. (PR084.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

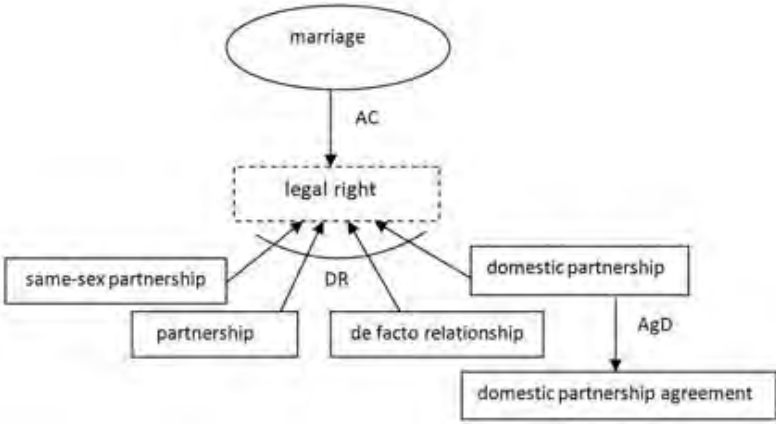
CN013	Concept: civil union	ENG: civil union SOURCE: PR108.txt
<p>Feature:</p> <p>การอยู่กินกันฉันสามีภรรยาระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นทางเลือก นอกเหนือจากการสมรส และคู่ครองจะได้รับการคุ้มครองและประโยชน์ หรือมีความรับผิดชอบตามกฎหมายเสมือนคู่สมรส</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] legal_right -- DR --> same_sex_marriage[same-sex marriage] legal_right -- DR --> civil_union[civil union] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A civil union is any relationship other than marriage which is intended as an alternative to marriage or applies primarily to cohabitating persons and grants to the parties of the relationship legal protections, benefits or responsibilities granted to the spouses of a marriage. (PR108.txt) 2. A civil union may be entered into by couples of the same sex or by couples of different sexes. (PR020.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

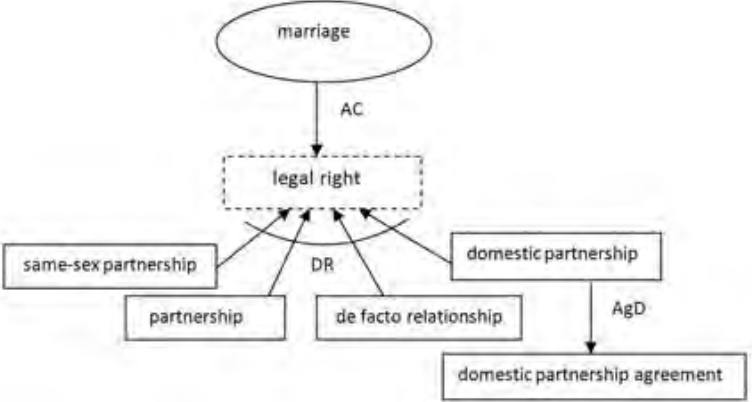
CN014	Concept: civil partnership	ENG: civil partnership SOURCE: PR082.txt
<p>Feature:</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย ต่อหน้านายทะเบียน และดำเนินการตามพิธีทางกฎหมายได้เท่านั้น โดยจำกัดสิทธิในการจัดพิธีทางศาสนาและการจดทะเบียนในสถานประกอบพิธีทางศาสนา</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] civil_partnership[civil partnership] -- DR --> legal_right registered_partnership[registered partnership] -- DR --> legal_right civil_partnership -- AgD --> civil_partnership_agreement[civil partnership agreement] registered_partnership -- AgD --> registered_partnership_agreement[registered partnership agreement] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A civil partnership is only available to same sex couples and can only be conducted through a civil ceremony, although this may be held in a religious building. (PR072.txt) 2. A civil partnership is formed when each partner has signed the civil partnership document in the presence of a civil partnership registrar and in the presence of each other and two witnesses. There is to be no religious service during the registration and the registration must not take place in any premises that are either designed for or are in use mainly or solely for religious purposes. The partners are able to celebrate their civil partnership in any way they choose after the registration process. (PR082.txt) 3. A civil partnership is a legally recognized relationship that, subject to this Act, may be entered into by any 2 adults, regardless of their sex. (PR015.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

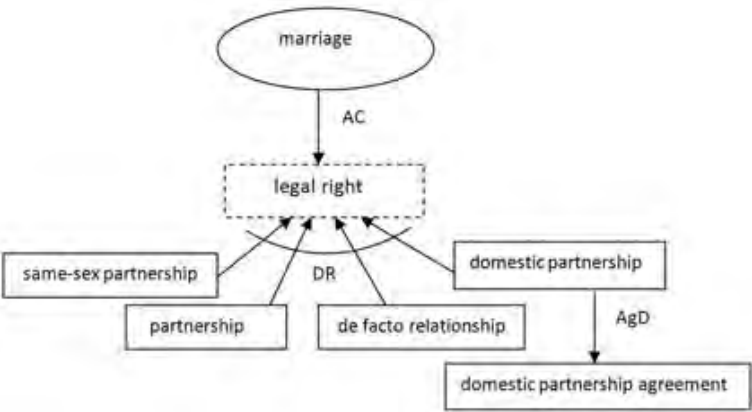
CN015	Concept: civil partnership agreement	ENG: civil partnership agreement SOURCE: PR014.txt
<p>Feature:</p> <p>ข้อตกลงความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพศเดียวหรือต่างเพศ ที่จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย และข้อตกลงในประเด็นการจัดการทรัพย์สินภายหลังการยกเลิกข้อตกลงความสัมพันธ์ รวมถึงในกรณีข้อพิพาทหรือข้อเรียกร้องโดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีผลประโยชน์ในระหว่างที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] civil_partnership[civil partnership] -- DR --> legal_right registered_partnership[registered partnership] -- DR --> legal_right civil_partnership -- AgD --> civil_partnership_agreement[civil partnership agreement] registered_partnership -- AgD --> registered_partnership_agreement[registered partnership agreement] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> Civil partnership agreement means an agreement between two people (a) to register as civil partners of each other, or (b) to enter into an overseas relationship. (PR014.txt) Property where civil partnership agreement is terminated (1) This section applies if a civil partnership agreement is terminated. (2) Section 191 and 192 (disputes between civil partners about property) apply to any dispute between, or claim by, one of the parties in relation to property in which either or both had a beneficial interest while the agreement was in force, as if the parties were civil partners of each other. (PR014.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

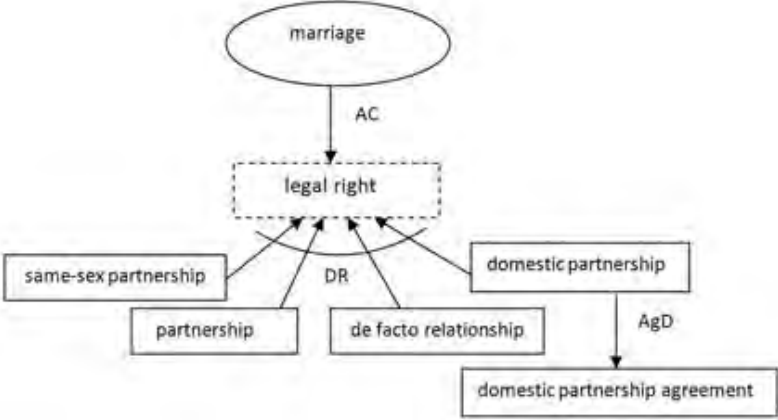
CN016	Concept: registered partnership	ENG: registered partnership SOURCE: PR076.txt
<p>Feature:</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย โดยได้รับสิทธิและผลสืบเนื่องในทางกฎหมายใกล้เคียงกับการสมรสระหว่างต่างเพศ ยกเว้นข้อจำกัดบางประการ อาทิเช่น การรับบุตรบุญธรรม และสิทธิในการประกอบพิธีทางศาสนาในโบสถ์ แต่เน้นผลผูกมัดให้คู่ครองมีความรับผิดชอบร่วมกัน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] civil_partnership[civil partnership] -- DR --> legal_right registered_partnership[registered partnership] -- DR --> legal_right civil_partnership -- AgD --> civil_partnership_agreement[civil partnership agreement] registered_partnership -- AgD --> registered_partnership_agreement[registered partnership agreement] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Registered partnerships were, with some exceptions (i.e., regarding adoption and the right to conclude the partnership in a church), given the same legal treatment as marriage. A registered partnership commits partners of the same sex to lead life as a couple and to assume joint responsibilities. (PR076.txt) 2. A registered partnership has the same legal consequences as a marriage, with the exception of the right to have the partnership solemnized and the right to adopt children together. (PR081.txt) 3. In Germany, the Registered Partnership Act 2001 is in force. Although registered partnership will, in reality, generally be established by homosexually oriented partners – the discrimination against whom the legislator primarily sought to eliminate – a registered partnership can also be entered into by two heterosexual partners of the same sex. (PR095.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

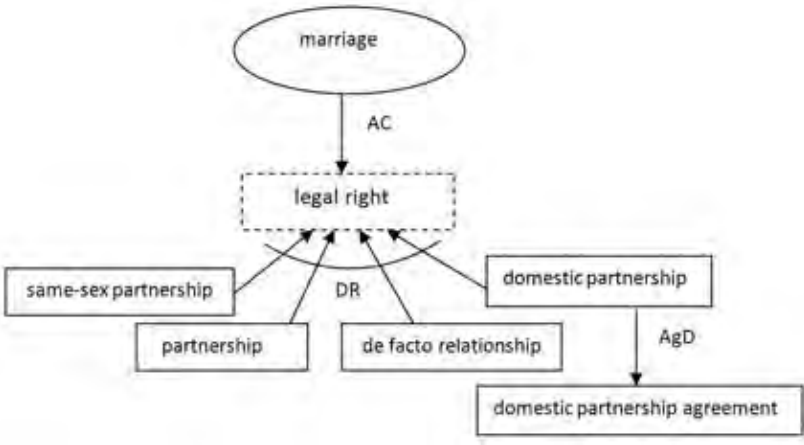
CN017	Concept: registered partnership agreement	ENG: registered partnership agreement SOURCE: PR082.txt
<p>Feature:</p> <p>ข้อตกลงความสัมพันธ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างคู่ครองที่จดทะเบียนความสัมพันธ์ตามกฎหมาย และได้ลงนามทำข้อตกลงเพื่อใช้ควบคุมเรื่องการเงิน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] civil_partnership[civil partnership] -- DR --> legal_right registered_partnership[registered partnership] -- DR --> legal_right civil_partnership -- AgD --> civil_partnership_agreement[civil partnership agreement] registered_partnership -- AgD --> registered_partnership_agreement[registered partnership agreement] </pre> <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between marriage, legal right, civil partnership, registered partnership, and their respective agreements. Marriage is at the top in an oval, connected to legal right (dashed box) by an arrow labeled 'AC'. Civil partnership and registered partnership (both in solid boxes) are connected to legal right by arrows labeled 'DR'. Civil partnership is connected to civil partnership agreement (solid box) by an arrow labeled 'AgD'. Registered partnership is connected to registered partnership agreement (solid box) by an arrow labeled 'AgD'.</p>		
<p>Extraction:</p> <p>Registered partnership agreement means a written agreement concluded between and undersigned by prospective registered partners to regulate the financial matters pertaining to their partnership. (PR082.txt)</p>		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN018	Concept: Same-sex partnership	ENG: same-sex partnership SOURCE: PR076.txt
<p>Feature:</p> <p>ความสัมพันธ์ในลักษณะการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาของบุคคลเพศเดียวกัน โดยไม่มีกฎหมายบัญญัติขึ้นเพื่อรับรองความสัมพันธ์โดยเฉพาะเนื่องจากในกฎหมายฉบับอื่นมีถ้อยคำซึ่งมีความหมายรวมถึงความสัมพันธ์ในลักษณะนี้อยู่ด้วยแล้ว</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] legal_right -.-> same_sex[same-sex partnership] legal_right -.-> partnership[partnership] legal_right -.-> de_facto[de facto relationship] legal_right -.-> domestic_partnership[domestic partnership] same_sex -- DR --> legal_right partnership -- DR --> legal_right de_facto -- DR --> legal_right domestic_partnership -- DR --> legal_right domestic_partnership -- AgD --> domestic_partnership_agreement[domestic partnership agreement] </pre>		
<p>Extraction:</p> <p>Same-sex partnerships are considered as equal to partnerships between persons of the different sex. When the expression cohabitants, or cohabitants living in a stable relationship resembling marriage, are being used in the legislation, this also includes same-sex partnerships. For this reason, there are no specific regulations on same-sex partnerships that specifically recognize same-sex partnerships for particular purposes. (PR076.txt)</p>		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

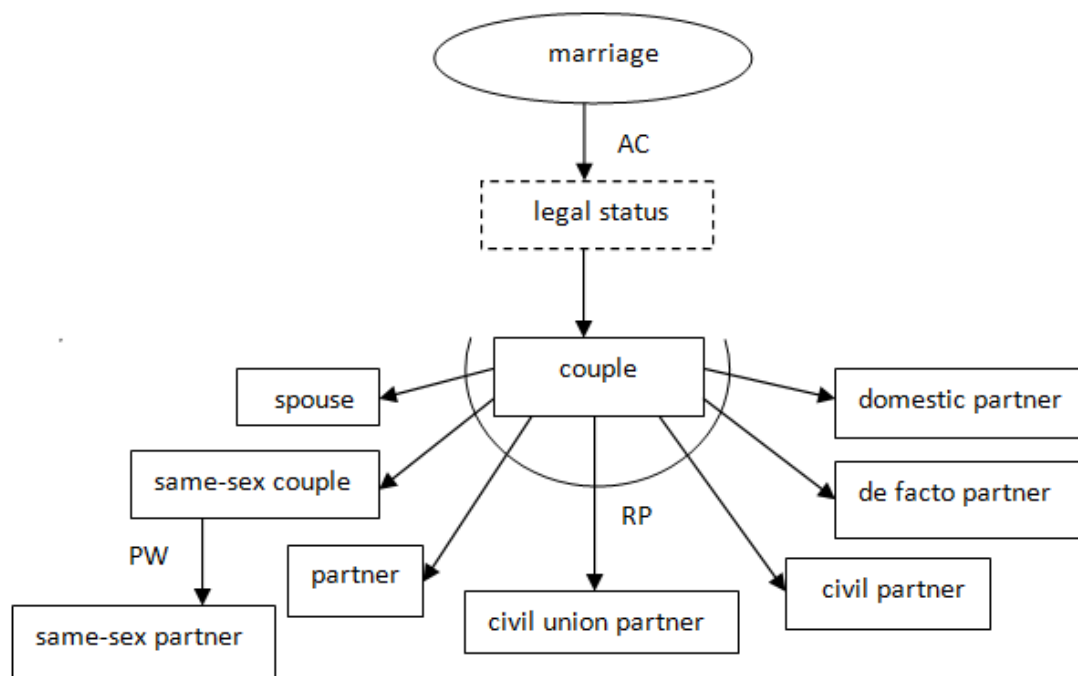
CN019	Concept: partnership	ENG: partnership SOURCE: PR077.TXT
Feature: <p>ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคน ซึ่งในขณะที่เดียวกันไม่ได้จดทะเบียนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไว้ก่อนแล้ว และต้องเป็นความสัมพันธ์แบบมีคู่ครองคนเดียวเท่านั้น</p>		
Conceptual Relation: <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] same_sex[same-sex partnership] --> legal_right partnership[partnership] --> legal_right de_facto[de facto relationship] --> legal_right domestic_partnership[domestic partnership] --> legal_right legal_right -- DR --> domestic_partnership domestic_partnership -- AgD --> domestic_partnership_agreement[domestic partnership agreement] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The partnership is to be entered into by two persons only, and that these two persons are to be free of any earlier commitment, whether by marriage or another registered partnership. (PR077.txt) 2. The partnership is void if the parties do not validly consent. The relationship is terminated only by death, dissolution or annulment, and it is required to be monogamous. (PR108.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN020	Concept: domestic partnership	ENG: domestic partnership SOURCE: PR082.txt
Feature: ความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่อยู่กันฉันสามีภรรยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส ไม่ว่าจะ เพราะไม่ประสงค์จะสมรสกันหรือไม่ได้รับการยินยอมให้สมรส		
Conceptual Relation: <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between different types of partnerships and legal rights. At the top is an oval labeled 'marriage'. An arrow labeled 'AC' points down to a dashed box labeled 'legal right'. Below 'legal right', four arrows labeled 'DR' point to four rectangular boxes: 'same-sex partnership', 'partnership', 'de facto relationship', and 'domestic partnership'. From the 'domestic partnership' box, an arrow labeled 'AgD' points down to another rectangular box labeled 'domestic partnership agreement'.</p>		
Extraction: A domestic partnership may assume many forms. Traditionally, “domestic partnership” or “cohabitation”, as it is sometimes called, refers to the relationship of a man and a woman who live together, ostensibly as man and wife, without having gone through a legal ceremony of marriage. In terms of a more modern definition it refers to the stable, monogamous living together as husband and wife of persons who do not wish to, or are not allowed to marry. However, the domestic partnership is not the sole prerogative of unmarried, opposite-sex persons; it may also encompass relationships between two men or between two women as well as between persons in non-conjugal relationships. (PR082.txt)		
Synonym Terms: cohabitation	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN021	Concept: domestic partnership agreement	ENG: domestic partnership agreement SOURCE: PR082.txt
<p>Feature:</p> <p>ข้อตกลงความสัมพันธ์ในรูปแบบสัญญาทางกฎหมาย ที่บุคคลทั้งสองฝ่ายยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและหน้าที่บางประการ โดยเน้นประเด็นการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส และการจัดการทรัพย์สินซึ่งระบุชัดเจนว่าจะต้องจัดการกับทรัพย์สินของทั้งคู่อย่างไรหากความสัมพันธ์ของทั้งคู่สิ้นสุดลง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] same_sex[same-sex partnership] --> legal_right partnership[partnership] --> legal_right de_facto[de facto relationship] --> legal_right domestic_partnership[domestic partnership] --> legal_right domestic_partnership -- AgD --> domestic_partnership_agreement[domestic partnership agreement] legal_right --- DR((DR)) </pre> <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between different types of partnerships and legal rights. At the top, 'marriage' (in an oval) is connected to 'legal right' (in a dashed box) via an arrow labeled 'AC'. Below 'legal right', four boxes represent different types of partnerships: 'same-sex partnership', 'partnership', 'de facto relationship', and 'domestic partnership'. Arrows from each of these four boxes point towards the 'legal right' box. A curved line labeled 'DR' (Domestic Relationship) encompasses the 'partnership', 'de facto relationship', and 'domestic partnership' boxes. Finally, an arrow labeled 'AgD' (Agreement) points from the 'domestic partnership' box down to a box labeled 'domestic partnership agreement'.</p>		
<p>Extraction:</p> <p>A domestic partnership agreement is a contract which says exactly what must happen to property and assets of a couple if and when a relationship breaks down. If one partner refuses to follow the agreement, the other partner can approach a court for assistance. Registration refers to a legally prescribed procedure by which a couple publicly commit to their relationship in order to obtain certain rights and obligations which to some extent mirror marital legal consequences. Through the registration process a public record is created of the existence of the domestic partnership. (PR082.txt)</p>		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN022	Concept: de facto relationship	ENG: de facto relationship SOURCE: PR094.txt
Feature: ความสัมพันธ์โดยพฤตินัย เป็นการอยู่กินกันของคนสองคนจะต่างเพศหรือเพศเดียวกันก็ตามเป็นครอบครัวโดยไม่ได้สมรสกัน หรือมีความสัมพันธ์รูปแบบอื่นใดอยู่ก่อนแล้ว		
Conceptual Relation: <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_right[legal right] same_sex[same-sex partnership] --> legal_right partnership[partnership] --> legal_right de_facto[de facto relationship] --> legal_right domestic_partnership[domestic partnership] --> legal_right domestic_partnership -- AgD --> domestic_partnership_agreement[domestic partnership agreement] </pre>		
Extraction: A de facto relationship is defined as a relationship between two persons over 18 living together as a couple and who are not married or in a civil union with each other. (PR108.txt) De facto relationship means a relationship between two people living together as a couple on a genuine domestic basis. (PR094.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

มิติมนทัศน์สัมพันธ์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ในหมวดเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของผู้ร่วมความสัมพันธ์

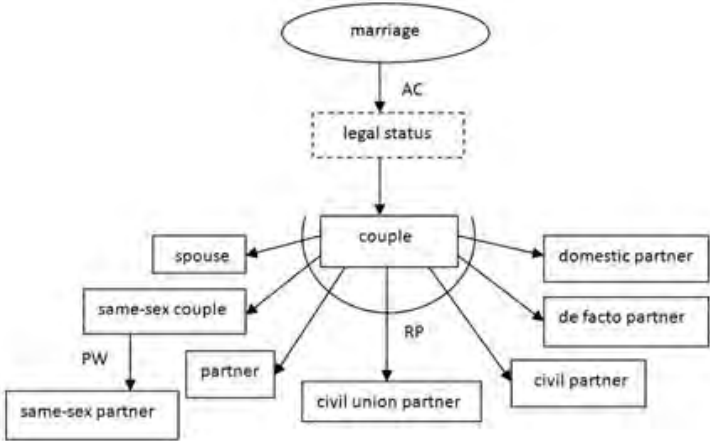

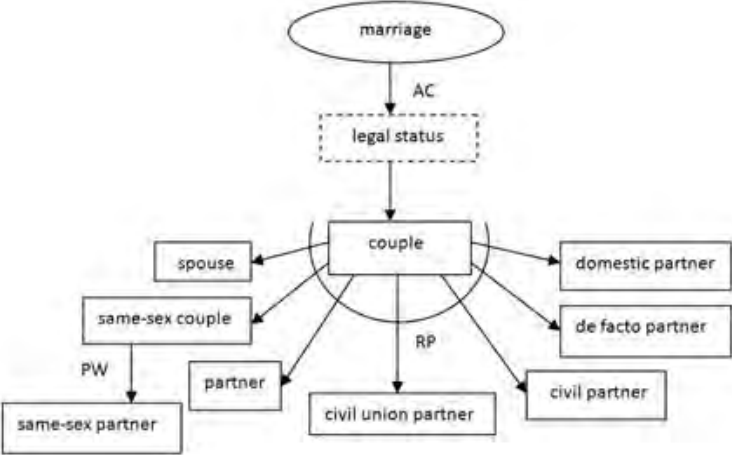
AC = action - consequence

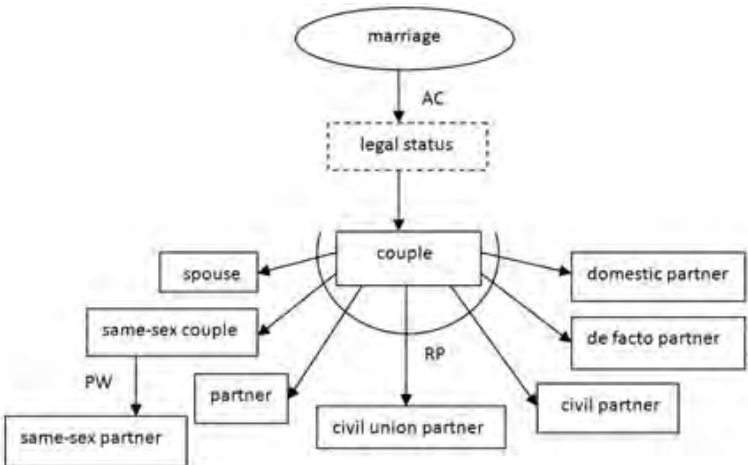
RP = relationship – participant

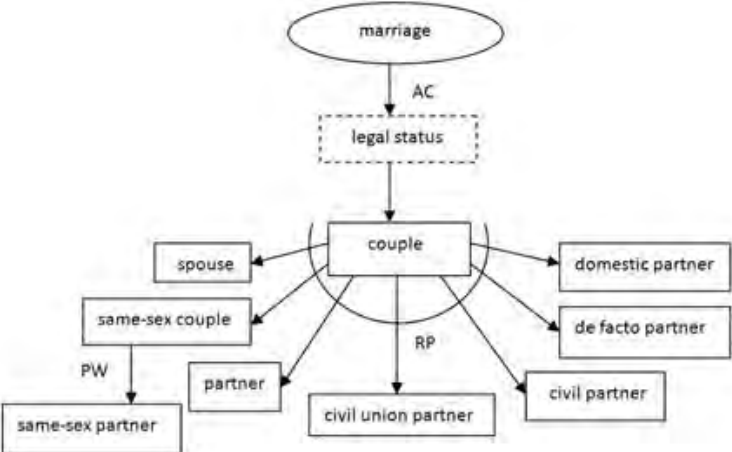
PW = part - whole

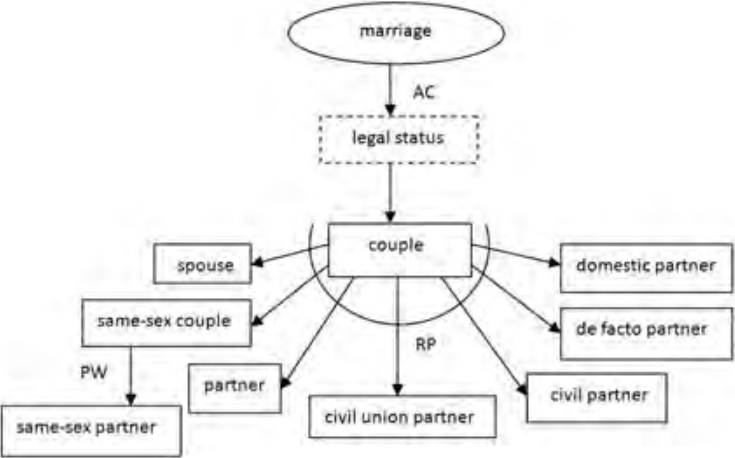
CN023	Concept: couple	ENG: couple SOURCE: PR014.txt
<p>Feature:</p> <p>ชายและหญิงที่จดทะเบียนสมรสกันและเป็นสมาชิกครอบครัวเดียวกัน หรือชายและหญิงที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา หรือบุคคลสองคนเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่จดทะเบียนความสัมพันธ์เพื่ออยู่กินกันฉันสามีภรรยา</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <p>The diagram illustrates the conceptual relationships for the term 'couple'. At the top is an oval labeled 'marriage'. An arrow labeled 'AC' points down to a dashed box labeled 'legal status'. From 'legal status', an arrow points down to a central box labeled 'couple'. From 'couple', several arrows point to other boxes: 'spouse', 'same-sex couple', 'partner', 'civil union partner', 'domestic partner', 'de facto partner', and 'civil partner'. From 'same-sex couple', an arrow labeled 'PW' points down to 'same-sex partner'. From 'partner', an arrow labeled 'RP' points down to 'civil union partner'.</p>		
<p>Extraction:</p> <p>1. Couple means (a) a man and a woman who are married to each other and are members of the same household; (b) a man and a woman who are not married to each other but are living together as husband and wife otherwise than in prescribed circumstances. (PR014.txt)</p> <p>2. A couple means (a) a married couple, or (a)two people who are civil partners of each other, or (b) two people (whether of different sexes or the same sex) living as partners in an enduring family relationship. (PR072.txt)</p>		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

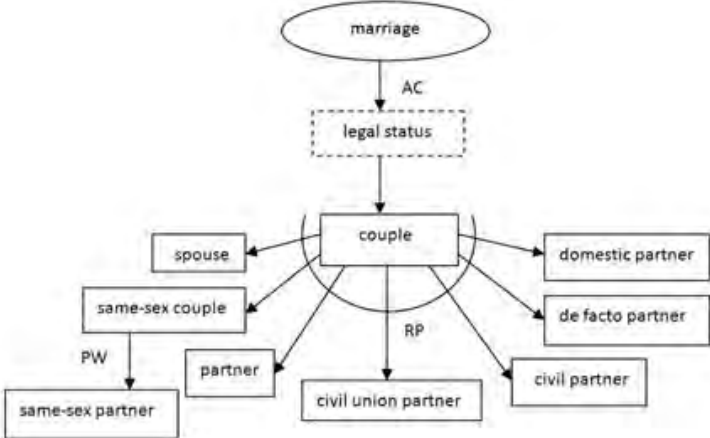
CN024	Concept: spouse	ENG: spouse SOURCE: PR089.txt
Feature: บุคคลเพศตรงข้ามที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย หรืออยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส แต่ไม่รวมถึงคู่ครองเพศเดียวกันโดยพฤตินัย		
Conceptual Relation: <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_status[legal status] legal_status --> couple((couple)) couple --> spouse[spouse] couple --> domestic_partner[domestic partner] couple --> de_facto_partner[de facto partner] couple --> civil_partner[civil partner] couple --> civil_union_partner[civil union partner] couple --> partner[partner] couple --> same_sex_partner[same-sex partner] couple --> same_sex_couple[same-sex couple] same_sex_couple -- PW --> same_sex_partner partner -- RP --> civil_union_partner </pre>		
Extraction: 1. Spouse means a person of the opposite sex, to whom the person is married; or with whom the person is living in a conjugal relationship outside marriage. (PR009.txt) 2. Spouse is currently defined to include a person who, although not legally married to the person, lives with the person on a genuine domestic basis as the person’s husband or wife. This definition extends to both married couples and opposite-sex de facto couples, but does not extend to same-sex de facto couples. (PR089.txt) 3. A spouse is a person who is legally married to, and is not living, on a permanent basis, separately and apart from, that person, and a de facto spouse of that person. (PR089.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

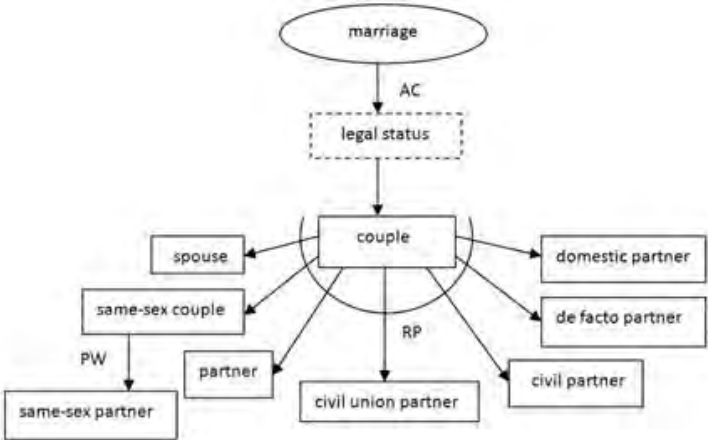
CN025	Concept: same-sex couple	ENG: same-sex couple SOURCE: PR070.txt
Feature: ชายสองคน หรือหญิงสองคนที่สมรสกัน หรือ อยู่กินกันฉันสามีภรรยา แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส		
Conceptual Relation: 		
Extraction: 1. A reference to a marriage of a same sex couple is a reference to (a) a marriage between two men, or (b) a marriage between two women. (PR070.txt) 2. A reference to a same sex couple who are not married but are living together as a married couple is a reference to (a) two men who are not married but are living together as a married couple, or (b) two women who are not married but are living together as a married couple. (PR071.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

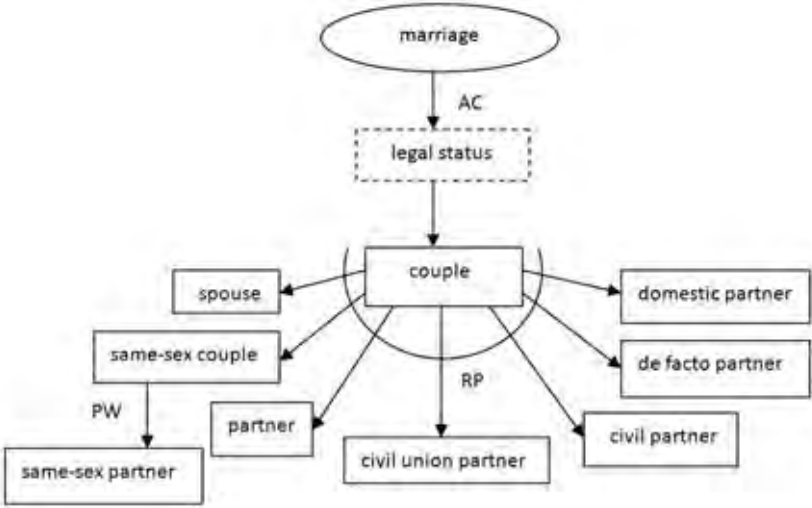
CN026	Concept: same-sex partner	ENG: same-sex partner SOURCE: PR009.txt
Feature: บุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่ครองเพศเดียวกันที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา		
Conceptual Relation: 		
Extraction: 1. Same sex partner means a person of the same sex with whom the person is living in a conjugal relationship outside marriage. (PR009.txt) 2. Same sex partner means either of two persons of the same sex who live together in a conjugal relationship outside marriage. (PR009.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN027	Concept: partner	ENG: partner SOURCE: PR014.txt
Feature: <p>สมาชิกคู่ครองที่ประกอบด้วยชายและหญิงที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา หรือ บุคคลเพศเดียวกันที่ไม่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา</p>		
Conceptual Relation: <p>The diagram illustrates the conceptual relationships between different types of partnerships. At the top is 'marriage' (oval). An arrow labeled 'AC' points to 'legal status' (dashed box). From 'legal status', an arrow points to 'couple' (rectangle). From 'couple', arrows point to 'spouse', 'same-sex couple', 'partner', 'civil union partner', 'domestic partner', 'de facto partner', and 'civil partner'. From 'same-sex couple', an arrow labeled 'PW' points to 'same-sex partner'. From 'partner', an arrow labeled 'RP' points to 'civil union partner'.</p>		
Extraction: <p>1. Partner means the other member of a couple consisting of (a) a man and a woman who are not married to each other but are living together as husband and wife, or (b) two people of the same sex who are not civil partners of each other but are living together as if they were civil partners. (PR014.txt)</p> <p>2. A partner is authorized to represent the other partner in daily customary affairs. The partners have the mutual obligation of support. (PR095.txt)</p>		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

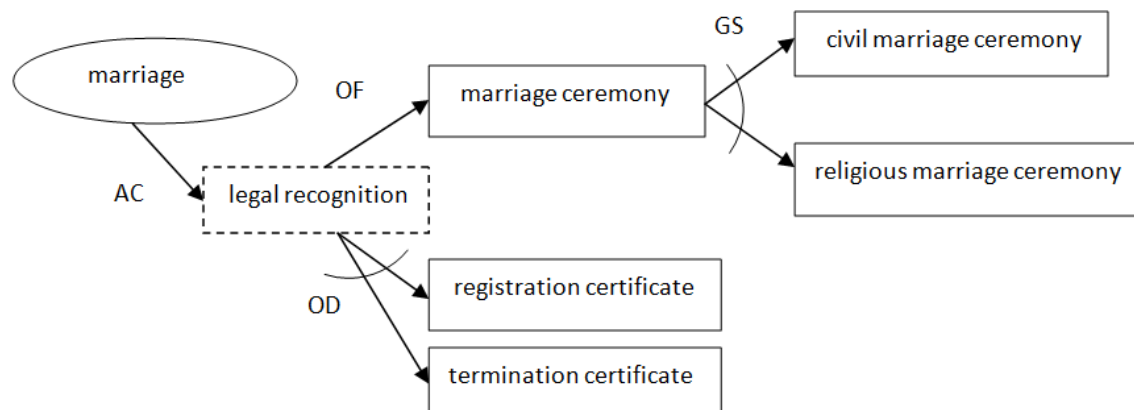
CN028	Concept: civil union partner	ENG: civil union partner SOURCE: PR082.txt
Feature: <p>บุคคลเพศเดียวกันที่สมัครใจอยู่ร่วมกันตามกฎหมาย โดยไม่มีพันธะสัญญา beforehand หรือไม่ได้จดทะเบียนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไว้ก่อนแล้ว</p>		
Conceptual Relation: <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_status[legal status] legal_status --> couple((couple)) couple --> spouse[spouse] couple --> same_sex_couple[same-sex couple] couple --> partner[partner] couple --> civil_union_partner[civil union partner] couple --> domestic_partner[domestic partner] couple --> de_facto_partner[de facto partner] couple --> civil_partner[civil partner] same_sex_couple -- PW --> same_sex_partner[same-sex partner] partner -- RP --> civil_union_partner </pre>		
Extraction: <p>Civil union means the voluntary union of two persons of the same sex concluded in terms of this Act to the exclusion of any other union or registered partnership; “civil union partner” means a partner in a civil union concluded in terms of this Act. (PR082.txt)</p>		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN029	Concept: civil partner	ENG: civil partner SOURCE: PR015.txt
Feature: บุคคลเพศเดียวกันที่จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ต่อหน้านายทะเบียน มีสิทธิและหน้าที่ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับบุคคลเพศตรงข้ามที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย		
Conceptual Relation: 		
Extraction: 1. A civil partnership is a relationship between two people of the same sex (civil partners) which is formed when they register as civil partners of each other. (PR015.txt) 2. Civil partners have the same rights and responsibilities as married couples in many areas including tax, social security, inheritance and workplace benefits. (PR085.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN030	Concept: domestic partner	ENG: domestic partner SOURCE: PR024.txt
Feature: คู่ครองเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยาตามพันธะสัญญาที่มีต่อกัน		
Conceptual Relation: 		
Extraction: Domestic Partners 1) Couples registered under domestic partnership law, these couples have all the same rights and responsibilities as spouses under state law. 2) Unmarried couples of the same or opposite sex living together in committed relationships, who may be entitled to some of the same benefits as married partners under employer policies or city or county rules. (PR024.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN031	Concept: De facto partner	ENG: de facto partner SOURCE: PR082.txt
<p>Feature:</p> <p>บุคคลสองคนเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่ไม่ได้สมรสกัน แต่อยู่กินกันโดยพฤตินัย โดยให้คำจำกัดความไว้ว่า ผู้หญิงที่อยู่กินกับฝ่ายชายในฐานะภรรยาโดยสุจริตแม้ว่าไม่ได้สมรสกับฝ่ายชาย หรือผู้ชายที่อยู่กินร่วมกับฝ่ายหญิงในฐานะสามีโดยสุจริตแม้ว่าไม่ได้สมรสกับฝ่ายหญิง</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_status[legal status] legal_status --> couple[couple] couple --> spouse[spouse] couple --> same_sex_couple[same-sex couple] couple --> partner[partner] couple --> civil_union_partner[civil union partner] couple --> civil_partner[civil partner] couple --> domestic_partner[domestic partner] couple --> de_facto_partner[de facto partner] same_sex_couple -- PW --> same_sex_partner[same-sex partner] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The definition of de facto partner is gender neutral and applies to both same-sex and opposite-sex couples. (PR089.txt) 2. The DFRA (The De Facto Relationships Act) created the designation of a de facto partner and defined it in relation to a man as: a woman who is living or has lived with the man as his wife on a bona fide domestic basis although not married to him; and in relation to a woman as: a man who is living or has lived with the woman as her husband on a bona fide domestic basis although not married to her. (PR082.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

มิติมโนทัศน์สัมพันธ์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ในหมวดเกี่ยวกับการรับรองการสมรสในทางกฎหมาย

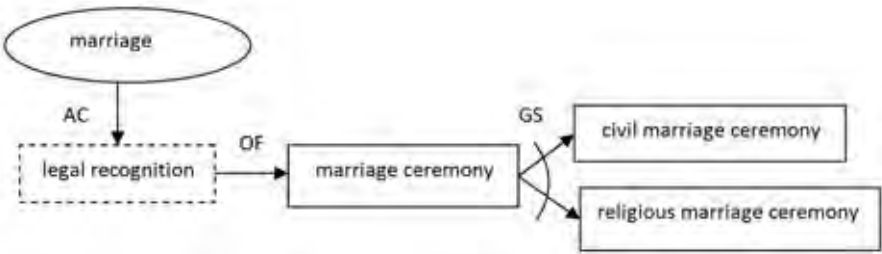

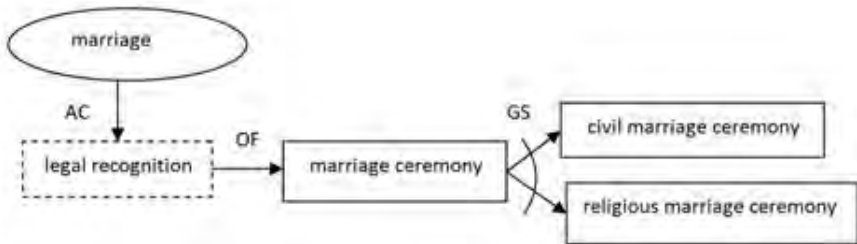
AC = action-consequence

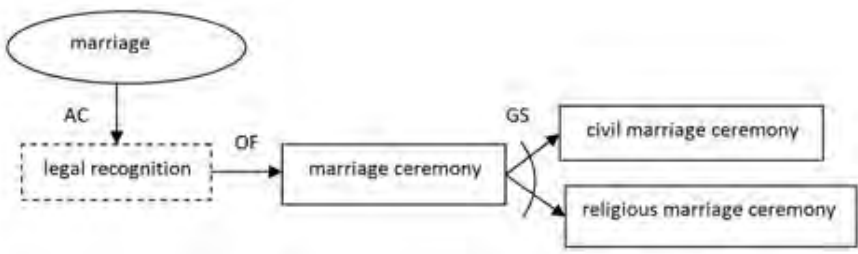
OF = obligation-formality

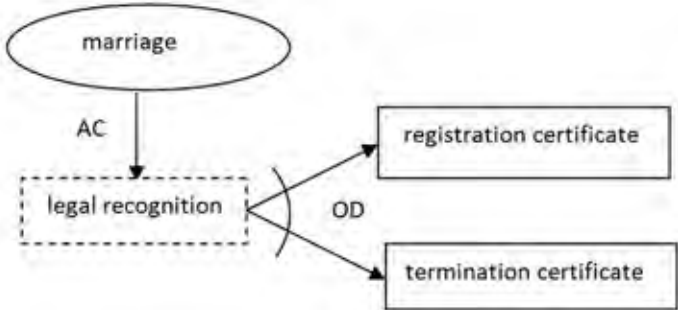
OD = obligation-documentation

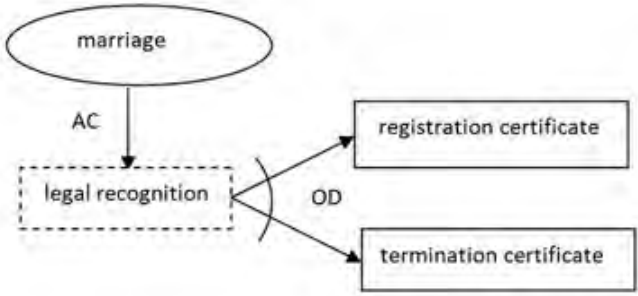
GS = generic-specific

CN032	Concept: marriage ceremony	ENG: marriage ceremony SOURCE: PR050.txt
<p>Feature:</p> <p>พิธีสมรสเป็นพิธีที่ดำเนินการต่อหน้าสักขีพยาน อาจเป็นพิธีทางกฎหมายหรือพิธีทางศาสนาก็ได้ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ของการสมรสต้องคำนึงถึงการดำรงอยู่ หรือการสิ้นสุดของความสัมพันธ์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_recognition[legal recognition] legal_recognition -.-> marriage_ceremony[marriage ceremony] marriage_ceremony -- OF --> legal_recognition marriage_ceremony -- GS --> civil_marriage[civil marriage ceremony] marriage_ceremony -- GS --> religious_marriage[religious marriage ceremony] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A marriage ceremony shall be performed in the presence of relatives or other witnesses either as a religious or a civil ceremony. (PR050.txt) 2. The marriage ceremony may be regarded either as a civil ceremony or as a religious sacrament, but the marriage relation shall only be entered into, maintained or abrogated as provided by law. (PR098.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN033	Concept: civil marriage ceremony	ENG: civil marriage ceremony SOURCE: PR050.txt
Feature: ประเภทหนึ่งของพิธีสมรสซึ่งเป็นการจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน และจะต้องดำเนินการโดยอธิบดีผู้พิพากษาศาลแขวง ผู้พิพากษาศาลแขวง หรือนายทะเบียนอำเภอ		
Conceptual Relation: <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_recognition[legal recognition] legal_recognition -.-> marriage_ceremony[marriage ceremony] marriage_ceremony -- OF --> legal_recognition marriage_ceremony -- GS --> civil_marriage[civil marriage ceremony] marriage_ceremony -- GS --> religious_marriage[religious marriage ceremony] </pre>		
Extraction: 1. Partnerships are registered by a judge at a district Court or by a person appointed by the county administrative board to do so. The ceremony resembles a civil marriage ceremony . Both partners have to be present at the ceremony, which takes place in the presence of two witnesses. (PR082.txt) 2. A civil marriage ceremony shall be performed by (1) the Chief Judge of a District Court, a District Judge, and (2) a District Registrar. (PR050.txt)		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN034	Concept: religious marriage ceremony	ENG: religious marriage ceremony SOURCE: PR050.txt
Feature: <p>ประเภทหนึ่งของพิธีสมรสซึ่งเป็นพิธีทางศาสนาที่คู่ครองต่างเพศจัดให้มีขึ้น พิธีทางศาสนาอาจดำเนินการโดยนักบวช พระสงฆ์หรือบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎของชุมชนทางศาสนาที่มีสิทธิประกอบพิธีทางศาสนา</p>		
Conceptual Relation: <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_recognition[legal recognition] legal_recognition -.- OF --> marriage_ceremony[marriage ceremony] marriage_ceremony -- GS --> civil_marriage_ceremony[civil marriage ceremony] marriage_ceremony -- GS --> religious_marriage_ceremony[religious marriage ceremony] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. A religious marriage ceremony usually represents a blessing of the relationship by the religious institution. In many countries a civil ceremony is mandatory and is the only type of marriage recognized by law. A religious marriage ceremony may be held following the civil. (PR082.txt) 2. Civil partnership can only be a civil, and not religious, procedure, whereas opposite-sex couples can, in relevant circumstances, choose to have either a religious or a civil marriage ceremony. (PR085.txt) 3. A religious marriage ceremony may be performed by: (1) in the Evangelical Lutheran church by a priest; (2) in the Greek Orthodox church by a priest; and (3) in another religious community by a person who under the rules of the community, has the right to perform marriage ceremonies. (PR050) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN035	Concept: registration certificate	ENG: registration certificate SOURCE: PR082.txt
<p>Feature:</p> <p>ใบรับรองการจดทะเบียนระบุข้อความว่าทั้งคู่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย และใช้เป็นหลักฐานพิสูจน์การดำรงอยู่ของความสัมพันธ์ เมื่อนายทะเบียนออกใบรับรองการจดทะเบียนให้แก่ทั้งคู่ ถือเป็นการเข้าสู่ความสัมพันธ์โดยการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_recognition[legal recognition] legal_recognition -- OD --> registration_certificate[registration certificate] legal_recognition -- OD --> termination_certificate[termination certificate] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. After the ceremony, the registrar gives the couple a registration certificate and enters the partnership in the official register of marriages and registered partnerships. (PR082.txt) 2. The registration officer must issue the partners to the registered partnership with a registration certificate stating that they have entered into a registered partnership. (PR082.txt) 3. Registered partners who intend to terminate their partnership must present the registration officer with a certified copy of the registration certificate as proof that a registered partnership exists between them. (PR082.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

CN036	Concept: termination certificate	ENG: termination certificate SOURCE: PR082.txt
<p>Feature:</p> <p>ใบรับรองการยกเลิกเป็นใบรับรองที่ออกให้โดยนายทะเบียน และมีผลให้ความสัมพันธ์ได้รับการยกเลิก ซึ่งจะต้องได้รับความยินยอมโดยสมัครใจ และกระทำเป็นลายลักษณ์อักษรต่อหน้านายทะเบียน</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD marriage([marriage]) -- AC --> legal_recognition[legal recognition] legal_recognition -.-> registration_certificate[registration certificate] legal_recognition -.-> termination_certificate[termination certificate] style legal_recognition stroke-dasharray: 5 5 </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Termination certificate means a certificate issued by a registration officer to the effect that a registered partnership has been terminated in the manner provided for in section 13 of the Act. (PR082.txt) 2. The most important aspects of the new simplified prescribed termination process are that the termination of the partnership by agreement must be done voluntarily and in writing before a registration officer. Furthermore, the registration officer responsible for executing the termination procedure must issue a termination certificate and ensure publication of the termination. (PR082.txt) 		
Synonym Terms:	Abbreviation:	Grammatical Category: NOUN

ภาคผนวก ง
บันทึกข้อมูลศัพท์

สัญลักษณ์ที่ใช้

1. สัญลักษณ์แสดงที่มาของศัพท์ภาษาไทย

(รหัสอ้างอิง)	=	ศัพท์ภาษาไทยที่ได้มาจากการใช้ศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว
+	=	ศัพท์ภาษาไทยที่ได้มาจากการดัดแปลงศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว
*	=	ศัพท์ภาษาไทยที่ได้มาจากการสร้างคำเทียบเคียงศัพท์

2. สัญลักษณ์ใน Linguistic Specification

Syn.	=	Synonym (คำเหมือน) ของศัพท์หลัก
------	---	---------------------------------

TR001	Eng: Marriage	Thai: การสมรส (RS01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
Definition: การอยู่ร่วมกันของคนสองคน โดยไม่คำนึงถึงเพศ รสนิยมทางเพศ หรือ อัตลักษณ์ทางเพศ		
Illustration: A marriage is a union of 2 people regardless of their sex, sexual orientation, or gender identity. It will ensure that all people regardless of their sex, sexual orientation, or gender identity , will have the opportunity to marry if they so choose. (PR063.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Same-sex Marriage (TR012)		
Note:		

TR002	Eng: Sexual Orientation	Thai: รสนิยมทางเพศ (RS08, RS09)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
<p>Definition: ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีความรู้สึกดึงดูดทางเพศต่อเพศตรงข้าม เพศเดียวกัน หรือทั้งสองเพศ</p>		
<p>Illustration: Sexual orientation refers to an enduring pattern of emotional, romantic, and/or sexual attractions to men, women, or both sexes. Sexual orientation also refers to a person’s sense of identity based on those attractions, related behaviors, and membership in a community of others who share those attractions. Research over several decades has demonstrated that sexual orientation ranges along a continuum, from exclusive attraction to the other sex to exclusive attraction to the same sex. However, sexual orientation is usually discussed in terms of three categories: heterosexual (having emotional, romantic, or sexual attractions to members of the other sex), gay/lesbian (having emotional, romantic, or sexual attractions to members of one’s own sex), and bisexual (having emotional, romantic, or sexual attractions to both men and women). This range of behaviors and attractions has been described in various cultures and nations throughout the world. (PR026.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Gender Identity (TR008)</p>		
<p>Note:</p>		

TR003	Eng: Heterosexual	Thai: บุคคลรักต่างเพศ + (RS01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
Definition: บุคคลที่มีความรู้สึกทางกายและอารมณ์ดึงดูดกับคนต่างเพศ		
Illustration: Heterosexual is a person who feels love, affection, and sexual attraction to persons of a different gender. (PR045.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Sexual Orientation (TR002)		
Note:		

TR004	Eng: Homosexual	Thai: บุคคลรักเพศเดียวกัน + (RS01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
Definition: บุคคลที่มีความรู้สึกทางกายและอารมณ์ดึงดูดกับคนเพศเดียวกัน		
Illustration: Homosexual/Homosexuality is an outdated term to describe a sexual orientation in which a person feels physically and emotionally attracted to people of the same gender. Historically, it was a term used to pathologize gay and lesbian people. (PR046.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Sexual Orientation (TR002)		
Note:		

TR005	Eng: Bisexual	Thai: บุคคลรักรักรองเพศ + (RS01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
Definition: บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศกับทั้งคนเพศเดียวกันและเพศอื่น		
Illustration: Bisexual is a person who feels love, affection and sexual attraction regardless of gender. (PR045.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Sexual Orientation (TR002)		
Note:		

TR006	Eng: Gay	Thai: เกย์ (RS02)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
<p>Definition: บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศดึงดูดระหว่างคนเพศเดียวกัน และสามารถใช้เป็นศัพท์เรียกรวมสำหรับทั้งผู้ชายและผู้หญิง แต่บางครั้งใช้ระบุผู้ชายว่าเป็น เกย์ ในขณะที่ผู้หญิงเป็นเกย์ จะเรียกว่า เลสเบียน</p>		
<p>Illustration: Gay is a term used in many parts of the English-speaking world to refer to the people, practices, and cultures of homosexuality. It was adopted as an identity in the West by people who are attracted to members of the same sex. Gay can refer to women or men, but is sometimes used to specify men who identify as gay, as opposed to women who identify as gay (lesbians). The abbreviation LGBT/GLBT is often used to refer to communities of lesbian, gay, bisexual, and transgendered people. (PR097.txt)</p>		
Linguistic Specification:		
<p>Cross-reference: Homosexual (TR004)</p>		
Note:		

TR007	Eng: Lesbian	Thai: เลสเบี้ยน (RS02)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
Definition: ผู้หญิงที่มีรสนิยมทางเพศแบบชอบคนเพศเดียวกัน		
Illustration: Lesbian is a woman whose primary sexual and affectional orientation is toward people of the same gender. (PR046.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Gay (TR006)		
Note:		

TR008	Eng: Gender Identity	Thai: อัตลักษณ์ทางเพศ (RS03, RS04)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
<p>Definition: ความรู้สึกภายในและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่รับรู้ว่าเป็นชาย หญิง หรือเพศที่แตกต่างจากเพศกำเนิด หรือประเภทอื่นๆซึ่งอาจจะหรืออาจจะไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด รวมถึงอาจเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนลักษณะภายนอกของร่างกาย หรือระบบการทำงานของร่างกาย</p>		
<p>Illustration: Gender identity is understood as the internal and individual way in which gender is perceived by persons, that can correspond or not to the gender assigned at birth, including the personal experience of the body. This can involve modifying bodily appearance or functions through pharmacological, surgical or other means, provided it is freely chosen. It also includes other expressions of gender such as dress, ways of speaking and gestures. (PR027.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Sexual Orientation (TR002)</p>		
<p>Note:</p>		

TR009	Eng: Transgender	Thai: บุคคลข้ามเพศ + (RS10, RS11)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
<p>Definition: ศัพท์ที่ใช้เรียกรวมกลุ่มบุคคลต่างๆที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือการแสดงออกทางเพศที่แตกต่างจากเพศกำเนิด บางคนแสดงตัวตนจากหญิงเป็นชาย บางคนจากชายเป็นหญิง บางคนอาจจะเรียกตัวเองว่าเป็นพวกเพศที่ไม่เข้าพวก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงตัวตนที่แตกต่างจากความคาดหวังของสังคมที่ยึดติดกับเพศกำเนิด</p>		
<p>Illustration: Transgender is an umbrella term that groups together a variety of people whose gender identity or gender expression differs from their birth sex. Some identity as female-to-male, others as male-to-female. Others may call themselves gender non-conforming, reflecting an identity that differs from social expectations about gender based on birth sex. A transgender identity is not dependent upon medical procedures. While some transgender individuals may choose to alter their bodies through surgery or hormonal therapy, many transgender people choose not to do so. People who are transgender may also describe themselves as heterosexual, gay, lesbian, or bisexual. (PR002.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Gender Identity (TR008)</p>		
<p>Note:</p>		

TR010	Eng: Transsexual	Thai: บุคคลแปลงเพศ + (RS01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Gender Category
<p>Definition: บุคคลที่ไม่ชอบเพศกำเนิดของตนเอง และมีความประสงค์ที่จะใช้ฮอร์โมนและการผ่าตัดแปลงเพศ หรือ การผ่าตัดเพื่อยืนยันเพศ เพื่อช่วยจัดการร่างกายให้เข้ากับอัตลักษณ์ทางเพศที่รู้สึกจากภายใน</p>		
<p>Illustration: Transsexual is an individual who strongly dis-identifies with their birth sex and wishes to utilize hormones and sex reassignment surgery (or gender confirmation surgery) as a way to align their physical body with their internal gender identity. Some persons prefer the alternate spelling of transsexual (one S instead of two). A TS can be M to F or F to M. (PR078.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Transgender (TR009)</p>		
<p>Note:</p>		

TR011	Eng: Gender Recognition Certificate	Thai: เอกสารรับรองการเปลี่ยนเพศ + (RS014)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Documentation
<p>Definition: เมื่อมีการออกเอกสารรับรองเพศให้กับบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพศของบุคคลนั้นก็จะผ่านการรับรองเต็มรูปแบบกลายเป็นเพศตามที่ได้รับมาภายหลัง และบุคคลผู้ร้องขอนั้นจะได้รับสิทธิตามที่ขอรับรองไว้ทุกประการ</p>		
<p>Illustration: Once a full gender recognition certificate is issued to an applicant, the persons gender becomes for all purposes the acquired gender, so that an applicant who was born a male would, in law, become a woman for all purposes. (PR029.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Transsexual (TR010)</p>		
<p>Note: มีข้อพึงสังเกตเรื่องเงื่อนไขของการเปลี่ยนเพศตามกฎหมาย กล่าวคือต้องตรวจสอบด้วยว่าเป็นกฎหมายของประเทศใด (สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2556 : 25-29)</p>		

TR012	Eng: Same-sex Marriage	Thai: การสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน + (RS07)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
<p>Definition: การสมรสระหว่างคู่ครองเพศเดียวกัน คือชายกับชาย หรือหญิงกับหญิง</p>		
<p>Illustration: The terms “husband” and “wife” here refer to a person who is married for the purposes of paragraph 1(2)(c) of Schedule 3. This means that “husband” here will include a man in a same sex marriage, as well as a man married to a woman. In a similar way, “wife” will include a woman married to another woman. The result is that this section is to be construed as including both male and female same sex marriage. (PR072.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Marriage (TR001)</p>		
<p>Note: ไม่รวมบุคคลแปลงเพศ</p>		

TR013	Eng: Civil Union	Thai: การสมรสทางเลือก (RS05)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
<p>Definition: การอยู่กินกันฉันสามีภรรยาระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นทางเลือกนอกเหนือจากการสมรส และคู่ครองจะได้รับการคุ้มครองและประโยชน์ หรือมีความรับผิดชอบตามกฎหมายเสมือนคู่สมรส</p>		
<p>Illustration: A civil union is any relationship other than marriage which is intended as an alternative to marriage or applies primarily to cohabitating persons and grants to the parties of the relationship legal protections, benefits or responsibilities granted to the spouses of a marriage. (PR108.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note: ในประเทศที่เคร่งศาสนาจะสงวนศัพท์ marriage ไว้สำหรับใช้ในบริบททางศาสนา และใช้ศัพท์ civil union ในบริบทของพลเมืองและบริบทของกฎหมาย เพื่อลดความรู้สึกต่อต้านการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน (สมชาย ปรีชาศิลป์กุล, 2551: ออนไลน์)</p>		

TR014	Eng: Civil Partnership	Thai: ความสัมพันธ์เสมือนสมรสที่มีการจดทะเบียนรับรอง + (RS05)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
<p>Definition: ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศ ที่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมายต่อหน้านายทะเบียน โดยจำกัดสิทธิในการจัดพิธีทางศาสนาและการจดทะเบียนในสถานประกอบพิธีทางศาสนา</p>		
<p>Illustration: A civil partnership is formed when each partner has signed the civil partnership document in the presence of a civil partnership registrar and in the presence of each other and two witnesses. There is to be no religious service during the registration and the registration must not take place in any premises that are either designed for or are in use mainly or solely for religious purposes. The partners are able to celebrate their civil partnership in any way they choose after the registration process. (PR082.txt)</p>		
Linguistic Specification:		
Cross-reference:		
Note:		

TR015	Eng: Civil Partnership Agreement	Thai: ข้อตกลงว่าด้วยความสัมพันธ์เสมือนสมรสที่มีการจดทะเบียนรับรอง *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Documentation
<p>Definition: ข้อตกลงความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย ในประเด็นการจัดการทรัพย์สินภายหลังการยกเลิกข้อตกลงความสัมพันธ์</p>		
<p>Illustration: Property where civil partnership agreement is terminated (1) This section applies if a civil partnership agreement is terminated. (2) Section 191 and 192 (disputes between civil partners about property) apply to any dispute between, or claim by, one of the parties in relation to property in which either or both had a beneficial interest while the agreement was in force, as if the parties were civil partners of each other. (PR014.txt)</p>		
Linguistic Specification:		
<p>Cross-reference: Civil Partnership (TR014)</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม</p>		

TR016	Eng: Registered Partnership	Thai: ความสัมพันธ์ของบุคคลเพศหลากหลาย ที่มีการจดทะเบียนรับรอง *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
<p>Definition:</p> <p>ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศ ที่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย โดยได้รับสิทธิและผลสืบเนื่องในทางกฎหมายใกล้เคียงกับการสมรสระหว่างต่างเพศ ยกเว้นข้อจำกัดบางประการ อาทิเช่น การรับบุตรบุญธรรม และสิทธิในการประกอบพิธีทางศาสนา ในโบสถ์ แต่เน้นผลผูกมัดให้คู่ครองมีความรับผิดชอบร่วมกัน</p>		
<p>Illustration:</p> <p>Registered partnerships were, with some exceptions (i.e., regarding adoption and the right to conclude the partnership in a church), given the same legal treatment as marriage. A registered partnership commits partners of the same sex to lead life as a couple and to assume joint responsibilities. (PR076.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note:</p> <p>สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม</p>		

TR017	Eng: Registered Partnership Agreement	Thai: ข้อตกลงว่าด้วยความสัมพันธ์ของบุคคล เพศหลากหลายที่มีการจดทะเบียนรับรอง *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Documentation
<p>Definition: ข้อตกลงความสัมพันธ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างระหว่างคู่ครองที่จดทะเบียนความสัมพันธ์ตามกฎหมาย และได้ลงนามทำข้อตกลงเพื่อใช้ควบคุมเรื่องการเงิน</p>		
<p>Illustration: Registered partnership agreement means a written agreement concluded between and undersigned by prospective registered partners to regulate the financial matters pertaining to their partnership. (PR082.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Registered Partnership (TR016)</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่มและใช้คำนิยาม</p>		

TR018	Eng: Same-sex Partnership	Thai: การใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศเดียวกัน *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
<p>Definition: ความสัมพันธ์ในลักษณะการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาของบุคคลเพศเดียวกัน</p>		
<p>Illustration: Same-sex partnerships are considered as equal to partnerships between persons of the different sex. When the expression cohabitants, or cohabitants living in a stable relationship resembling marriage, are being used in the legislation, this also includes same-sex partnerships. For this reason, there are no specific regulations on same-sex partnerships that specifically recognize same-sex partnerships for particular purposes. (PR076.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำสำคัญ</p>		

TR019	Eng: Partnership	Thai: การใช้ชีวิตคู่ *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
<p>Definition: ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคนซึ่งในขณะเดียวกันไม่ได้จดทะเบียนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไว้ก่อนแล้ว</p>		
<p>Illustration: The partnership is to be entered into by two persons only, and that these two persons are to be free of any earlier commitment, whether by marriage or another registered partnership. (PR077.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม</p>		

TR020	Eng: Domestic Partnership	Thai: การอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
Definition: ความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่อยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส		
Illustration: A domestic partnership may assume many forms. Traditionally, “domestic partnership” or “cohabitation”, as it is sometimes called, refers to the relationship of a man and a woman who live together, ostensibly as man and wife, without having gone through a legal ceremony of marriage. In terms of a more modern definition it refers to the stable, monogamous living together as husband and wife of persons who do not wish to, or are not allowed to marry. However, the domestic partnership is not the sole prerogative of unmarried, opposite-sex persons; it may also encompass relationships between two men or between two women as well as between persons in non-conjugal relationships. (PR082.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference:		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม		

TR021	Eng: Domestic Partnership Agreement	Thai: ข้อตกลงว่าด้วยการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Documentation
<p>Definition: ข้อตกลงความสัมพันธ์ในรูปแบบสัญญาทางกฎหมาย ที่บุคคลทั้งสองฝ่ายยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและหน้าที่บางประการ โดยเน้นประเด็นการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส และการจัดการทรัพย์สินซึ่งระบุชัดเจนว่าจะต้องจัดการกับทรัพย์สินของทั้งคู่อย่างไรหากความสัมพันธ์ของทั้งคู่สิ้นสุดลง</p>		
<p>Illustration: A domestic partnership agreement is a contract which says exactly what must happen to property and assets of a couple if and when a relationship breaks down. If one partner refuses to follow the agreement, the other partner can approach a court for assistance. Registration refers to a legally prescribed procedure by which a couple publicly commit to their relationship in order to obtain certain rights and obligations which to some extent mirror marital legal consequences. Through the registration process a public record is created of the existence of the domestic partnership. (PR082.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Domestic Partnership (TR020)</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม</p>		

TR022	Eng: De Facto Relationship	Thai: การอยู่ร่วมกัน โดยพฤตินัย *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Type of Relationship
<p>Definition: ความสัมพันธ์โดยพฤตินัยเป็นการอยู่กินกันของคนสองคน โดยไม่ได้สมรสกันหรือมีความสัมพันธ์รูปแบบอื่นใดอยู่ก่อนแล้ว</p>		
<p>Illustration: A de facto relationship is defined as a relationship between two persons over 18 living together as a couple and who are not married or in a civil union with each other. (PR108.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม</p>		

TR023	Eng: Couple	Thai: คู่ครอง (RS05)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
<p>Definition: ชายและหญิงที่จดทะเบียนสมรสกันและเป็นสมาชิกครอบครัวเดียวกัน หรือชายและหญิงที่ไม่ได้ จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา หรือบุคคลสองคนเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่จด ทะเบียนความสัมพันธ์เพื่ออยู่กินกันฉันสามีภรรยา</p>		
<p>Illustration: A couple means (a) a married couple, or (a)two people who are civil partners of each other, or (b) two people (whether of different sexes or the same sex) living as partners in an enduring family relationship. (PR072.txt)</p>		
Linguistic Specification:		
Cross-reference:		
Note:		

TR024	Eng: Spouse	Thai: สามีหรือภรรยา (RS01)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
<p>Definition: บุคคลเพศตรงข้ามที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย หรืออยู่กินกันฉันสามีภรรยา โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส แต่ไม่รวมถึงคู่ครองเพศเดียวกันโดยพฤตินัย</p>		
<p>Illustration: Spouse is currently defined to include a person who, although not legally married to the person, lives with the person on a genuine domestic basis as the person’s husband or wife. This definition extends to both married couples and opposite-sex de facto couples, but does not extend to same-sex de facto couples. (PR089.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note:</p>		

TR025	Eng: Same-sex Couple	Thai: คู่ครองเพศเดียวกัน *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
<p>Definition: ชายสองคนหรือหญิงสองคนที่สมรสกันหรืออยู่กินกันฉันสามีภรรยาแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน</p>		
<p>Illustration:</p> <p>1. A reference to a marriage of a same sex couple is a reference to (a) a marriage between two men, or (b) a marriage between two women. (PR070.txt)</p> <p>2. A reference to a same sex couple who are not married but are living together as a married couple is a reference to (a) two men who are not married but are living together as a married couple, or (b) two women who are not married but are living together as a married couple. (PR071.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำสำคัญ</p>		

TR026	Eng: Same-sex Partner	Thai: ผู้ร่วมความสัมพันธ์ของคู่ครอง เพศเดียวกัน *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
Definition: บุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่ครองเพศเดียวกันที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา		
Illustration: Same sex partner means a person of the same sex with whom the person is living in a conjugal relationship outside marriage. (PR009.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Same-sex Couple (TR025)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำสำคัญ		

TR027	Eng: Partner	Thai: ผู้ร่วมความสัมพันธ์ (RS05)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
<p>Definition: สมาชิกคู่ครองที่ประกอบด้วยชายและหญิงที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา หรือบุคคลเพศเดียวกันที่ไม่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยา</p>		
<p>Illustration: Partner means the other member of a couple consisting of (a) a man and a woman who are not married to each other but are living together as husband and wife, or (b) two people of the same sex who are not civil partners of each other but are living together as if they were civil partners. (PR014.txt)</p>		
Linguistic Specification:		
Cross-reference:		
Note:		

TR028	Eng: Civil Union Partner	Thai: คู่สมรสทางเลือก *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
<p>Definition: บุคคลเพศเดียวกันที่สมัครใจอยู่ร่วมกันตามกฎหมาย โดยไม่มีพันธะสัญญา beforehand หรือไม่ได้จดทะเบียนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไว้ก่อนแล้ว</p>		
<p>Illustration: Civil union means the voluntary union of two persons of the same sex concluded in terms of this Act to the exclusion of any other union or registered partnership; “civil union partner” means a partner in a civil union concluded in terms of this Act. (PR082.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Civil Union (TR013)</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม</p>		

TR029	Eng: Civil Partner	Thai: ผู้ร่วมความสัมพันธ์เสมือนสมรส (RS05)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
Definition: บุคคลเพศเดียวกันที่จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ต่อหน้านายทะเบียน		
Illustration: A civil partnership is a relationship between two people of the same sex (civil partners) which is formed when they register as civil partners of each other. (PR015.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Civil Partnership (TR014)		
Note:		

TR030	Eng: Domestic Partner	Thai: คู่ที่อยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
<p>Definition: คู่ครองเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กินกันฉันสามีภรรยาตามพันธะสัญญาที่มีต่อกัน</p>		
<p>Illustration: Domestic Partners: Unmarried couples of the same or opposite sex living together in committed relationships, who may be entitled to some of the same benefits as married partners under employer policies or city or county rules. (PR024.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: Domestic Partnership (TR020)</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม</p>		

TR031	Eng: De Facto Partner	Thai: คู่ที่อยู่ร่วมกัน โดยพฤตินัย *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Status
<p>Definition: บุคคลสองคนเพศเดียวกันหรือต่างเพศที่ไม่ได้สมรสกัน แต่อยู่กินกันโดยพฤตินัย โดยให้คำจำกัดความไว้ว่า ผู้หญิงที่อยู่กินกับฝ่ายชายในฐานะภรรยาโดยสุจริตแม้ว่าไม่ได้สมรสกับฝ่ายชาย หรือผู้ชายที่อยู่กินร่วมกับฝ่ายหญิงในฐานะสามีโดยสุจริตแม้ว่าไม่ได้สมรสกับฝ่ายหญิง</p>		
<p>Illustration: The DFRA (The De Facto Relationships Act) created the designation of a de facto partner and defined it in relation to a man as: a woman who is living or has lived with the man as his wife on a bona fide domestic basis although not married to him; and in relation to a woman as: a man who is living or has lived with the woman as her husband on a bona fide domestic basis although not married to her. (PR082.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference: De Facto Relationship (TR022)</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม</p>		

TR032	Eng: Marriage Ceremony	Thai: พิธีสมรส (RS06)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Recognition
Definition: พิธีสมรสเป็นพิธีที่ดำเนินการต่อหน้าสักขีพยาน อาจเป็นพิธีทางกฎหมายหรือพิธีทางศาสนาก็ได้		
Illustration: A marriage ceremony shall be performed in the presence of relatives or other witnesses either as a religious or a civil ceremony. (PR050.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference:		
Note:		

TR033	Eng: Civil Marriage Ceremony	Thai: การสมรสตามแบบพิธีทางกฎหมาย (RS13)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Recognition
Definition: ประเภทหนึ่งของพิธีสมรสซึ่งเป็นการจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน		
Illustration: Partnerships are registered by a judge at a district Court or by a person appointed by the county administrative board to do so. The ceremony resembles a civil marriage ceremony . Both partners have to be present at the ceremony, which takes place in the presence of two witnesses. (PR082.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: Marriage Ceremony (TR032)		
Note:		

TR034	Eng: Religious Marriage Ceremony	Thai: การสมรสตามแบบพิธีทางศาสนา (RS13)
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Recognition
<p>Definition: ประเภทหนึ่งของพิธีสมรสซึ่งเป็นพิธีทางศาสนา และอาจดำเนินการโดยนักบวช พระสงฆ์ หรือ บุคคลที่อยู่ภายใต้กฎของชุมชนทางศาสนาที่มีสิทธิประกอบพิธีทางศาสนา</p>		
<p>Illustration: A religious marriage ceremony may be performed by: (1) in the Evangelical Lutheran church by a priest; (2) in the Greek Orthodox church by a priest; and (3) in another religious community by a person who under the rules of the community, has the right to perform marriage ceremonies. (PR050)</p>		
Linguistic Specification:		
<p>Cross-reference: Marriage Ceremony (TR032)</p>		
Note:		

TR035	Eng: Registration Certificate	Thai: ใบจดทะเบียนความสัมพันธ์*
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Recognition
<p>Definition: ใบรับรองการจดทะเบียนระบุข้อความว่าทั้งคู่ได้จดทะเบียนรับรองความสัมพันธ์ตามกฎหมาย และใช้เป็นหลักฐานพิสูจน์การดำรงอยู่ของความสัมพันธ์</p>		
<p>Illustration: The registration officer must issue the partners to the registered partnership with a registration certificate stating that they have entered into a registered partnership. (PR082.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม</p>		

TR036	Eng: Termination Certificate	Thai: ใบยุติความสัมพันธ *
Grammatical Category: Noun		Subject Field: Legal Recognition
<p>Definition: ใบรับรองการยกเลิกเป็นใบรับรองที่ออกให้โดยนายทะเบียน และมีผลให้ความสัมพันธ์ได้รับการยกเลิก</p>		
<p>Illustration: Termination certificate means a certificate issued by a registration officer to the effect that a registered partnership has been terminated in the manner provided for in section 13 of the Act. (PR082.txt)</p>		
<p>Linguistic Specification:</p>		
<p>Cross-reference:</p>		
<p>Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม</p>		

ภาคผนวก จ

ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนคู่ชีวิต

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันมีคู่ชีวิตเพศเดียวกันจำนวนมากที่ใช้ชีวิตร่วมกันตั้งครอบครัวทั่วไปแต่สถานภาพของคู่ชีวิตดังกล่าวไม่มีกฎหมายรับรองไว้ จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายทั้งในเรื่องสิทธิและหน้าที่อันพึงมีพึงได้ ซึ่งขัดกับหลักการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามหลักการในปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและรับรองการจดทะเบียนคู่ชีวิตเพศเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การจดทะเบียนคู่ชีวิต
พ.ศ.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วย การจดทะเบียนคู่ชีวิต

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คู่ชีวิต” หมายความว่า บุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกันและได้จดทะเบียน
ตามพระราชบัญญัตินี้

“การจดทะเบียน” หมายความว่า การจดทะเบียนความลงในทะเบียนเพื่อความสมบูรณ์
ทางกฎหมาย

“นายทะเบียน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ได้แต่งตั้งขึ้น

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เท่าที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

เงื่อนไขการจดทะเบียนคู่ชีวิต

มาตรา ๕ การจดทะเบียนคู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้เมื่อบุคคลมีอายุสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย

มาตรา ๖ การจดทะเบียนคู่ชีวิตจะกระทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายแสดงความยินยอมให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ การจดทะเบียนจะกระทำมิได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ถ้าคู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๒) ถ้าคู่ชีวิตเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ซึ่งความเป็นญาติดังกล่าวให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็ญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- (๓) มีคู่สมรส หรือ ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ก่อนแล้ว

มาตรา ๘ การจดทะเบียนคู่ชีวิตในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทยให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

หมวด ๒

ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิต

มาตรา ๑๑ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวมาบังคับใช้โดยอนุโลม

คู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเสมือนคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่น เช่น สิทธิในการใช้ชื่อสกุล สิทธิตามกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยหรือประกันชีวิต สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สิทธิตามกฎหมายประกันสังคม สิทธิในการลดหย่อนภาษี และสิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

หมวด ๓

ทรัพย์สินระหว่างคู่ชีวิต

มาตรา ๑๒ ทรัพย์สินระหว่างคู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวมาบังคับใช้โดยอนุโลม

หมวด ๔
การสิ้นสุดการเป็นคู่ชีวิต

มาตรา ๑๓ คู่ชีวิตย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การสม์กรใจเลิกกันโดยการจดทะเบียน หรือ ศาลพิพากษาให้เพิกถอน

มาตรา ๑๔ เหตุที่จะขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนการจดทะเบียนคู่ชีวิต มีดังต่อไปนี้

- (๑) การฝ่าฝืนเงื่อนไขการจดทะเบียนคู่ชีวิต ตามหมวด ๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้
- (๒) การจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ได้กระทำโดยสำคัญผิด ถูกกลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่ และให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐๕ ถึง มาตรา ๑๕๐๘ และมาตรา ๑๕๑๑ ถึง ๑๕๑๓ มาบังคับใช้โดยอนุโลม
- (๓) กรณีมีเหตุ ตามมาตรา ๑๕๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการพิจารณาเหตุตาม(๓) แห่งมาตรานี้ ให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๗ -มาตรา๑๕๑๘ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ การจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ฝ่าฝืน มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นเหตุให้บุคคลที่จดทะเบียนคู่ชีวิตโดยสุจริตเสื่อมเสียสิทธิที่ได้มาเพราะการจดทะเบียนคู่ชีวิตก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนการจดทะเบียนคู่ชีวิต แต่การจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ฝ่าฝืน มาตรา ๙ ไม่ทำให้คู่ชีวิตเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่ชีวิตอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา ๑๖ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส เช่น ผลการเพิกถอนการสมรส สิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู ค่าทดแทน ค่าเลี้ยงชีพ และการจัดการทรัพย์สินกรณีการหย่า มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของการจดทะเบียนคู่ชีวิต โดยอนุโลม

หมวด ๕

มรดก

มาตรา ๑๗ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ ว่าด้วยมรดก มาใช้บังคับกับสิทธิและหน้าที่ในการรับมรดกของคู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

ดัชนีศัพท์

A

-

B

Bisexual	บุคคลรักรสองเพศ	CN005	TR005
----------	-----------------	-------	-------

C

Civil Marriage Ceremony	การสมรสตามแบบพิธีทางกฎหมาย	CN033	TR033
-------------------------	----------------------------	-------	-------

Civil Partner	ผู้ร่วมความสัมพันธ์เสมือนสมรส	CN029	TR029
---------------	-------------------------------	-------	-------

Civil Partnership	ความสัมพันธ์เสมือนสมรสที่มีการจดทะเบียนรับรอง	CN014	TR014
-------------------	---	-------	-------

Civil Partnership Agreement	ข้อตกลงว่าด้วยความสัมพันธ์เสมือนสมรสที่มีการจดทะเบียนรับรอง	CN015	TR015
-----------------------------	---	-------	-------

Civil Union	การสมรสทางเลือก	CN013	TR013
-------------	-----------------	-------	-------

Civil Union Partner	คู่สมรสทางเลือก	CN028	TR028
---------------------	-----------------	-------	-------

Couple	คู่ครอง	CN023	TR023
--------	---------	-------	-------

D

De Facto Partner	คู่ที่อยู่ร่วมกันโดยพฤตินัย	CN031	TR031
------------------	-----------------------------	-------	-------

De Facto Relationship	การอยู่ร่วมกันโดยพฤตินัย	CN022	TR022
-----------------------	--------------------------	-------	-------

Domestic Partner	คู่ที่อยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส	CN030	TR030
------------------	---	-------	-------

Domestic Partnership	การอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส	CN020	TR020
Domestic Partnership Agreement	ข้อตกลงว่าด้วยการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส	CN021	TR021
E			
-			
F			
-			
G			
Gay	เกย์	CN006	TR006
Gender Identity	อัตลักษณ์ทางเพศ	CN008	TR008
Gender Recognition Certificate	เอกสารรับรองการเปลี่ยนเพศ	CN011	TR011
H			
Heterosexual	บุคคลรักต่างเพศ	CN003	TR003
Homosexual	บุคคลรักเพศเดียวกัน	CN004	TR004
I			
-			
J			
-			
K			
-			
L			
Lesbian	เลสเบียน	CN007	TR007

M

Marriage	การสมรส	CN001	TR001
Marriage Ceremony	พิธีสมรส	CN032	TR032

N

-

O

-

P

Partner	ผู้ร่วมความสัมพันธ์	CN027	TR027
Partnership	การใช้ชีวิตคู่	CN019	TR019

Q

-

R

Registered Partnership	ความสัมพันธ์ของบุคคลเพศหลากหลาย ที่มีการจดทะเบียนรับรอง	CN016	TR016
Registered Partnership Agreement	ข้อตกลงว่าด้วยความสัมพันธ์ของบุคคล เพศหลากหลายที่มีการจดทะเบียนรับรอง	CN017	TR017
Registration Certificate	ใบจดทะเบียนความสัมพันธ์	CN035	TR036
Religious Marriage Ceremony	การสมรสตามแบบพิธีทางศาสนา	CN034	TR034

S

Same-sex Couple	คู่ครองเพศเดียวกัน	CN025	TR025
Same-sex Marriage	การสมรสของบุคคลเพศเดียวกัน	CN012	TR012

Same-sex Partner	ผู้ร่วมความสัมพันธ์ของกลุ่ม เพศเดียวกัน	CN026	TR026
Same-sex Partnership	การใช้ชีวิตของกลุ่มบุคคลเพศเดียวกัน	CN018	TR018
Sexual Orientation	รสนิยมทางเพศ	CN002	TR002
Spouse	สามีหรือภรรยา	CN024	TR024
T			
Termination Certificate	ใบยุติความสัมพันธ์	CN036	TR036
Transgender	บุคคลข้ามเพศ	CN009	TR009
Transsexual	บุคคลแปลงเพศ	CN010	TR010
U			
-			
V			
-			
W			
-			
X			
-			
Y			
-			
Z			
-			